

Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid (prop. 2008/09:1)

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker samtliga förslag som regeringen lagt fram i budgetpropositionen för 2009 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid utom punkterna 15 och 16 där utskottet inte ansett det vara nödvändigt med något riksdagsbeslut.

Pensionsvillkoren inom scenkonstområdet (avsnitt 2.1)

En särskild arbetsgrupp inom kulturutskottet har undersökt hur pensionsvillkoren inom scenkonstområdet påverkats av pensionsreformen i slutet av 1990-talet och av senare genomförda förändringar. Utskottet behandlar arbetsgruppens rapport och föreslår med anledning av den att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om olika åtgärder som utskottet finner angelägna att genomföra i avvaktan på att förslagen från en pågående offentlig utredning om tjänstepensioneringen för anställda vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner kan ge resultat.

Riksrevisionens granskning av Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning (avsnitt 2.2)

Riksrevisionens styrelse har i en redogörelse till riksdagen informerat om de slutsatser som Riksrevisionen gjort vid sin granskning av Statens Kulturråds och Konstnärsnämndens bidragsgivning. Redogörelsen innehåller inte några formella förslag, men utskottet förutsätter att regeringen i sitt fortsatta arbete beaktar de rekommendationer som Riksrevisionen framfört.

Budgetförslaget för 2009 (avsnitt 3)

Riksdagen har den 19 november på förslag av regeringen fastställt ramen för utgiftsområde 17 till 10 287 miljoner kronor för 2009.

Bland regeringens större satsningar på kulturpolitikens område under 2009 kan nämnas en satsning på museer som uppgår till sammanlagt 40 miljoner kronor och som omfattar de centrala museerna. En betydande satsning görs också på scenkonsten där Dramaten, Operan, Riksteatern samt

regionala institutioner och den fria scenkonsten förstärks med närmare 60 miljoner kronor. Dessa förslag liksom regeringens övriga förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 17 tillstyrks av utskottet.

I och med att oppositionspartiernas budgetalternativ har fallit redan i första steget av budgetprocessen har dessa partiers företrädare i utskottet avstått från att ta ställning när frågan om anslagsfördelningen inom utgiftsområdet nu behandlas i budgetprocessens andra steg.

Utskottsmajoritetens bedömning av regeringens och oppositionspartiernas budgetförslag redovisas i avsnitt 3 i betänkandet. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna, som alltså avstått från att anpassa sina budgetalternativ till den fastställda ramen för att kunna föra fram dem till omröstning, har i var sitt särskilt yttrande redovisat vilken politik de skulle ha fört på utgiftsområdet om deras förslag hade fått riksdagens stöd i första steget av budgetprocessen.

Finansieringen av SR, SVT och UR (avsnitt 4.1)

Utskottet behandlar också frågor som rör finansieringen av de tre public service-företagens verksamhet och tillstyrker i det sammanhanget att tv-avgiften nästa år höjs med 44 kronor till 2 076 kronor per år.

Vidare tillstyrker utskottet att Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB samt Sveriges Utbildningsradio AB för 2009 tilldelas sammanlagt 6 518 miljoner kronor från rundradiokontot. Utskottet ansluter sig också till propositionens förslag att regeringen ska bemyndigas att tilldela Sveriges Television AB och Utbildningsradion AB ytterligare medel från distributionskontot. Vidare biträder utskottet regeringens förslag att Sveriges Televisions programproduktion för döva bör kunna flyttas från Leksand till Falun.

Stödet till idrotten (avsnitt 4.2)

Statens stöd till idrotten utgörs av medel från dels statsbudgeten, dels AB Svenska Spels överskott. Med det av utskottet tillstyrkta budgetförslaget kommer idrottsstödet över statsbudgeten nästa år att uppgå till 445,6 miljoner kronor. Utskottet föreslår att riksdagen därutöver ska godkänna att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 verkar för att stämman beslutar om stöd till idrotten i form av ett bidrag på 560 miljoner kronor, varav 500 miljoner kronor avser det s.k. Idrottslyftet. Till detta kommer den del av Svenska Spels överskott som varje år tillfaller idrottsrörelsen och ungdomsorganisationer enligt ett tidigare fastlagt vinstdelningssystem. År 2008 uppgår det stödet till sammanlagt 1 030,2 miljoner kronor, varav 834,5 miljoner kronor avser idrotten och 195,7 miljoner kronor avser ungdomsorganisationer.

Utöver detta disponerar regeringen en mindre andel av överskottet från Nya Penninglotten för stöd till konst, teater och andra kulturella ändamål. År 2008 uppgår dessa medel till 0,3 miljoner kronor.

Bemyndiganden (avsnitt 5)

I budgetpropositionen begär regeringen vissa bemyndiganden för några av anslagen på utgiftsområdet. De går alla ut på att regeringen ska ges rätt att nästa år fatta långsiktigt bindande ekonomiska beslut som kommer att belasta statsbudgeten efter 2009. Utskottet tillstyrker att regeringen får de begärda bemyndigandena.

Övriga förslag i budgetpropositionen (avsnitt 6)

I budgetpropositionen föreslår regeringen även att uppdraget för Forum för levande historia förtydligas så att det framgår att det också innefattar kommunismens brott mot mänskligheten. Utskottet biträder detta förslag.

Eftersom politikområdesindelningen slopats i det framlagda budgetförslaget föreslår regeringen att de mål som riksdagen fastställt för vissa politikområden ska omvandlas till mål för motsvarande "områden". Enligt förslaget gäller det målen för medier och folkrörelsepolitik men också ungdomspolitik. Utskottet tillstyrker de båda förstnämnda förändringarna men konstaterar samtidigt att målen för ungdomspolitiken aldrig bundits till något politikområde av riksdagen. De mål som fastställts av riksdagen som nationella mål för ungdomspolitiken kommer därför att kvarstå oförändrat även om politikområdet avskaffas, och något nytt riksdagsbeslut som bekräftar det tidigare fastställda målen behövs därför inte.

Motionsförslag med anknytning till statsbudgeten (avsnitt 7)

Utskottet tar i betänkandet också upp närmare 40 motionsyrkanden med anknytning till statsbudgeten, dock utan att de har effekt på nästa års medelstilldelning. Samtliga dessa motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns 18 *reservationer* och 11 *särskilda yttranden*.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	9
Utskottets överväganden	17
1 Inledning	17
1.1 Behandlade ärenden	17
1.2 Inhämtad information	17
1.3 Betänkandets disposition	17
2 Övergripande frågor	19
2.1 Pensionsvillkoren inom scenkonsten	19
2.2 Riksrevisionens granskning av Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning	25
2.3 Avveckling av politikområdesindelningen	27
3 Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17	30
3.1 Statens samlade stöd inom utgiftsområde 17	30
3.2 Regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ	32
3.3 Utskottets genomgång av förslagen på anslagsnivå	35
Statens kulturråd (1:1)	35
Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (1:2)	35
Skapande skola (1:3)	37
Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (1:4)	38
Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (1:5)	39
Stöd till icke-statliga kulturlokaler (1:6)	39
Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen (2:1)	41
Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (2:2)	42
Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (2:3)	43
Bidrag till biblioteksverksamhet (3:1)	44
Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (3:2)	45
Talboks- och punktskriftsbiblioteket (3:3)	46
Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (3:4)	46
Institutet för språk och folkminnen (3:5)	47
Statens konstråd (4:1)	47
Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön (4:2)	48
Nämnden för hemslöjdsfrågor (4:3)	48
Främjande av hemslöjden (4:4)	48
Bidrag till bild- och formområdet (4:5)	49
Konstnärsnämnden (5:1)	49
Ersättningar och bidrag till konstnärer (5:2)	50
Riksarkivet och landsarkiven (6:1)	51
Bidrag till regional arkivverksamhet (6:2)	52
Riksantikvarieämbetet (7:1)	52

Bidrag till kulturmiljövård (7:2)	54
Kyrkoantikvarisk ersättning (7:3)	55
Centrala museer: Myndigheter (8:1)	55
Centrala museer: Stiftelser (8:2)	58
Bidrag till regionala museer (8:3)	60
Bidrag till vissa museer (8:4)	60
Riksutställningar (8:5)	62
Forum för levande historia (8:6)	63
Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål (8:7)	63
Nämnden för statligt stöd till trossamfund (9:1)	64
Stöd till trossamfund (9:2)	64
Filmstöd (10:1)	65
Statens biografbyrå (11:1)	66
Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland (11:2)	67
Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete (11:3)	68
Forskning och dokumentation om medieutvecklingen (11:4)	68
Ungdomsstyrelsen (12:1)	68
Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet (12:2)	69
Stöd till idrotten (13:1)	70
Bidrag till allmänna samlingslokaler (13:2)	70
Bidrag för kvinnors organisering (13:3)	71
Stöd till friluftorganisationer (13:4)	71
Bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer (13:5)	72
Bidrag till folkbildningen (14:1)	72
Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen (14:2)	73
Bidrag till kontaktutbildning (14:3)	74
Lotteriinspektionen (15:1)	74
3.4 Utskottets samlade ställningstagande till budgetalternativen	75
4 Stöd vid sidan av statsbudgeten för 2009	76
4.1 Radio- och tv-frågor	76
4.1.1 Ändring i lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst	76
4.1.2 Medelsberäkning för 2009 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av SVT, SR och UR	77
4.1.3 Granskningsnämndens medelstillelning för 2009	77
4.1.4 Överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot	78
4.1.5 Bemyndigande om överföring av medel från distributionskontot till SVT och UR	79
4.1.6 Bemyndigande om lån i Riksgäldskontoret	79
4.1.7 Upphävande av anslagsvillkor för SVT:s teckenspråksprogram	80
4.2 Svenska Spels stöd till idrott och ungdomar	81
5 Bemyndiganden för 2010 och åren därefter	83
5.1 Bemyndigande att besluta om bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	83

5.2 Beställningsbemyndigande för talböcker och punktskriftböcker	84
5.3 Beställningsbemyndigande för inköp av konstverk	85
5.4 Bemyndigande att besluta om ersättningar och bidrag till konstnärer	85
5.5 Bemyndigande att besluta om bidrag till kulturmiljövård	86
5.6 Bemyndigande att besluta om stöd till funktionshindrade vid folkhögskolor	86
6 Övriga förslag i budgetpropositionen inom kulturutskottets beredningsområde	88
6.1 Förtydligat uppdrag för Forum för levande historia	88
6.2 Mål för medieområdet	88
6.3 Mål för ungdomspolitiken	89
6.4 Mål för folkrörelsepolitiken	90
7 Motionsyrkanden med budgeteffekt 2010 eller senare	92
7.1 Riktlinjer för en framtida kulturpolitik	92
7.2 Kulturlag	93
7.3 Pensions- och trygghetssystemen för kulturarbetare	95
7.4 350-årsminnet av freden i Roskilde	96
7.5 Utvidgning av Skapande skola	97
7.6 Förlängning av Accessprojektet	98
7.7 Teckenspråksböcker	99
7.8 Kulturella mötesplatser	100
7.9 Läsförbättrings åtgärder	101
7.10 Distributionssystem för papperstidskrifter	102
7.11 Nämnden för enskilda arkiv	103
7.12 Uppdragsarkeologi	105
7.13 Fri entré på museer	106
7.14 Läns museernas arbete	107
7.15 Föremålsvården i Grängesberg	108
7.16 Forum för levande historia	109
7.17 Julita gård – Sveriges lantbruksmuseum	110
7.18 Filmstödet	111
7.19 Filmarkivet i Grängesberg	112
7.20 Konkurrens på biografmarknaden	113
7.21 Avtal om utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	114
7.22 Statsbidraget till de politiska ungdomsförbunden	116
7.23 Folkrörelsefrågor	117
7.24 Allmänna samlingslokaler	118
7.25 Friluftorganisationer	119
7.26 Folkbildning	121
7.27 Tillsyn av spel och lotterier	122
Reservationer	123
1. Svenska Spels stöd till idrott och ungdomar, punkt 11 (v)	123
2. Riktlinjer för en framtida kulturpolitik, punkt 22 (s, v)	123
3. Kulturlag, punkt 23 (v)	124
4. Pensions- och trygghetssystemen för kulturarbetare, punkt 24 (v)	125
5. Förlängning av Accessprojektet, punkt 27 (v, mp)	126
6. Teckenspråksböcker, punkt 28 (v)	126

7. Läsfrämjande åtgärder, punkt 30 (s, v, mp)	127
8. Distributionssystem för papperstidskrifter, punkt 31 (v)	127
9. Uppdragsarkeologi, punkt 33 (s)	128
10. Fri entré på museer, punkt 34 (s, v, mp)	129
11. Läns museernas arbete, punkt 35 (v, mp)	129
12. Föremålsvården i Grängesberg, punkt 36 (v)	130
13. Forum för levande historia, punkt 37 (v)	130
14. Filmarkivet i Grängesberg, punkt 40 (v)	131
15. Konkurrens på biografmarknaden, punkt 41 (s, v)	132
16. Avtal om utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland, punkt 42 (v)	132
17. Allmänna samlingslokaler, punkt 45 (s, v)	133
18. Friluftorganisationer, punkt 46 (mp)	134
Särskilda yttranden	135
1. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17, punkt 3 (s)	135
2. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17, punkt 3 (v)	138
3. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17, punkt 3 (mp)	142
4. Utvidgning av Skapande skola, punkt 26 (s)	145
5. Utvidgning av Skapande skola, punkt 26 (v, mp)	146
6. Nämnden för enskilda arkiv, punkt 32 (s, v)	146
7. Läns museernas arbete, punkt 35 (s)	146
8. Filmstödet, punkt 39 (s, v)	147
9. Folkrörelsefrågor, punkt 44 (s)	147
10. Friluftorganisationer, punkt 46 (v)	147
11. Tillsyn av spel och lotterier, punkt 48 (s)	148
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	149
Proposition 2008/09:1	149
Redogörelse 2008/09:RRS2	151
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	151
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	160
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens och oppositionspartiernas förslag för 2009 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	161
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	166
<i>Bilaga 5</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 3	169
<i>Bilaga 6</i>	
Pensionsvillkoren inom scenkonstområdet	170

Tabeller

Tabell. 1 Förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid för 2009	33

Tabell 2. Regeringens förslag till medelstilldelning till Centrala museer:
Myndigheter 57

Tabell 3. Regeringens förslag till medelsfördelning till Centrala museer:
Stiftelser 59

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande frågor (avsnitt 2)

1. Pensionsvillkoren inom scenkonsten

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad utskottet anför om pensionsvillkoren inom scenkonstområdet.

2. Riksrevisionens granskning av Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning

Riksdagen lägger redogörelse 2008/09:RRS2 till handlingarna.

Budgetförslaget för 2009 (avsnitt 3)

3. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17

Riksdagen anvisar för budgetåret 2009 anslag inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt specifikation i bilaga 4. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 21 och avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Finansieringen av SR, SVT och UR (avsnitt 4.1)

4. Ändring i lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 1.

5. Medelsberäkning för 2009 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av SVT, SR och UR

Riksdagen godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2009 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 9.

6. Granskningsnämndens medelstillelning för 2009

Riksdagen godkänner regeringens förslag till medelstillelning för 2009 från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida avseende Granskningsnämnden för radio och TV. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 10.

7. Överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot

Riksdagen godkänner regeringens förslag om överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 12.

8. Bemyndigande om överföring av medel från distributionskontot till SVT och UR

Riksdagen bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB medel för distributionskostnader från distributionskontot. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 13.

9. Bemyndigande om lån i Riksgäldskontoret

Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 150 000 000 kronor. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 11.

10. Upphävande av anslagsvillkor för SVT:s teckenspråksprogram

Riksdagen godkänner regeringens förslag om anslagsvillkor för Sveriges Television AB beträffande SVT Teckenspråk med den ändringen att anslagsvillkoret ska upphöra att gälla. Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 14.

Stödet till idrotten (avsnitt 4.2)

11. Svenska Spels stöd till idrott och ungdomar

Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor, dels beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor att fördelas till idrotten, dels beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. De två sistnämnda bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 19 och avslår motion

2008/09:Kr369 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 1 (v)

*Bemyndiganden för 2010 och åren därefter (avsnitt 5)***12. Bemyndigande att besluta om bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål**

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 3.

13. Beställningsbemyndigande för talböcker och punktskriftsböcker

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2010–2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 4.

14. Beställningsbemyndigande för inköp av konstverk

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2010–2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 5.

15. Bemyndigande att besluta om ersättningar och bidrag till konstnärer

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 000 000 kronor under 2010–2019. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 6.

16. Bemyndigande att besluta om bidrag till kulturmiljövård

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 7:2 Bidrag till kulturmiljövård besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2010–2012. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 7.

17. Bemyndigande att besluta om stöd till funktionshindrade vid folkhögskolor

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslag 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som inklud-

sive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2010. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 20.

Övriga förslag i budgetpropositionen inom kulturutskottets ansvarsområde (avsnitt 6)

18. Förtydligat uppdrag för Forum för levande historia

Riksdagen godkänner att Forum för levande historias uppdrag förtydligas så att det framgår att det också innefattar upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 2.

19. Mål för medieområdet

Riksdagen godkänner att det nuvarande målet för politikområdet Mediepolitik upphör att gälla och att samma mål i stället ska gälla för området Medier. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 8.

20. Mål för ungdomspolitiken

Riksdagen avslår regeringens förslag om mål för ungdomspolitiken eftersom något nytt riksdagsbeslut som bekräftar de tidigare fastställda målen inte behövs. Därmed avslår riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkterna 15 och 16.

21. Mål för folkrörelsepolitiken

Riksdagen godkänner dels att målen för politikområdet Folkrörelsepolitik upphör att gälla, dels vad regeringen föreslår om mål för Folkrörelsepolitiken. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkterna 17 och 18.

Motionsyrkanden med budgeteffekt 2010 eller senare (avsnitt 7)

22. Riktlinjer för en framtida kulturpolitik

Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Kr312 av Fredrik Schulte (m) och
2008/09:Kr358 av Mona Sahlin m.fl. (s).

Reservation 2 (s, v)

23. Kulturlag

Riksdagen avslår motion
2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 3 (v)

24. Pensions- och trygghetssystemen för kulturarbetare

Riksdagen avslår motionerna
2008/09:Kr286 av Lisbeth Grönfeldt Bergman (m) och

2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 3.

Reservation 4 (v)

25. 350-årsminnet av freden i Roskilde

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr245 av Ronny Olander och Inger Jarl Beck (båda s).

26. Utvidgning av Skapande skola

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr335 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 3.

27. Förlängning av Accessprojektet

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr335 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 4.

Reservation 5 (v, mp)

28. Teckenspråksböcker

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr331 av Maria Kornevik Jakobsson och Per Lodenius (båda c).

Reservation 6 (v)

29. Kulturella mötesplatser

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr271 av Kurt Kvarnström m.fl. (s).

30. Läsfrämjande åtgärder

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr265 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s).

Reservation 7 (s, v, mp)

31. Distributionssystem för papperstidskrifter

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 23.

Reservation 8 (v)

32. Nämnden för enskilda arkiv

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr301 av Henrik von Sydow (m) och

2008/09:Kr354 av Ann-Kristine Johansson och Tommy Ternemar (båda s).

33. Uppdragsarkeologi

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr362 av Margareta Israelsson m.fl. (s) yrkande 9.

Reservation 9 (s)

34. Fri entré på museer

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr264 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s).

*Reservation 10 (s, v, mp)***35. Läns museernas arbete**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr226 av Jörgen Hellman och Christina Oskarsson (båda s).

*Reservation 11 (v, mp)***36. Föremålsvården i Grängesberg**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr254 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s).

*Reservation 12 (v)***37. Forum för levande historia**

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr258 av Agneta Berliner m.fl. (fp) och

2008/09:Kr285 av Rolf K Nilsson (m).

*Reservation 13 (v)***38. Julita gård – Sveriges lantbruksmuseum**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr243 av Fredrik Olovsson (s).

39. Filmstödet

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr251 av Tomas Tobé och Jessica Polfjärd (båda m).

40. Filmarkivet i Grängesberg

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr257 av Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (båda c) och

2008/09:Kr262 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s).

*Reservation 14 (v)***41. Konkurrens på biografmarknaden**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr278 av Thomas Bodström (s).

*Reservation 15 (s, v)***42. Avtal om utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland**

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr314 av Sven Bergström och Erik A Eriksson (båda c)
yrkande 3.*Reservation 16 (v)*

43. Statsbidraget till de politiska ungdomsförbunden

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr260 av Oskar Öholm (m) och

2008/09:Kr337 av Fredrik Lundh m.fl. (s).

44. Folkrörelsefrågor

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr227 av Ann-Kristine Johansson (s),

2008/09:Kr246 av Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp)
yrkande 1 och

2008/09:Kr256 av Åke Sandström och Stefan Tornberg (båda c).

45. Allmänna samlingslokaler

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr221 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s),

2008/09:Kr268 av Kenneth Johansson och Sven Bergström (båda c)
yrkandena 1 och 2 samt

2008/09:Kr315 av Nikos Papadopoulos och Börje Vestlund (båda s).

Reservation 17 (s, v)

46. Friluftorganisationer

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:Kr220 av Gunvor G Ericson och Jan Lindholm (båda mp)
och

2008/09:Kr321 av Anne Marie Brodén och Göran Montan (båda m).

Reservation 18 (mp)

47. Folkbildning

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr219 av Ann-Christin Ahlberg (s).

48. Tillsyn av spel och lotterier

Riksdagen avslår motion

2008/09:Kr320 av Anne Marie Brodén och Göran Montan (båda m).

Stockholm den 20 november 2008

På kulturutskottets vägnar

Siv Holma

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Siv Holma (v), Cecilia Magnusson (m), Margareta Israelsson (s), Anne Marie Brodén (m), Lars Wegendal (s), Mats Johansson (m), Anders Åkesson (c), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Hans Wallmark (m), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Olof Lavesson (m), Göran Persson i Simrishamn (s), Solveig Hellquist (fp), Esabelle Dingizian (mp), Camilla Lindberg (fp) och Gunilla Tjernberg (kd).

Utskottets överväganden

1 Inledning

1.1 Behandlade ärenden

Kulturutskottet behandlar i betänkandet regeringens samtliga förslag i budgetpropositionen för 2009 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Utskottet tar här också upp de motioner från allmänna motionstiden 2008 som har direkt eller indirekt anknytning till budgeten.

Dessutom behandlar utskottet i detta sammanhang två andra frågor. Det gäller dels slutredovisningen av ett inom utskottet genomfört uppföljningsärende om pensionsvillkoren inom scenkonstområdet, dels synpunkter som framförts av Riksrevisionens styrelse med anledning av en genomförd granskning av Statens Kulturråds och Konstnärsnämndens bidragsgivning.

1.2 Inhämtad information

Under ärendets beredning har på begäran av kulturutskottet kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth och statssekreteraren i Kulturdepartementet Ingrid Eiken informerat om förslagen i budgetpropositionen inom utgiftsområde 17.

Vidare har riksrevisor Karin Lindell informerat om Riksrevisionens granskning av Kulturrådets och Konstnärsnämndens verksamhet och de både institutionernas chefer redogjort för sin syn på granskningen.

Med anledning av att Stiftelsen Svenska rikskonserter i budgetpropositionen föreslås få ett minskat anslag har företrädare för Rikskonserter informerat utskottet om hur förslaget väntas påverka verksamheten. Statssekreterare Ingrid Eiken har redogjort för Kulturdepartementets syn på denna åtgärd.

1.3 Betänkandets disposition

Betänkandet är indelat i sju huvudavsnitt. I avsnitt 2 behandlar utskottet vissa övergripande frågor. Det gäller bl.a. de tidigare nämnda frågorna om pensionsvillkoren inom scenkonstområdet samt Riksrevisionens granskning av Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning.

I avsnitt 3 behandlas regeringens budgetförslag för 2009 inom utgiftsområde 17 och de motionsförslag som står mot detta. Utskottet gör först en samlad bedömning av de olika budgetalternativen och tar därefter upp förslagen på anslagsnivå i samma ordning som de finns redovisade i budgetpropositionen.

I avsnitt 4 behandlar utskottet regeringens förslag till medelsanvisning vid sidan av statsbudgeten till dels Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB, dels idrotten och ungdomsorganisationer samt ett motionsförslag om en satsning på barnkultur.

I avsnitt 5 behandlas vissa bemyndiganden som regeringen vill inhämta.

I avsnitt 6 behandlas övriga förslag i budgetpropositionen inom utgiftsområde 17, dvs. ett förtydligande av Forum för levande historias uppdrag samt ändrad målstruktur för vissa verksamheter med anledning av att politikområdesindelningen avskaffats.

I avsnitt 7 behandlar slutligen utskottet ett antal motioner väckta under allmänna motionstiden 2008 som tar upp frågor med anknytning till statsbudgeten, dock utan att ha någon omedelbar budgeteffekt.

2 Övergripande frågor

2.1 Pensionsvillkoren inom scenkonsten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ger som sin mening till känna att regeringen bör vidta åtgärder i enlighet med vad kulturutskottet anför med anledning av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupps förslag. Det innebär att regeringen bör

- förbättra möjligheterna till karriärväxling och karriärutveckling för dansare och sångare med låg pensionsålder,
- eftersträva en fortsatt utbyggnad av teater-, dans- och musikallianserna,
- skyndsamt låta analysera effekterna av övergången 2007 till institutionsspecifika premier för de statsunderstödda sång- och dansinstitutionerna som underlag för en eventuell engångsvis justering av statsbidragsnivåerna,
- ge Kulturrådet i uppdrag att vid fördelningen av statsbidrag till scenkonstinstitutioner ta hänsyn till att det relativt sett blivit dyrare för teaterinstitutioner att finansiera satsningar på dans- och musikteater efter övergången till institutionsspecifika tjänstepensionspremier,
- undersöka möjligheterna att ge institutionerna stabilare planeringsförutsättningar genom att takbegränsa tjänstepensionsavgiften, mätt som andel av utbetalad lön för en enskild scenkonstnär.

Bakgrund

Den stora pensionsreformen i slutet av 1990-talet medförde problem för både arbetstagare och arbetsgivare inom scenkonstområdet eftersom sektorn på flera sätt skiljer sig från den övriga arbetsmarknaden. Frågan om scenkonstnärernas pensioner har tagits upp av kulturutskottet vid flera tillfällen under 2000-talet. Utskottet har bl.a. behandlat hur scenkonstnärernas pensionsvillkor påverkats av pensionsreformen, finansieringen av scenkonstinstitutionernas och de fria gruppernas tjänstepensionspremier samt scenkonstnärernas möjligheter till karriärväxling.

I december 2007 beslutade kulturutskottet att genomföra en uppföljning och utvärdering av kulturarbetarnas pensioner. Utskottet bildade därefter en arbetsgrupp bestående av ledamöter från samtliga riksdagspartier med uppgift att svara för undersökningen. Gruppen valde att inrikta sitt arbete på pensionsvillkoren inom scenkonstområdet. Uppföljningen avslutades i

oktober 2008 och har publicerats i riksdagens rapportserie med titeln Uppföljning av pensionsvillkoren inom scenkonstområdet (RFR 2008/09:1).¹ I bilaga 6 till detta betänkande redovisas en mer utförlig sammanfattning av resultatet av gruppens arbete.

Regeringen tillsatte vid regeringssammanträdet den 3 april 2008 en särskild utredare med uppdrag att genomföra en översyn av regleringen av tjänstepensionerna för anställda vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner (dir. 2008:34). Översynen ska inriktas på att tjänstepensionssystemet ska vara anpassat till de speciella förhållanden som råder på området och att arbetsgivarnas kostnader för pensionsförmånerna ska vara förutsägbara. Uppdraget ska redovisas senast den 27 mars 2009.

Uppföljningsgruppens slutsatser

Syftet med uppföljningsgruppens undersökning av pensionsvillkoren inom scenkonstområdet har varit att kartlägga

- problem som är förknippade med scenkonstnärers pensionsvillkor och
- tjänstepensionsavgifternas påverkan på institutionernas och de fria gruppernas val av repertoar och anställningsbeslut.

Scenkonstnärernas pensionsvillkor

Uppföljningen har visat att scenkonstnärernas pensionsvillkor har försämrats som en följd av ändrade arbetsmarknadsvillkor och ändrade pensionsregler. Sedan länge pågår en utveckling inom scenkonsten där tillsvidareanställningar ersätts med visstidsanställningar. Frilansande scenkonstnärer har generellt sett sämre pensionsvillkor än de som har en tillsvidareanställning, bl.a. eftersom de ofta har låg inkomst mellan frilansuppgifterna. Dessutom berättigar inkomst i form av arbetslöshetsersättning inte till någon tjänstepension.

Pensionsvillkoren är avsevärt bättre för dem som till huvudsaklig del är verksamma vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd än för dem som i första hand arbetar vid fria grupper. Det beror bl.a. på att en anställning vid en institution bygger upp en rätt att ta ut en tjänstepension som motsvarar upp till 65 % av lönen innan den anställde har fyllt 65 år. Dansare har rätt att ta ut pensionen från 41-årsdagen, sångare från 52-årsdagen, skådespelare från 59-årsdagen och musiker, beroende på anställning, alltifrån 60- till 63-årsdagen. Det blir allt vanligare att scenkonstnärer växlar mellan att arbeta vid institutioner och fria grupper. Allt färre scenkonstnärer kan bygga upp tjänstetid som ger rätt till full tjänstepension fram till 65-årsdagen. För dansare krävs exempelvis en tjänstetid på motsvarande 20 år för full tjänstepension före 65 år.

¹ Regeringens och riksdagens ställningstaganden i frågan från hösten 1999 och framåt finns redovisade i rapporten s. 71–76.

Genom en ändring i lagen om anställningsskydd 2001 och i PISA-förordningen² 2003 har tillsvidareanställda scenkonstnärer liksom andra arbetstagare rätt att behålla sin anställning fram till 67 års ålder. Att ta ut förmånsbestämd pension före 65 år och därefter inte fortsätta att yrkesarbeta ger en låg ålderspension eftersom ålderspensionen bestäms av livsinkomsten. Framför allt kan tillsvidareanställda sångare och dansare som en följd av dessa regeländringar komma att arbeta kvar vid en institution fram till 67-årsdagen för att på så sätt undvika en låg ålderspension. En sådan utveckling innebär konstnärliga problem för institutionerna och för scenkonsten i stort, bl.a. eftersom möjligheterna att rekrytera yngre scenkonstnärer minskar.

Uppföljningsgruppen anser att staten har ett övergripande ansvar för att de pensions- och arbetsmarknadsvillkor som tillämpas inom det statsunderstödda scenkonstområdet ger scenkonstnärerna rimliga pensionsvillkor. För att stimulera scenkonstnärer att yrkesarbeta fram till ålderspensionen är det, enligt uppföljningsgruppens bedömning, motiverat att understödja detta med vägledning och kompetensutveckling. Det skulle underlätta både deras karriärutveckling och deras karriärväxling. Uppföljningen har visat att det saknas särskilda insatser och stöd för scenkonstnärer som av åldersskäl vill gå vidare i yrkeslivet.

Pensionsavgifterna och det kulturpolitiska utfallet

Sedan 2007 betalar scenkonstinstitutionerna institutionsspecifika tjänstepensionspremier. Det innebär att för de år som en anställd beräknas arbeta fram till sin pension ska en institution betala in lika mycket i premier till staten som staten senare väntas betala ut i pension till den anställde. Tidigare tillämpades ett system där avgiften mätt i procent av utbetald lön var densamma för alla anställda inom sektorn. Institutionernas anslag och bidrag har justerats fr.o.m. 2008 för att motsvara deras faktiska kostnader för de institutionsspecifika premierna. Justeringen byggde på respektive institutions personalkostnader 2006 och den sammansättning av dansare, skådespelare, musiker, korister m.m. som man då hade. Det innebär att det är verksamhetens omfattning och inriktning detta år som grundlagt ingångsvärdet för premiereersättningen under kommande år.

I och med att dansare och sångare har en låg pensionsålder får institutionerna betala in jämförelsevis höga premier för dessa yrkesgrupper. För dansare betalar Kungl. Operan t.ex. premier som motsvarar ett genomsnittligt påslag på drygt 80 % av lönen medan motsvarande premie för musiker är 20 % på utbetald lön. Det är svårt för institutionerna att förutse omfattningen av pensionsavgifterna eftersom dessa kan variera kraftigt mellan olika anställda. Uppföljningen visar att det finns en risk för att insla-

² Förordning (2003:56) om tjänstepension och tjänstegrupplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning. Genom förordningen regleras att pensionsavtal för arbetstagare hos staten m.fl. (PA 03) med vissa undantag tillämpas på arbetstagare vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd.

gen av dans- och musikteateruppsättningar kommer att minska vid teaterinstitutionerna som en följd av att dansare och sångare blivit avsevärt dyrare att anställa.

Det finns en utbredd farhåga inom scenkonsten för att vissa scenkonstnärer kommer att få det svårt att hitta en arbetsgivare som vill anställa dem på grund av att de föranleder jämförelsevis höga pensionsavgifter. Ett syfte med utformningen av tjänstepensionsavgiftssystemet är att arbetsgivare ska få bära kostnaderna för de anställningsbeslut som fattas. Således måste en arbetsgivare t.ex. alltid beakta att en löneökning också leder till ökade tjänstepensionspremier. Inom scenkonsten är det emellertid faktorer som ligger utanför arbetsgivarens kontroll som huvudsakligen styr omfattningen av premierna. Malmöoperan har t.ex. redovisat att premierna för tre korister med jämförbar lön under april 2007 varierade mellan ett påslag på 27 % och 96 % av utbetalad lön. Avgiftsskillnaderna förklaras främst av koristernas anställningar tidigare i karriären. Avgiften blir högre för den som t.ex. börjat sin karriär jämförelsevis sent i livet, invandrat till Sverige mitt i karriären, arbetat vid fria grupper eller arbetat utomlands under några år, jämfört med den som sedan början av sin karriär kontinuerligt arbetat vid scenkonstinstitutioner som betalat in pensionspremier till staten.

Institutioner kan kringgå skyldigheten att betala in tjänstepensionspremier genom att anlita scenkonstnärer med F-skattsedel eller genom att anställa personer bosatta utomlands på s.k. artistkontrakt. Införandet av institutionsspecifika pensionspremier kan på sikt få negativa effekter både för enskilda scenkonstnärer och för scenkonstens samlade utveckling vad gäller bl.a. kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet. Scenkonstnärer som arbetat utomlands under en längre period kan t.ex. få det svårt att etablera sig i Sverige som en följd av att de är jämförelsevis dyra att anställa. Vidare bidrar avgiftssystemet till att påskynda den utveckling som sker inom scenkonsten där institutionerna har allt mindre fasta ensembler och alltfler tillfälligt anställda scenkonstnärer.

Uppföljningsgruppens förslag

Flera av de problem som uppmärksammats i uppföljningen vad gäller tjänstepensionspremiernas påverkan på det kulturpolitiska utfallet ryms inom ramen för de frågor som den särskilda utredaren har fått i uppdrag av regeringen att se över. Resultatet av denna utredning ska redovisas våren 2009. Uppföljningsgruppen bedömer att det sannolikt kommer att ta flera år innan de förslag utredningen presenterar kan få ett fullständigt genomslag eftersom förändringar i gällande pensionsvillkor normalt kräver långa övergångsperioder. Uppföljningsgruppen anser därför att det finns behov av att vidta åtgärder som motverkar de negativa effekter som det nuvarande avgiftssystemet ger upphov till i väntan på att ett tjänstepensionssystem anpassat till villkoren inom scenkonstområdet kan träda i kraft.

Uppföljningsgruppen anser att

- regeringen bör ta initiativ till att förbättra möjligheterna för sångare och dansare att få stöd i form av utbildning, karriärväxlings- och karriärutvecklingsinsatser som syftar till fortsatt arbete efter det att de uppnått en ålder då de inte längre har de fysiska förutsättningarna att prestera på en hög konstnärlig nivå,
- en fortsatt utbyggnad av allianserna inom teater-, dans- och musikområdet bör eftersträvas eftersom de anställda frilansarna då får pensionsvillkor som liknar dem som gäller för tillsvidareanställda scenkonstnärer.
- regeringen bör skyndsamt ombesörja att en analys görs av det ekonomiska utfall som övergången till institutionsspecifika premier innebär för i första hand sång- och dansinstitutionerna som underlag för ett eventuellt ställningstagande om det finns skäl att genomföra en engångsvis justering av nivåerna på institutionernas statsbidrag,
- regeringen bör ge Kulturrådet i uppdrag att i sin bidragsgivning till scenkonstinstitutioner med statligt stöd ta hänsyn till att det relativt sett blivit dyrare för teaterinstitutioner att finansiera satsningar på dans- och musikteaterverksamhet som en följd av de anslags- och kostnadsförändringar som övergången till institutionsspecifika tjänstepensionspremier inneburit,
- regeringen bör undersöka vilka möjligheter det finns att ge institutionerna stabilare planeringsförutsättningar genom att införa en begränsning av hur omfattande en institutions tjänstepensionsavgift för en enskild scenkonstnär får vara. Detta skulle även minska risken för att vissa scenkonstnärer till följd av höga pensionsavgifter får svårt att hitta en anställning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att pensionsvillkoren vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna inte bara är komplexa utan att de också ger upphov till en rad oönskade effekter. I sin rapport har uppföljningsgruppen tydliggjort innebörden av de olika regelverk och avtal som gäller inom området. Gruppen har också klargjort vilka effekter dessa villkor får för såväl de enskilda scenkonstnärernas pensioner som institutionernas konstnärliga verksamhet. Uppföljningen visar också att några av de problem som uppmärksammades inför genomförandet av den stora pensionsreformen i slutet av 1990-talet har lösts, medan andra kvarstår samtidigt som helt nya tillkommit.

Mot denna bakgrund finner utskottet det värdefullt att regeringen tillkallat en utredare som fått i uppdrag att ta fram förslag på en långsiktigt hållbar lösning som är anpassad till de speciella förhållanden som råder vid scenkonstinstitutionerna med statligt stöd. Många av de problem som framkommit i uppföljningsgruppens undersökning kan i och med det lösas, vilket är angeläget. Men det kommer sannolikt att ta tid att nå därhän. Två omständigheter talar för detta. För det första är det enligt utskottets mening svårt att bedöma när en ny reglering kan träda i kraft. Enligt utred-

ningens direktiv kan det nämligen bli frågan om att föra över delar av den nuvarande, förordningsstyrda regleringen till kollektivavtal, vilket är en process som delvis ligger utanför statens kontroll. För det andra kommer sannolikt ändringar i pensionsvillkoren att kräva fleråriga övergångsregler innan en ny reglering av tjänstepensionen för anställda vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd får fullt genomslag.

I avvaktan på att utredarens förslag kan träda i kraft finns det därför enligt utskottets mening skäl att vidta åtgärder som kan motverka de problem som uppföljningsgruppen redovisat.

Uppföljningsgruppens förslag avser åtgärder som dels förbättrar scenkonstnärernas pensionsvillkor, dels motverkar de negativa effekter som tjänstepensionssystemet ger upphov till för scenkonstinstitutioner med statligt stöd. Utskottet anser att frågan om karriärväxling och karriärutveckling för scenkonstnärer med låg pensionsålder nu måste få en lösning. Regeringen bör därför ta initiativ som ger dansare och sångare bättre tillgång till exempelvis vägledning och utbildning när de uppnår åldern då den konstnärliga karriären normalt avslutas.

Uppföljningsgruppen visar att utvecklingen inom scenkonstområdet går mot att alltfler scenkonstnärer arbetar som frilansare. Enligt utskottets bedömning är det i grunden positivt för scenkonstens utveckling att scenkonstnärer rör sig mellan olika scenkonstinstitutioner och fria grupper. För att möjliggöra en ökad rörlighet utan att scenkonstnärerna ensamma ska behöva bära de ekonomiska risker som det kan innebära att vara en frilansande scenkonstnär har staten finansierat uppbyggandet av teater-, dans- och musikallianserna. Allianserna erbjuder frilansande scenkonstnärer en grundanställning som bl.a. ger dem möjlighet att bygga upp en tjänstepension motsvarande vad som gäller för tillsvidareanställda scenkonstnärer. Med tanke på att antalet tillsvidareanställningar minskar inom scenkonstområdet anser utskottet att det är önskvärt att regeringen eftersträvar en fortsatt utbyggnad av allianserna. Alltfler anställda frilansare skulle därmed få pensionsvillkor som liknar dem som gäller för tillsvidareanställda scenkonstnärer.

Efter 2007 års övergång till institutionsspecifika premier föreligger det stora skillnader mellan hur höga tjänstepensionspremier scenkonstinstitutionerna ska betala för olika grupper av scenkonstnärer. Avgifterna kan dessutom variera kraftigt även mellan konstnärer inom samma scenkonstområde. För institutionerna förorsakar detta problem eftersom de ekonomiska planeringsförutsättningarna blir svåröverskådliga. Dessutom försämrar anställningsmöjligheterna för scenkonstnärer som föranleder höga premiekostnader. Det finns därför goda skäl för att regeringen bör vidta åtgärder som motverkar de negativa effekter som det nuvarande avgiftssystemet riskerar att ge upphov till.

Sammanfattningsvis anser utskottet i likhet med uppföljningsgruppen att regeringen ska

- ta initiativ till att förbättra möjligheterna för sångare och dansare att få stöd i form av utbildning, karriärväxling och karriärutveckling, så att de kan fortsätta att arbeta då de inte längre har de fysiska förutsättningarna att prestera på hög konstnärlig nivå,
- eftersträva att fortsatt satsa på att bygga ut teater-, dans- och musikalianserna,
- skyndsamt låta analysera vilka ekonomiska effekter övergången 2007 till institutionsspecifika premier har haft för de statsunderstödda sång- och dansinstitutionerna som underlag för ett eventuellt ställningstagande till en engångsvis justering av statsbidragsnivåerna,
- ge Statens kulturråd i uppdrag att vid fördelningen av bidrag till statligt stödda scenkonstinstitutioner ta hänsyn till att det relativt sett blivit dyrare för teaterinstitutioner att finansiera satsningar på dans- och musikteaterverksamhet som en följd av övergången till institutionspecifika tjänstepensionspremier,
- undersöka möjligheterna att ge institutionerna stabilare planeringsförutsättningar genom att sätta en gräns för hur omfattande en tjänstepensionsavgift får vara, mätt som andel av utbetald lön för en enskild scenkonstnär.

Vad utskottet här framfört om pensionsvillkoren inom scenkonstområdet bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2.2 Riksrevisionens granskning av Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger Riksrevisionens redogörelse till handlingarna.

Redogörelsen

Riksrevisionen har granskat bidragsgivningen från Konstnärsnämnden och Statens kulturråd. Resultatet av granskningen har redovisats i rapporten *Kulturbidrag – effektiv kontroll och goda förutsättningar för förnyelse?* (RiR 2008:14), som överlämnats till regeringen. Riksrevisionens styrelse har därefter beslutat att slutsatserna från granskningen ska överlämnas i form av en redogörelse till riksdagen (redog. 2008/09:RRS2).

Riksrevisionens granskningsrapport visar att flera problem är förknippade med Kulturrådets och Konstnärsnämndens bidragsgivning. Dessa handlar bl.a. om att i bidragsgivningen både främja konstnärlig förnyelse och tillgodose en viss kontinuitet och säkerhet för kulturbidragstagarna. Riksrevisionen har vidare konstaterat att bidragssystemet, så som det är konstruerat, alltid kommer att ha en inbyggd jävsproblematik, även om det i granskningen inte framkommit några belägg för att jävssituationer hante-

rats fel av myndigheterna. Riksrevisionen har funnit vissa brister i den formella hanteringen av frågor om jäv liksom vissa tecken på misstro mot Kulturrådet och Konstnärsnämnden. Sammantaget finner Riksrevisionen det därför vara av vikt att det finns väl fungerande rutiner för att förebygga jäv.

Att Kulturrådet och Konstnärsnämnden med regeringens tillåtelse belastar vissa sakanslag med förvaltningsutgifter innebär enligt Riksrevisionen ett avsteg från den princip om öppenhet som ska präglade budgetprocessen. Det blir därmed svårare för regering och riksdag att utöva kontroll över hur förvaltningsutgifterna utvecklas.

Omprövning och förnyelse förutsätter enligt Riksrevisionen bl.a. att det finns en klar uppfattning hos de bidragsgivande myndigheterna om vad de ska uppnå med bidragen, dvs. om målen för verksamheten. Men för Kulturrådet har regeringen angivit en mängd mål utan att prioritera mellan dem, något som enligt Riksrevisionen kan förklara att rådet gjort få tydliga prioriteringar bland målen på myndighetsnivå, vilket i sin tur lett till att det blivit otydligt för de bidragssökande vilka mål som ska ges tyngd i bidragsfördelningen. Även i övrigt har det framkommit i granskningen att myndigheternas kriterier för bidragsgivning är otydliga och att det därför är osäkert hur de används.

Styrelsen anser att det är väsentligt att principen om öppenhet upprätthålls vid fördelning av kulturbidrag, så att riksdagen och regeringen kan följa utvecklingen inom området. Styrelsen anser att resultatet av Riksrevisionens granskning bör beaktas av riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Regeringen redovisar i budgetpropositionen att den har tagit del av Riksrevisionens granskningsrapport (utgiftsområde 17 s. 51). Det framgår att regeringen har inlett ett konkret arbete för att bl.a. minska detaljstyrningen inom kulturpolitiken samt att flera av frågeställningarna och slutsatserna i rapporten ligger inom ramen för den kulturpolitiska kommitténs³ uppdrag att se över kulturpolitikens inriktning och arbetsformer (dir. 2007:99). Uppdraget ska redovisas i början av 2009.

Riksrevisor Karin Lindell har tillsammans med utredare från Riksrevisionen informerat utskottet om bakgrunden till och innehållet i granskningsrapporten. Kulturrådets generaldirektör Kennet Johansson och kanslichefen vid Konstnärsnämnden Ann Larsson har för utskottet redovisat de båda myndigheternas syn på rapporten. Kulturrådets styrelse har med anledning av rapportens rekommendationer beslutat anta en åtgärdsplan. De åtgärder som Kulturrådet vidtar med anledning av granskningen ska vara utförda och redovisade i Kulturrådets årsredovisning för 2008. Konstnärsnämnden har i samband med utfrågningen i utskottet lämnat skriftliga kommentarer och angett vilka åtgärder som nämnden har vidtagit eller avser att vidta med anledning av rapporten.

³ I fortsättningen benämns kommittén Kulturutredningen.

Utskottet konstaterar att Riksrevisionens styrelse inte lagt fram några förslag till riksdagen att ta ställning till. Redogörelsen mynnar i stället ut i en uppmaning till riksdagen att beakta resultatet av Riksrevisionens granskning. Några motioner har inte heller väckts med anledning av redogörelsen. Utskottet förutsätter emellertid att regeringen noga beaktar rapportens rekommendationer, vilka riktas både till regeringen och till myndigheterna. Utskottet vill också understryka vikten av att principen om öppenhet upprätthålls vid fördelning av kulturbidrag, en fråga som för närvarande behandlas inom ramen för Kulturutredningens arbete.

Därmed föreslår utskottet att riksdagen ska lägga redogörelsen till handlingarna.

2.3 Avveckling av politikområdesindelningen

Utskottets bedömning

Utskottet anser att det är bra att politikområdesindelningen avskaffas och att regeringen har för avsikt att ge resultatredovisningen en mer flexibel utformning som tillgodoser även riksdagens behov. Förslagen i budgetpropositionen innebär att de gamla målen för politikområdena behålls. Utskottet förutsätter därför att regeringen återkommer med en mer utförlig redovisning av syftet med och tänkt tillämpning av dessa mål.

Propositionen

Regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition⁴ att statsbudgetens indelning i politik- och verksamhetsområden skulle avvecklas från och med budgetpropositionen för 2009. Som skäl angavs att det visat sig vara svårt att bryta ner övergripande politiska mål till politikområden och effektmål för enskilda myndigheter. Det hade inte heller varit möjligt att på ett rättvisande sätt redovisa och summera resultat eller kostnader i denna struktur. Därtill kom den otydlighet som följer av att resurser anvisas och tilldelas i en specifik struktur (utgiftsområden och anslag), medan resultat redovisas i en annan struktur (politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar).

Några politikområden återfinns därför inte i budgetpropositionen för 2009. Däremot kommenterar regeringen (BP UO 17 s. 292) mer ingående den genomförda förändringen. Regeringen hänvisar till att riksdagen återkommande har kritiserat resultatredovisningen. Denna kritik har tagit fasta på att målen är otydliga, att regeringen inte redovisar resultatindikatorer eller resultatmått som fångar graden av måluppfyllelse samt att kopplingen mellan den lämnade resultatredovisningen och regeringens budgetförslag är svag.

⁴ Prop. 2007/08:100, avsnitt 4.4.4 s. 59.

Genom att slopa indelningen i politikområden, verksamhetsområden och verksamhetsgrenar räknar regeringen med att kunna åstadkomma en mer flexibelt utformad resultatredovisning. Statsmakernas styrning av myndigheterna bör inte längre bygga på omfattande årliga återrapporteringskrav utan ges en mer långsiktig och strategisk inriktning i förhållande till myndigheters skilda förutsättningar. Då kan redovisningen av den verksamhet som finansieras av anslag inom utgiftsområdet i ökad grad utformas utifrån såväl regeringens som riksdagens behov samt verksamhetens karaktär, framhåller regeringen.

Utskottets bedömning

På förslag av regeringen har statsbudgeten sedan 2001 varit indelad i närmare 50 politikområden som vart och ett underindelats i verksamhetsområden och verksamhetsgrenar. Denna verksamhetsstruktur tillkom för att underlätta regeringens mål- och resultatstyrning av den statliga verksamheten.

Riksdagens budgetbehandling är sedan 1997 strikt utgiftsområdesanknuten. Eftersom politikområdesindelningen aldrig anpassats till utgiftsområdena har riksdagens budgetarbete försvårats. För ett och samma anslag har ett utskott kunnat ansvara för anslagets resultatredovisning medan ett annat prövat medelstillsdelningen. Det utskott som svarat för medelstillsdelningen har då fått söka efter viktig bakgrundsinformation om anslaget på ett helt annat utgiftsområde än det egna. Överblicken över regeringens budgetförslag har därigenom begränsats.

Omständigheter som dessa har bidragit till att riksdagen vid upprepade tillfällen har ifrågasatt politikområdesindelningen. Riksdagens kritik har emellertid också gällt den målstruktur som knutits till politikområdena med i många fall så allmänt formulerade mål att de i brist på kompletterande resultatindikatorer inte har kunnat ligga till grund för en meningsfull uppföljning.

Mot denna bakgrund noterar utskottet med stor tillfredsställelse att regeringen har tagit fasta på kritiken och valt att helt slopa politikområdesindelningen i sitt budgetförslag för 2009. Strukturen på budgetförslaget är därmed åter helt anpassad till riksdagens utgiftsområdesindelning, vilket är positivt och till gagn för riksdagsarbetet. Utskottet finner det också tillfredsställande att regeringen har för avsikt att ge resultatredovisningen en mer flexibel utformning som tillgodoser inte bara regeringens utan också riksdagens behov.

Samtidigt som politikområdena nu avskaffas föreslår regeringen att flera av de mål som tidigare varit knutna till olika politikområden i mer eller mindre oförändrad lydelse ska omvandlas till mål för motsvarande verksamheter. Utskottet återkommer till denna fråga i avsnitt 6 i detta betänkande där förslag till mål för medier, ungdomspolitik och folkrörelsepolitik behandlas. I detta sammanhang vill emellertid kulturutskottet framhålla följande.

Med hänsyn till den kritik som kulturutskottet återkommande riktat mot de otydliga målen på utgiftsområde 17 kan det ifrågasättas varför regeringen (Kulturdepartementet samt Integrations- och jämställdhetsdepartementet) valt att utan närmare motivering föreslå att de tidigare politikområdesmålen ska behållas i en ny struktur. Vilket syfte dessa övergripande mål ska tjäna framgår inte, än mindre hur de ska inordnas i en fungerande resultatredovisning.

Det på utgiftsområde 17 helt dominerande politikområdet Kulturpolitik kommer i fortsättningen att vara uppdelat på 10 "områden". I budgetpropositionen kommenteras inte närmare behovet av särskilda områdesmål för vart och ett av dessa områden. I stället hänvisas genomgående i respektive avsnitt i propositionen till de mål som 1996 fastställts för den nationella kulturpolitiken samt till att Kulturutredningen har i uppdrag att överväga om dessa mål behöver ändras. I några fall hänvisas dessutom till särskilda mål som tidigare fastställts för vissa områden.

Kulturutskottet förutsätter att regeringen i lämpligt sammanhang återkommer till riksdagen med en mer utförlig redovisning av syftet med och tänkt tillämpning av de föreslagna målen, kompletterat med en redovisning av mer konkreta delmål och resultatindikatorer för respektive område. Det borde kunna göras i nästa års budgetproposition eller i anslutning till regeringens proposition med anledning av Kulturutredningens förslag.

3 Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17

3.1 Statens samlade stöd inom utgiftsområde 17

Verksamheter som faller inom kulturutskottets ansvarsområde finansieras eller stöds av staten på fyra olika sätt, nämligen

- från statsbudgetens utgiftssida med anslag på utgiftsområde 17,
- med tv-avgifter som vid sidan av statsbudgeten kanaliseras till den offentligt finansierade radio- och tv-verksamheten över rundradiokontot och det s.k. distributionskontot,
- med medel från AB Svenska Spels överskott som vid sidan av statsbudgeten fördelas av Riksidrottsförbundet till idrottsrörelsen och idrottsrörelsens lokala barn- och ungdomsverksamhet och av Ungdomsstyrelsen till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet samt i mer begränsad utsträckning av regeringen till kulturella ändamål,
- med s.k. skatteutgifter, dvs. en förmånligare statlig beskattning av vissa verksamheter än vad som gäller generellt. På utgiftsområde 17 motsvaras skatteutgifterna i första hand av värdet av en nedsatt mervärdesbeskattning.

Statsbudgeten

För 2009 föreslår regeringen i budgetpropositionen att de samlade utgifterna för anslagen på utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* ska uppgå till 10 287 miljoner kronor. Drygt 61 % av detta belopp, eller 6 285 miljoner kronor, avser kulturpolitiska satsningar medan insatserna på utgiftsområdet i övrigt främst gäller folkbildning (3 262 miljoner kronor), folkrörelser (546 miljoner kronor) och ungdomspolitik (116 miljoner kronor).

Tv-avgifter

Verksamheten i de tre public service-företagen – Sveriges Television, Sveriges Radio och Utbildningsradion – finansieras i huvudsak med tv-avgiftsmedel som vid sidan av statsbudgeten tillförs det s.k. rundradiokontot. I budgetpropositionen föreslås dessa bolag bli tilldelade 6 518 miljoner kronor från rundradiokontot för 2009. Från distributionskontot väntas Sveriges Television och Utbildningsradion under 2008 få ytterligare 260 miljoner kronor. Detta konto tillkom ursprungligen för att utjämna merkostnaderna för att program under en övergångsperiod sändes såväl analogt som digitalt. Eftersom de analoga sändningarna helt har upphört i februari 2008 kommer detta konto successivt att avvecklas med sikte på att det ska vara helt borta senast 2013.

Svenska Spels överskott

Av AB Svenska Spels överskott väntas nästa år 500 miljoner kronor användas vid sidan av statsbudgeten för Idrottslyftet, en särskild satsning på svensk idrott. Ytterligare 60 miljoner kronor av överskottet överförs till Riksidrottsförbundet för fördelning inom idrottsrörelsen. Ett fastlagt vinstdelningssystem tillför dessutom idrottsrörelsen och ungdomsorganisationerna en viss andel av överskottet från AB Svenska Spel. Detta tillskott uppgick 2008 till sammanlagt 1 030,2 miljoner kronor, varav 834,5 miljoner kronor tillföll idrotten och 195,7 miljoner kronor ungdomsorganisationerna. Utöver detta disponerar regeringen en mindre andel av överskottet från Nya Penninglotten för stöd till konst, teater och andra kulturella ändamål. Vid 2008 års bolagsstämma uppgick dessa medel till 0,3 miljoner kronor.

Skatteutgifter

Skatteutgifterna på utgiftsområde 17 beräknas nästa år uppgå till 6 070 miljoner kronor¹. En tredjedel av detta belopp – eller 2 020 miljoner kronor – motsvaras av det skattebortfall som är följden av att mervärdesskatten på böcker, tidskrifter och biografföreställningar har satts ned från 25 till 6 %. En lika stor nedsättning av mervärdesskatt gäller för vissa entréavgiftsbelagda kulturevenemang, vilket minskar statens skatteinkomster med ytterligare 630 miljoner kronor. Samma nedsättning gäller också för kommersiell idrott, vilket ger ett skattebortfall för staten på 3 000 miljoner kronor.

Statens samlade stöd inom utskottets ansvarsområde

Sammantaget uppgår således det statliga stödet till kultur, public service och idrott i dessa olika former till drygt 24 700 miljoner kronor per år.

Närmare 65 % av idrottsrörelsens och ungdomsorganisationernas andel av Svenska Spels överskott fördelas enligt ett vinstdelningssystem som riksdagen tidigare lagt fast.² Detta stöd är liksom skatteutgifterna inte föremål för riksdagens årliga prövning utan gäller tills vidare.

I de närmast efterföljande avsnitten 3.2 Regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ samt 3.3 Genomgång av förslagen på anslagsnivå behandlas de punkter i budgetpropositionen och de yrkanden i motioner som har direkt effekt på 2009 års medelstillsättning på utgiftsområde 17.

¹ I budgetpropositionen anges att skatteutgifterna inom utgiftsområde 17 uppgår till 7 550 miljoner kronor. Från detta belopp har emellertid här nedsättningen av mervärdesskatten för nyhetstidningar på 1 480 miljoner kronor exkluderats eftersom denna nedsättning rätteligen hör till utgiftsområde 1.

² Prop. 1995/96:169, bet. 1995/96:FiU14, rskr. 1995/96:248.

3.2 Regeringens och oppositionspartiernas budgetalternativ

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag till anslagsfördelning för 2009 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid samt avslår samtliga motioner som behandlas i detta sammanhang.

Jämför särskilda yttrandena 1 (s), 2 (v) och 3 (mp).

Utskottets ställningstagande

Med statsbudgetens nya indelning har de 52 anslagen på utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* grupperats på sammanlagt 15 olika områden.

Regeringens förslag till medelsanvisning för hela utgiftsområdet uppgår nästa år till 10 287,3 miljoner kronor. Nivån motsvarar den ram som riksdagen den 19 november 2008 fastställt för utgiftsområde 17 i första steget av budgetprocessen. Ramen fördelar sig på de 15 områdena och grupperna av anslag på det sätt som framgår av efterföljande tabell. Av tabellen framgår också vilka alternativa prioriteringar som förordas av oppositionspartierna.

Alla förslag redovisas avrundade till miljoner kronor i den ordning de behandlas i budgetpropositionen på utgiftsområdet. Regeringens förslag redovisas i absoluta värden. Oppositionspartiernas förslag återges som avvikelser i förhållande till regeringens förslag.

Tabell. 1 Förslag till fördelning av utgifter på utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid för 2009*Miljoner kronor*

Område, Anslag, (anslagsbeteckning)	Reg. förslag	Oppositionspartiernas förslag		
		s	v	mp
1 Kulturområdesövergripande verksamhet	528 244	+49 695	+101 000	+95 000
varav				
Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (1:2)	199 604	+4 000	+76 000	+25 000
Skapande skola (1:3)	55 905	-55 905	±0	±0
Kulturbryggan, ny barn- och ungdomssatsning (Nytt s-förslag)		+100 000		
Regionala kulturfonder (Nytt mp-förslag)				+70 000
2 Teater, dans och musik	1 922 395	-1 600	+211 000	+10 000
varav				
Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen (2:1)	987 406	-10 000	+66 000	±0
Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (2:2)	779 486	+8 400	+60 000	+10 000
Bidrag till vissa teater-, dans- och musikandamål (2:3)	155 503	±0	+85 000	±0
3 Litteraturen, läsandet och språket	306 042	+10 000	+24 000	+5 000
varav				
Bidrag till biblioteksverksamhet (3:1)	47 740	+10 000	+12 000	+5 000
Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (3:2)	124 182	±0	+12 000	±0
4 Bildkonst, arkitektur, form och design	96 209	±0	+10 000	±0
varav				
Bidrag till bild- och formområdet (4:5)	27 673	±0	+10 000	±0
5 Kulturskaparnas villkor	327 797	±0	+10 000	±0
varav				
Ersättningar och bidrag till konstnärer (6:2)	313 037	±0	+10 000	±0
6 Arkiv	336 551	±0	±0	±0
7 Kulturmiljö	922 691	+15 000	±0	+98 000
varav				
Riksantikvarieämbetet (7:1)	218 973	±0	±0	+40 000
Bidrag till kulturmiljövård (7:2)	238 718	+15 000	±0	+58 000
Kyrkoantikvarisk ersättning (7:3)	465 000	±0	±0	±0
8 Museer och utställningar	1 480 365	+25 000	+75 000	+50 000
varav				
Centrala museer: Myndigheter (8:1)	938 772	+24 000	+44 000	+50 000
Centrala museer: Stiftelser (8:2)	233 937	+1 000	+8 000	±0
Bidrag till regionala museer (8:3)	157 243	±0	+10 000	±0
Bidrag till vissa museer (8:4)	52 440	±0	+10 000	±0
Riksutställningar (8:5)	53 803	±0	+3 000	±0
9 Trossamfund	55 020	±0	-10 000	±0
varav				
Nämnden för statligt stöd till trossamfund (9:1)	4 788	±0	±0	±0
Stöd till trossamfund (9:2)	50 232	±0	-10 000	±0
10 Film	309 324	+15 000	+53 000	±0
varav				
Filmstöd (10:1)	309 324	+15 000	+53 000	±0
11 Medier	33 995	±0	+10 000	±0
varav				
Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland (11:2)	21 767	±0	+10 000	±0
12 Ungdomspolitik	116 421	±0	+80 000	±0
varav				
Ungdomsstyrelsen (12:1)	29 066	±0	+80 000	±0
13 Folkrörelsepolitik	546 092	+10 000	+4 000	±0
varav				
Bidrag till allmänna samlingslokaler (13:2)	32 326	+10 000	±0	±0
Stöd till friluftsförbund (13:4)	24 910	±0	+4 000	±0
14 Folkbildning	3 261 826	±0	+100 000	±0
varav				
Bidrag till folkbildningen (14:1)	3 166 290	±0	+100 000	±0
15 Tillsyn av spel och lotterier	44 365	±0	±0	±0
Totalt för utgiftsområdet	10 287 317	+123 095	+668 000	+258 000

I första steget av budgetprocessen har alltså riksdagen på förslag av finansutskottet (bet. 2008/09:FiU1) beslutat att ramen för utgiftsområde 17 ska vara 10 287,3 miljoner kronor för 2009. Det innebär att kulturutskottet i

sin fortsatta beredning av anslagsfördelningen inom utgiftsområdet är förhindrat att föreslå lösningar som medför att anslagen summerar sig till högre belopp. Inget hindrar emellertid att utskottets förslag understiger denna nivå.

Förslag till alternativa anslagsnivåer har framförts av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna. De av dessa partier föreslagna ramarna för utgiftsområde 17 överstiger regeringens förslag med 123–668 miljoner kronor. Längst går Vänsterpartiet med sina påslag på 668 miljoner kronor. Till denna nivåförändring kan emellertid läggas en av Vänsterpartiet föreslagen satsning på barnkultur på hela 300 miljoner kronor, vilken förutsätts bli finansierad vid sidan av statsbudgeten med Svenska spels överskott. Tillsammans motsvarar alltså Vänsterpartiets förslag för 2009 en utgiftsökning på närmare en miljard kronor. Det är i praktiken samma sak som om ramen för utgiftsområde 17 i ett steg skulle ökas med 10 %.

Kulturutskottet vill med anledning av Vänsterpartiets och de båda andra oppositionspartiernas förslag framhålla följande. Det är angeläget att kulturpolitiken får en mer framskjuten plats i samhället. Kultur är nödvändigt inte bara för individens välbefinnande utan också för samhällets utveckling i stort. Självklart ser kulturutskottet därför positivt på satsningar som främjar kulturen liksom de övriga verksamheter som hör till utskottets ansvarsområde. Viktigt är dock att dessa satsningar görs på ett väl avvägt och långsiktigt hållbart sätt.

Utmärkande för främst Vänsterpartiets budgetalternativ inom kulturutskottets ansvarsområde är de många svagt underbyggda insatserna, mestadels helt utan motivering trots att i många fall betydande belopp avdelas inom ett stort antal områden. En sådan löst underbyggd inriktning utan stadga kan enligt utskottets mening inte ligga till grund för utformningen av en hållbar och stabil kulturpolitik.

Av betydelse i sammanhanget är också att regeringen har tagit ett fast grepp om kulturpolitiken. Flera kulturpolitiska viktiga områden är eller har varit föremål för utredning, och regeringen har för avsikt att ta upp dessa frågor i en rad propositioner som kommer att framläggas för riksdagen inom det närmaste året. Inte minst viktigt i detta sammanhang är den kulturpolitiska utredningens förslag som väntas bli redovisat om några månader. Utskottet ser ingen anledning att nu föregripa vad som kommer fram med anledning av dessa propositioner och kan därför inte heller av denna anledning biträda flera av de förslag till anslagsförändringar som oppositionspartierna för fram i sina budgetalternativ.

Helt avgörande är emellertid att oppositionspartiernas budgetförslag för nästa år överstiger den av riksdagen fastställda ramen för utgiftsområdet och att de därför inte kan tas upp till fortsatt behandling utan att först ha anpassas till denna ram.

Redan av denna anledning bortfaller alltså dessa budgetalternativ. Utskottet har emellertid även vid en mer detaljerad prövning av förslagen funnit att oppositionspartiernas budgetalternativ bärs upp av olika lösningar som utskottet inte kan ställa sig bakom.

I det följande går utskottet igenom budgetförslagen på utgiftsområde 17 och prövar anslag för anslag de alternativa lösningar som regeringen och respektive oppositionsparti förordar. Genomgången följer samma ordning som används i budgetpropositionen vid redovisningen av anslagen. Den utmynnar i att utskottet i avsnitt 3.4 redovisar sitt samlade ställningstagande till de förslagspunkter i propositionen och de yrkanden i motionerna som har direkt inverkan på statsbudgeten för 2009 på utgiftsområde 17.

Övriga motionsförslag som berör frågor med anknytning till statsbudgeten men som väntas få budgeteffekt först efter 2009 behandlar utskottet längre fram i betänkandet i avsnitt 7.

3.3 Utskottets genomgång av förslagen på anslagsnivå

3.3.1 KULTUROMRÅDESÖVERGRIPANDE VERKSAMHET

Statens kulturråd (1:1)

Anslaget används för Statens kulturråds förvaltningskostnader. Statens kulturråd ska som central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att samordna och effektivisera de statliga åtgärderna och därigenom främja utvecklingen av kulturverksamheten.

Propositionen

Regeringen föreslår att 48,8 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot förslaget till medelsanvisning under anslaget.

Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (1:2)

Anslaget används för bidrag till en rad skilda ändamål på kulturområdet.

Propositionen

Regeringen föreslår att 1 miljon kronor ska avsättas inom ramen för anslaget för att öka tillgången till teckenspråkig litteratur och 3 miljoner kronor för satsningen på kulturella och kreativa näringar. Vidare föreslår regeringen att 9,8 miljoner kronor motsvarande bidraget till Voksenåsen förs

över till anslag 2:1 och i fortsättningen redovisas där. Som en konsekvens av justeringar som gjorts under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner minskas anslaget med 1,1 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår regeringen att 199,6 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Motionerna

I *motion Kr362* anser Socialdemokraterna att Teateralliansens resurser ska förstärkas och föreslår därför att anslaget ska ökas med 4 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkandena 2 och 15).

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* en rad satsningar på anslaget som tillsammans uppgår till 76 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Av beloppet avsätter Vänsterpartiet 25 miljoner kronor för att förstärka amatörkulturen och 25 miljoner till nationella minoritetens språk och kultur. Vidare tillförs Teateralliansen 10 miljoner kronor och scenkonstens centrubildningar 5 miljoner kronor. För arbetsplatsbibliotek avsätter motionärerna 10 miljoner kronor, medel som bör anvisas under en särskild anslagspost inom ramen för anslaget. Slutligen föreslås att 1 miljon kronor ska satsas på resursbiblioteket för döva i Örebro (yrkande 2). Förslagen återfinns även i *motion Kr307 (v)* yrkandena 9, 16, 29, 32 och 36.

Miljöpartiet framhåller i *motion Kr335* att kulturen har en viktig roll att spela som hälsofrämjande kraft. Därför föreslår motionärerna att anslaget ska ökas med 25 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Medlen ska användas för hälsofrämjande kultur inom vården, omsorgen och skolan (yrkandena 1 och 7). Samma förslag återfinns i *motion Fi272 (mp)* yrkande 14.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att en satsning på kreativa näringar nu görs genom att regeringen via två departement, nämligen Kultur- och Näringsdepartementen, avsätter särskilda medel för ändamålet. Samverkan mellan näringspolitik, regional tillväxtpolitik och kulturpolitik bör kunna ge gynnsamma effekter för framväxten av entreprenörskap inom den kulturella sektorn och på sikt även för tillväxten inom de kulturella och kreativa näringarna.

Utskottet vill även understryka betydelsen av att döva barn och unga får tillgång till litteratur på teckenspråk. Den fortsatta satsningen på Resursbiblioteket i Örebro är därför väl motiverad.

I övrigt anser utskottet att regeringens förslag till medelanvisning under anslaget är väl avvägt. Det finns således inte någon anledning att öka anslaget som föreslås i här aktuella motioner.

Skapande skola (1:3)

Anslaget används för en långsiktig satsning för barn i grundskolan, kallad Skapande skola-satsningen. Satsningen innebär att skolans kunskapsmål och kulturpolitikens mål om barns och ungdomars rätt till kulturell delaktighet och till eget skapande sammanfaller.

Propositionen

Regeringen föreslår att 55,9 miljoner kronor anvisas under anslaget.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i *motion Kr362* att regeringens satsning Skapande skola står still och att det redan hårt belastade Kulturrådet inte ska behöva administrera anslaget. Motionärerna yrkar att riksdagen ska avslå förslaget till medelstilldelning till detta ändamål, vilket innebär en minskning av anslaget med 55,9 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkandena 1 och 15). Samma förslag framför partiet i *motion Fi270* (s) yrkande 73.

I stället föreslår Socialdemokraterna i *motionerna Fi270* (yrkande 69) och *Kr362* (yrkandena 14 och 15) att 100 miljoner kronor ska anvisas för ett nytt projekt, Kulturbryggan. Förslaget innebär att barn och ungdomar ska få kulturupplevelser i sin närhet, t.ex. genom att delta i föreställningar som teaterarbetare eller repetera skolans egna föreställningar på teatern. Gallerier, bibliotek, museer, dansverkstäder och scener som redan finns lokalt och regionalt ska utnyttjas. Kompetensen hos kulturkonsulenter, bibliotekarier och museipedagoger ska samordnas. Medlen ska fördelas till länen och regionerna. Satsningen på Kulturbryggan innebär att man får ut dubbel effekt av de regionala kultursatsningarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att satsningen på Skapande skola har blivit framgångsrik. Under verksamhetens första år har drygt tre fjärdedelar av landets kommuner lämnat in bidragsansökningar för olika kulturprojekt som vänder sig till årskurserna 7–9 i grundskolan. I den första ansökningsomgången som ägde rum under våren 2008 fördelade Kulturrådet 27 miljoner kronor till 152 kommuner och friskolor. Arbete pågår för närvarande med årets andra ansökningsomgång. Det kan tilläggas att det är regeringens ambition att bygga ut satsningen så att den så småningom kan omfatta alla elever i grundskolan.

Utskottet anser för sin del att Skapande skola ger skolorna möjlighet att i ökad utsträckning integrera kultur i skolans arbete, vilket på sikt kan få stor betydelse för elevernas utveckling i olika avseenden. Mot den bakgrunden avvisar utskottet Socialdemokraternas förslag, som i praktiken innebär att projektet Skapande skola skulle upphöra. Det kan tilläggas att resurser från statligt, regionalt och lokalt håll givetvis kan samspela inom ramen

för Skapande skola-satsningen genom att skolorna har möjlighet att använda sig av lokal och regional kompetens hos museer, bibliotek, gallerier m.fl.

Utskottet, som ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget, kan således inte biträda här aktuella motioner.

Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (1:4)

En försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs i Skåne län under tiden den 1 juli 1997–den 31 december 2010. Det regionala självstyrelseorganet i Skåne län har från Statens kulturråd övertagit befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Anslagets ändamål är att finansiera denna försöksverksamhet.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget ska tillföras 1,6 miljoner kronor för att stärka de regionala scenkonstinstitutionerna. Som en konsekvens av justeringar under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner minskas anslaget med 9,7 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår regeringen att 152 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Kr362* att anslaget ska räknas upp med 1,6 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkandena 4 och 15). Ett liknande förslag återfinns i *motion Fi270* (yrkande 71).

Miljöpartiet föreslår i *motion Kr335* att regionala kulturfonder ska inrättas och att 70 miljoner kronor ska anvisas för ändamålet. Syftet med fonderna är bl.a. att de ska finansiera nya kulturprojekt. De ska administreras av länsstyrelserna som också tillsätter de kommittéer som ska fördela medel ur fonderna för projekt som drivs av organisationer, privatpersoner eller offentliga kulturinstitutioner. Projekt som stöds ska vara regionalt förankrade och skapa mervärde till den befintliga regionala kulturen (yrkande 7). Ett förslag med samma innebörd finns i *motion Fi272* (mp) yrkande 14.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag att öka anslaget men är inte berett att förorda en ökning därutöver som föreslås av Socialdemokraterna. Försöksverksamheten i Skåne upphör den 31 december 2010. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om den framtida ansvarsfördelningen inom kulturområdet.

Även förslaget i Miljöpartiets motion om att inrätta regionala kulturfonder avvisas. Utskottet hänvisar till det utredningsarbete som bedrivs av Kulturutredningen vilket inte bör föregripas. I utredningens uppdrag ingår bl.a. att pröva de statliga åtagandena och föreslå omprioriteringar i fråga om statens insatser. Utredningen behandlar också verksamheterna vid regionala och lokala kulturinstitutioner, liksom resurstilldelningen från statlig, regional och lokal nivå (dir. 2007:99). Resultatet av utredningens arbete kommer att överlämnas till regeringen i början av 2009.

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget. Det innebär att här aktuella motionsyrkanden avvisas.

Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (1:5)

Anslaget används för att finansiera forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet. Medlen används för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Institutet för språk och folkminnets ansvarsområden. Vidare beräknas under anslaget medel för en del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Propositionen

Regeringen föreslår att 37,1 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Utskottet vill i detta sammanhang upplysa om att satsningar på kulturforskning även görs vid sidan om Kulturdepartementets utgiftsområde. Den forskningspolitiska proposition som för närvarande behandlas inom riksdagen innehåller förslag som rör konstnärlig forskning och kulturforskning inom utgiftsområde 16³. Av forskningspropositionen framgår att Vetenskapsrådets medel för 2009 för dessa ändamål ska öka från 20 till 40 miljoner kronor och att de sju konstnärliga högskolornas forskningsmedel ska öka från 30 till 39 miljoner kronor.

Stöd till icke-statliga kulturlokaler (1:6)

Anslaget används för att stödja ny- eller ombyggnad inklusive handikappanpassning av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd.

³ Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Propositionen

Regeringen föreslår att 9,9 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet (1:7)

Anslaget används för att finansiera sysselsättningsåtgärder inom kultursektorn, det s.k. Accessprojektet.

Propositionen

Av propositionen framgår att Accessprojektet ska avvecklas under 2009. Regeringen föreslår därför att anslaget ska anvisas med 25 miljoner kronor för 2009, vilket är en minskning med 50 miljoner kronor i förhållande till 2008.

Motionen

Vänsterpartiet anser i *motion Kr369* att det fortfarande finns ett stort behov av åtgärder för att rädda, renovera och digitalisera arkivalier, museiföremål, filmer m.m. Därför föreslår motionärerna att anslaget ska ökas med 25 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Accessprojektet påbörjades 2006 och var då avsett att pågå under två år. Projektet som riktar sig till arbetslösa akademiker har emellertid förlängts och kommer med förslaget i propositionen att totalt sträcka sig över fyra år.

Utskottet kan konstatera att ett stort antal samlingar, föremål och arkivalier har vårdats och gjorts tillgängliga genom Accessprojektet. Inte endast museer, arkiv och bibliotek utan även mindre organisationer, som hembygdsgräddor, har därigenom kunnat ta hand om sina samlingar. Utskottet, som i likhet med regeringen anser att projektet nu bör avslutas, är inte berett att förorda någon ökning av anslaget utöver regeringens förslag. Därmed ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget och avvisar motionsförslaget.

3.3.2 TEATER-, DANS OCH MUSIK

Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater och Voksenåsen (2:1)

Anslaget används för bidrag till sex riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet, nämligen till de två nationalscenerna Operan och Dramaten samt till Riksteatern, Svenska rikskonserter, Dansens Hus och Drottningholms slottsteater.

Propositionen

Regeringen föreslår att Operan tillförs 17 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för att stärka och säkerställa verksamheten. Vidare föreslås en engångsvis ökning med 5 miljoner kronor för särskilda insatser vid Operan.

Bidraget till Dramaten ökas med 7 miljoner kronor för att stärka och säkerställa verksamheten, medan bidraget till Riksteatern ökas med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2009.

Enligt regeringen finns det skäl som talar för att Rikskonserter verksamhet inte bör bedrivas på samma sätt som hittills. Regeringen avser därför att ompröva uppdraget. I propositionen föreslås att bidraget till Rikskonserter ska minskas med 10 miljoner kronor fr.o.m. 2009.

Regeringen föreslår att bidraget till Voksenåsen fr.o.m. 2009 anvisas under detta anslag i stället för som tidigare under anslag 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*. Voksenåsen A/S är ett norskt aktiebolag i Oslo som ägs av svenska staten. Anslaget tillförs därmed 9,8 miljoner kronor fr.o.m. 2009.

Som en följd av justeringar som gjorts under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner ökas bidraget till Operan, Dramaten och Rikskonserter med 4 miljoner kronor.

Sammantaget innebär regeringens förslag att det på anslaget anvisas 987,4 miljoner kronor för 2009.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Kr362* en 10 miljoner kronor lägre ökning av bidraget till Operan än vad regeringen föreslår (yrkandena 3 och 15).

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att anslaget ska ökas med sammanlagt 66 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag (yrkande 2). Av ökningen vill motionärerna att 30 miljoner kronor ska avsättas för att tillgodose sångares och dansares pensionsbehov samt för att förstärka scenkonstarbetarnas kompletterande ålderspension, Kåpan. Vidare tillförs Riksteatern 11 miljoner kronor för de behov som en ny inriktning av teaterns verksamhet medför. I motionen avvisas regeringens förslag till minskning av bidraget till Rikskonserter. I stället vill motionärerna återställa bidragsnivån som därför höjs med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag. Motionärerna kan nämligen inte acceptera en minsk-

ning av verksamhetsbidraget innan det finns något beslut om hur Rikskonserterns nya uppdrag ska se ut. Slutligen anser motionärerna att verksamheten vid barn- och ungdomsteaterscenen Unga Klara i Stockholm bör räddas och göras till en nationell angelägenhet. För detta ändamål föreslår de att 15 miljoner kronor ska avsättas under detta anslag. Några av förslagen återfinns också i *motion Kr307* (v) yrkandena 4, 6–8.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets uppfattning är det angeläget att verksamheterna vid Operan och Dramaten stärks och säkerställs. De föreslagna satsningarna på nationalscenerna är därför välkomna. Även ökningen av bidraget till Riksteatern är väl motiverad. Därmed bör de två ensemblerna Tyst Teater och Cullbergbaletten få möjlighet att utvecklas i olika avseenden.

Ledningen för Stiftelsen Svenska rikskonserter har informerat utskottet om de konsekvenser som förväntas bli följden av den föreslagna nedskärningen av bidraget till stiftelsen. Statssekreteraren i Kulturdepartementet har därefter informerat utskottet och redogjort för de överläggningar som förevarit med Rikskonserter.

Sammantaget har utskottet inte något att invända mot nivån på anslaget. Utskottet kan således inte biträda förslagen i här aktuella motioner.

Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (2:2)

Under anslaget anvisas medel för statsbidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget ska ökas med 8,4 miljoner kronor för att stärka de regionala scenkonstinstitutionerna. Som en konsekvens av justeringar som gjorts under 2008 av medel för tjänstepensioner och kompletterande ålderspensioner ökas anslaget även med 6,8 miljoner kronor.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget ska uppgå till 779,5 miljoner kronor för 2009.

Motionerna

Enligt Socialdemokraternas *motion Kr362* har anslaget urholkats och villkoren för scenkonsten förändrats. Uppsägningar har drabbat flera yrkesgrupper. Mot den bakgrunden föreslår motionärerna att anslaget ska ökas med 8,4 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkandena 4 och 15). Ett liknande förslag finns i *motion Fi270* (s) yrkande 71.

Vänsterpartiet framhåller i *motion Kr307* att scenkonstinstitutionerna inte längre kan upprätthålla den verksamhet som de har i uppdrag att driva. Larm om uppsägningar kommer dagligen. Både den regionala och

den lokala scenkonsten är i stort behov av förstärkning. Därför föreslår motionärerna att anslaget ska ökas med 60 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkande 15). Ett förslag med samma innebörd finns i *motion Kr369* (v) yrkande 2.

Miljöpartiet anför i *motion Kr335* att den fria scenkonsten och de regionala institutionerna är viktiga delar av landets kulturella infrastruktur och att det är angeläget med en fortsatt satsning på detta område för att bibehålla hög kvalitet och fortsatt konstnärlig utveckling. Motionärerna föreslår att 10 miljoner kronor ska anvisas på detta anslag utöver regeringens förslag (yrkande 7).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar ökningen av anslaget, som bl.a. bör kunna ge de regionala institutionerna möjlighet att utvecklas konstnärligt. Utskottet är emellertid inte berett att biträda förslagen i motionerna om ytterligare ökningar. Kulturutredningen ska bl.a. se över samspelet mellan staten, landstingen och kommunerna. I det sammanhanget torde verksamheterna vid de regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutionerna behandlas, liksom resurstilldelningen från statlig, regional och lokal nivå.

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (2:3)

Under anslaget beräknas medel för bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar, stöd till produktion och distribution av fonogram, bidrag till vissa aktörer av kulturpolitiskt intresse m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget ska tillföras 9,3 miljoner kronor för att stärka de fria gruppernas verksamhet. Samtidigt föreslås en anslagsteknisk justering som innebär att 2,5 miljoner kronor förs över till anslag 1:2.

Sammantaget föreslår regeringen att anslaget ska uppgå till 155,5 miljoner kronor för 2009.

Motionerna

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att anslaget ska öka med 85 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkande 2). Av beloppet ska den fria scenkonsten tilldelas 60 miljoner kronor. Vidare ska 5 miljoner kronor användas för den fria scenkonstens pensioner och 5 miljoner kronor för att förstärka stödet till musikarrangörer. Slutligen avsätts 15 miljoner kronor

för att det handlingsprogram för dansen som Kulturrådet lade fram 2005 ska kunna genomföras. Förslag med samma innebörd finns i *motion Kr307* (v) yrkandena 10, 11, 13 och 17.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag till nivåhöjning av anslaget, som innebär att den fria scenkonsten tillförs 10 miljoner kronor. Utskottet har inte något att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning. Därmed kan utskottet inte biträda förslaget i motionerna Kr369 (v) och Kr307 (v).

3.3.3 LITTERATUREN, LÄSANDET OCH SPRÅKET

Bidrag till biblioteksverksamhet (3:1)

Anslagets ändamål är att finansiera bidrag till regional biblioteksverksamhet, främst folk- och länsbiblioteken. Anslaget används dessutom för bidrag till lånecentraler samt ett depåbibliotek.

Propositionen

Anslaget minskas fr.o.m. 2009 med knappt 0,5 miljon kronor på grund av omprioriteringar inom kulturområdet.

Regeringen föreslår att det för 2009 ska anvisas 47,7 miljoner kronor under anslaget.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Fi270* (yrkande 72) och i *motion Kr362* (yrkande 5) att anslaget tillförs ytterligare 10 miljoner kronor för investeringar i biblioteken och läsandet, bl.a. då SCB visat på en kraftig minskning av antalet ungdomar som läser böcker eller besöker bibliotek.

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr307* (yrkande 27) att anslaget ska utökas med 10 miljoner kronor för att stärka läns- och regionbiblioteken. Detta är enligt Vänsterpartiet ett sätt för staten att även stärka biblioteken på kommunal nivå.

Vänsterpartiet föreslår dessutom att anslaget ska utökas med 2 miljoner kronor för att finansiera en sverigefinsk boklånecentral. Vidare bör det enligt Vänsterpartiet tillsättas en sverigefinsk biblioteks konsulent – finansierad med statliga medel – som har till uppgift att förestå en enkel lånecentral i anslutning till antingen Finlandsinstitutet eller något annat bibliotek.

Miljöpartiet föreslår i *motion Kr335* att anslaget ska tillföras 5 miljoner kronor och att Kulturrådet ska ges i uppdrag att ta fram en nationell plan för att öka tillgängligheten och tillgången till bibliotek för alla medborgare (yrkandena 6 och 7).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att regeringens förslag till medelsanvisning är väl avvägt och ställer sig bakom detta förslag.

Utskottet vill i sammanhanget upplysa om att Kulturutredningen ska se över kulturpolitiken, dess inriktning och arbetsformer. Utredningen har i uppdrag att göra en genomgång av de statliga stödformerna, bl.a. det statliga stödet till regionala kulturinstitutioner. Kulturutredningen ska senast ha redovisat sitt uppdrag i början av 2009.

Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (3:2)

Anslaget används för stöd till utgivning och distribution av litteratur, stöd till läsfrämjande insatser, stöd till Expertkommittén för översättning av finskspråkig facklitteratur till svenska, sortimentsstöd till bokhandeln samt ett litteraturpris till Astrid Lindgrens minne. Anslaget ska även finansiera utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk, stöd till författarverkstäder samt produktions- och utvecklingsstöd till kulturtidskrifter och prenumerationsstöd till biblioteken.

Propositionen

Regeringen föreslår att det för 2009 ska anvisas oförändrat 124,2 miljoner kronor under anslaget.

Motionerna

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr307* (yrkande 20) att anslaget ska utökas med 5 miljoner kronor till läsfrämjande åtgärder. Vänsterpartiet erinrar om att anslaget om drygt 10 miljoner kronor till En bok för alla (Ebfa) togs bort i 2008 års budget och ersattes med ett sökbart anslag om 3 miljoner kronor för läsfrämjande åtgärder. Av detta belopp har Ebfa under 2008 beviljats 100 000 kronor till en förstudie om att vidga Läs för mej pappa-modellen till andra folkrörelseorganisationer än fackliga. Vänsterpartiets förslag ska säkra Ebfas läsfrämjande verksamhet.

Vänsterpartiet föreslår vidare i motionen (yrkande 22) att 2 miljoner kronor ska avsättas för framtagande av barnböcker på teckenspråk. Enligt Vänsterpartiet behövs en nationell insats för att i första hand tillgodose barnens behov. Vänsterpartiet vill också satsa på barnböcker och tidskrifter för nationella och invandrade minoriteter (yrkande 21).

Vänsterpartiet föreslår slutligen i samma motion (yrkande 24) samt i *motion Kr369* att anslaget ska utökas med 5 miljoner kronor som stöd till kulturtidskrifter, nättidskrifter och distribution (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis påminna om att anslaget ökade med 10 miljoner kronor i 2008 års budget för internationellt samarbete och utbyte på litteraturområdet samt för läsfrämjande insatser.

Utskottet finner inga skäl att ändra sitt ställningstagande i 2008 års budget om att inte förlänga avtalet med En bok för alla eftersom utgivningen av billiga pocketböcker samt tillgängligheten av böcker har ökat sedan stödet till En bok för alla infördes 1976. Utskottet finner i övrigt heller inga skäl för att avvika från den av regeringen föreslagna anslagsnivån. Utskottet vill också upplysa om att regeringen i årets budgetproposition aviserar att den avser att återkomma till riksdagen angående insatser på det litteraturpolitiska området i samband med behandlingen av förslagen som den pågående kulturpolitiska utredningen (Ku 2007:06) kommer att lämna.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (3:3)

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek ska tillgodose läshandikappades behov av litteratur. Biblioteket ska särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst folkbibliotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter.

Propositionen

Regeringen föreslår att 71,7 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning.

Utskottet kommer senare i detta betänkande, i avsnitt 5, att behandla regeringens förslag om ett bemyndigande att under 2009 för TPB:s räkning få beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som medför utgifter under 2010–2012.

Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (3:4)

Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst) har till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för begåvningshandikappade samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten bedrivs utan vinstsyfte och inom ramen för ett avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Gällande avtal avser perioden den 1 januari 2006 till den 31 december 2008.

Propositionen

Regeringen föreslår att 16,2 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen invändning mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Institutet för språk och folkminnen (3:5)

Institutet för språk och folkminnen är en central myndighet på språkets område som har till uppgift att bedriva språkvård och på vetenskaplig grund öka, levandegöra och sprida kunskaper om språk, dialekter, folkminnen, namn och språkligt burna kulturarv i Sverige. Myndigheten ska vidare bedriva forskning samt delta i internationellt samarbete inom sitt verksamhetsområde.

Propositionen

Regeringen föreslår att 46,2 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning.

3.3.4 BILDKONST, ARKITEKTUR OCH DESIGN**Statens konstråd (4:1)**

Statliga insatser för den offentliga konsten görs främst genom Statens konstråd. Konstrådet har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att förvärva god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet. Konstrådet medverkar också till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten samt sprider kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö. Sedan januari 2004 har Statens konstråd tillsynsansvaret för statligt ägd konst.

Propositionen

Regeringen föreslår att 7,6 miljoner kronor anvisas under anslaget 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön (4:2)

Under anslaget beräknas medel för konstförvärv som beslutas av Statens konstråd. Vidare beräknas medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalshållande organisationer för konstinköp.

Propositionen

Regeringen aviserar att den avser att se över frågan om möjligheten för Statens konstråd att förnya sitt bestånd genom avyttring av konstverk samt nya inköp.

För 2009 föreslår regeringen att oförändrat 36,6 miljoner kronor anvisas under anslaget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Utskottet kommer senare i detta betänkande, i avsnitt 5, att behandla regeringens förslag om ett bemyndigande för ramanslag 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för beställning av konstverk som medför utgifter under 2010–2012.

Nämnden för hemslöjdsfrågor (4:3)

Nämnden för hemslöjdsfrågor ska ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Nämnden ska inom sitt verksamhetsområde fördela statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet. Vidare samordnar nämnden hemslöjdskonsulentverksamheten och prövar frågan om huvudmannaskap för konsulenterna.

Propositionen

Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Främjande av hemslöjden (4:4)

Under anslaget beräknas medel för bidrag till hemslöjdskonsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjdsområdet.

Propositionen

Regeringen föreslår att 22,4 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Bidrag till bild- och formområdet (4:5)

Under anslaget beräknas medel för bidrag till organisationer m.m. på bild- och formområdet, bl.a. verksamhetsbidrag till Folkrörelsernas konstfrämjande, utrustningsbidrag till konstnärers kollektivverkstäder, bidrag till Akademien för de fria konsterna och verksamhetsstöd till vissa fristående utställningsarrangörer. Se även anslag 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer*.

Propositionen

Regeringen föreslår att oförändrat 27,7 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

I *motion Kr369* avsätter Vänsterpartiet 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag för utställningsersättning samt administrativt stöd till kollektivverkstäder (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Enligt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder kan bidrag ges till sammanslutningar av konstnärer inom bild- och formområdet som har till huvudsakligt syfte att för konstnärlig produktion ställa verkstads- och produktionsresurser till sina medlemmars förfogande. Syftet med bidraget är att främja konstnärlig utveckling och att minska konstnärernas omkostnader för framställning av konstverk. Utskottet delar inte Vänsterpartiets uppfattning att bidragets ändamål bör vidgas till att omfatta administrativa kostnader. Utskottet biträder inte heller Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel under anslaget utan finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt.

3.3.5 KULTURSKAPARNAS VILLKOR

Konstnärsnämnden (5:1)

Konstnärsnämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärer samt att främja internationellt konstnärsutbyte. Nämnden ska vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Konstnärsnämnden fördelar även stöd till produktion av kortfilm under anslag 10:1 *Filmstöd*.

Propositionen

Regeringen redovisar att Riksrevisionen granskat Konstnärsnämndens och Statens kulturråds bidragsgivning (RiR 2008:14). Riksrevisionens slutsats är att det finns vissa brister i Konstnärsnämndens interna styrning och kontroll av bidragsgivningen, samt att förutsättningarna för omprövning bör stärkas i flera avseenden. Regeringen har med anledning av detta inlett ett konkret arbete för att bl.a. minska detaljstyrningen inom kulturpolitiken. Regeringen hänvisar vidare till att flera av frågeställningarna och slutsatserna i rapporten ligger inom ramen för Kulturutredningens uppdrag.

Regeringen föreslår att 14,8 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i avsnitt 2.2 behandlat Riksrevisionens synpunkter på Konstnärsnämndens bidragsgivning. Utskottet förutsätter, som där uttalats, att regeringen noga beaktar rapportens rekommendationer.

Utskottet har inget att invända mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Ersättningar och bidrag till konstnärer (5:2)

Under anslaget beräknas bl.a. medel för ersättning åt författare m.fl. för utlåning av deras verk genom bibliotek (bibliotek ersättning). Vidare beräknas medel för ersättning till bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). De senare medlen fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonstnärsfond. Vidare fördelas en del av visningsersättningen individuellt. Den individuella visningsersättningen fördelas på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk i enlighet med kriterier vilka fastställts av upphovsrätsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Dessutom beräknas medel för bidrag till konstnärer som fördelas av styrelsen för Sveriges författarfond respektive av Konstnärsnämnden.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget tillförs ytterligare 4,3 miljoner kronor fr.o.m. 2009 utöver pris- och löneomräkningen, för att förstärka ersättningar för konstnärlig verksamhet. Sammantaget föreslår regeringen att 313 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Regeringen redovisar bl.a. att förändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk har lett till att antalet tillstånd att framställa talböcker för synskadade och läshandikappade har ökat dra-

matiskt under senare år. Antalet framställda exemplar har också ökat kraftigt. Den statliga ersättningen som betalas ut till författare och översättare har dock inte följt med i den snabba utvecklingen.

Vidare framhålls den individuella visningsersättningens betydelse.

Motionen

I *motion Kr369* pekar Vänsterpartiet på att det är bra att regeringen förstärker anslaget men att det inte är tillräckligt. Motionärerna tillför ytterligare 10 miljoner kronor till anslaget för att höja den individuella visningsersättningen (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag till medelsförstärkning av anslaget. De olika konstnärspolitiska bidragen och ersättningarna som utgår under anslaget är betydelsefulla för konstnärernas försörjnings- och arbetsmöjligheter och skapar samtidigt bättre förutsättningar för ett vitalt kulturliv. Utskottet finner regeringens förslag till medelsanvisning väl avvägt och biträder inte Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel.

Utskottet kommer senare i detta betänkande, i avsnitt 5, att behandla regeringens förslag om ett bemyndigande för ramanslag 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* som medför utgiftsåtaganden under 2010–2012.

3.3.6 ARKIV

Riksarkivet och landsarkiven (6:1)

Riksarkivet och landsarkiven är statliga myndigheter med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet. Riksarkivet är chefsmyndighet för landsarkiven, som finns i Göteborg, Härmösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund. Landsarkiven är arkivmyndigheter inom sina distrikt. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktionen som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län. Från och med den 1 januari 2009 inordnas verksamheten vid Svenskt biografiskt lexikon i Riksarkivet. Detta innebär att Riksarkivet tar över uppgiften att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon.

Propositionen

Anslaget tillförs 1,5 miljoner kronor för arkivkostnader för Sveriges Domstolar men minskas med 0,5 miljoner kronor till följd av omprioriteringar inom kulturområdet.

Dessutom tillförs anslaget 4,5 miljoner kronor med anledning av att verksamheten vid Svenskt biografiskt lexikon inordnas i Riksarkivet 2009. Regeringen bedömer att det möjliggör en koncentration på huvuduppgiften och en effektivare administration.

Regeringen föreslår att 330,3 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelstillsättning.

Bidrag till regional arkivverksamhet (6:2)

Medel under detta anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv. Syftet med bidraget är att främja den regionala arkivverksamheten och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Propositionen

Regeringen föreslår att 6,2 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelstillsättning.

3.3.7 KULTURMILJÖ

Riksantikvarieämbetet (7:1)

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) är central förvaltningsmyndighet för frågor om kulturmiljö och kulturarv. RAÄ har bl.a. till uppgift att värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, att bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt att verka för att hoten mot kulturmiljön möts. Dessutom bedriver RAÄ arkeologiska undersökningar och utredningar mot avgift genom sin avdelning för arkeologiska undersökningar (UV).

Propositionen

För 2008 har anslaget tillförts 23 miljoner kronor för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen av delar av verksamheten till Gotland. Regeringen föreslår nu att anslaget temporärt tillförs 15 miljoner kronor 2009 för motsvarande ändamål. Regeringen föreslår därmed att 219 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

Miljöpartiet de gröna föreslår i *motion Kr335* att Riksantikvarieämbetet erhåller ytterligare 40 miljoner kronor per år fr.o.m. 2009 (yrkande 7). Motionärerna pekar på att en fördjupad utvärdering av miljömålen visat att odlingslandskapet hotas av både igenväxning och en intensifiering i jordbruket. Miljömålsrådet har föreslagit ett nytt delmål som innebär att odlingslandskapets byggnader och bebyggelsemiljöer från olika tider senast 2020 ska ha tagits om hand så att mångfalden bibehålls. För att nå delmålet behöver Riksantikvarieämbetet arbeta mer aktivt med lagen (1988:950) om kulturminnen m.m., anser motionärerna som också påpekar att regeringen nu beslutat tillsätta en ny utredning i stället för att som aviserat lämna en proposition i frågan.

Bakgrund

Den 31 mars överlämnade Miljömålsrådet sin fördjupade utvärdering av de 16 miljökvalitetsmålen till miljöministern kallad *Miljömålen – Nu är det bråttom!* Rådet föreslog ett stort antal åtgärder och styrmedel som berör alla politikområden. Miljömålsrådet beskrev också läget när det gäller arbetet för att nå målen och gav förslag till nya och reviderade delmål. Rapporten var ett underlag till regeringens kommande miljömålsproposition och ett resultat av ett omfattande arbete av myndigheter och experter med miljömålsansvar.

Rapporten har remissbehandlats. Remisstiden gick ut den 1 augusti 2008.

Den 17 juli 2008 beslöt regeringen att tillkalla en särskild utredare för att utreda och föreslå förändringar i miljömålssystemets struktur och organisation. Syftet är att förenkla och effektivisera systemets struktur och organisation, bl.a. för att få en ökad samhällsekonomisk effektivitet. Ett delbetänkande avseende förslagens ekonomiska konsekvenser ska redovisas senast den 1 mars 2009. Uppdraget i sin helhet ska redovisas senast den 30 september 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning att anslaget bör tillföras temporära medel för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen av delar av verksamheten till Gotland. Utskottet är däremot inte berett att biträda Miljöpartiet de grönas förslag om ytterligare medel för miljömålsarbetet utan anser att det pågående arbetet på området bör avvaktas. Mot den bakgrunden finner utskottet regeringens förslag till medelsanvisning till Riksantikvarieämbetet väl avvägt.

Bidrag till kulturmiljövård (7:2)

Bidrag till kulturmiljövård lämnas för insatser som bidrar till att kulturmiljön bevaras och görs tillgänglig. Anslaget används också för att täcka kostnaderna för vissa arkeologiska undersökningar och för arbetet med att ta till vara fornfynd. Dessutom används det som bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget till följd av omprioriteringar tillfälligt minskas med 18 miljoner kronor 2009, varav 15 miljoner kronor tillförs Riksantikvarieämbetet för att täcka vissa kostnader relaterade till omlokaliseringen. Totalt föreslår regeringen att 239 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionerna

Socialdemokraterna begär i *motion Kr362* att anslaget för kulturmiljövård ökas med 15 miljoner kronor (yrkande 15). Motionärerna begär också ett tillkännagivande (yrkande 8) om att de, såväl i regeringsställning som i opposition, tagit full ansvar för Riksantikvarieämbetets kostnader för flytten. De delar därmed regeringens bedömning att Riksantikvarieämbetet ska få ytterligare 15 miljoner kronor. Däremot finner de det anmärkningsvärt att regeringen samtidigt skär ned anslaget till kulturmiljövården med 15 miljoner kronor. Detta innebär i snitt en nedskärning med 700 000 kronor per län. Regeringens ställningstagande innebär att flera åtgärder inom kulturområdet inte kommer att kunna genomföras och att pågående projekt måste avslutas. Det leder dessutom till minskad sysselsättning, anför motionärerna.

Miljöpartiet de gröna föreslår i *motion Kr335* att anslaget tillförs 58 miljoner kronor 2009 (yrkande 7). Detta behövs för att klara miljömålen enligt Miljömålsrådets rekommendation, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot regeringens tillfälliga omprioritering som i huvudsak görs för att täcka omkostnader i samband med omlokaliseringen av delar av Riksantikvarieämbetets verksamhet till Gotland. Socialdemokraternas begäran om ytterligare medel avvisas därmed. Även Miljöpartiet de grönas förslag till ytterligare medel för miljömålsarbete avvisas då utskottet anser att regeringens pågående arbete på området bör avvaktas. Utskottet tillstyrker därmed den föreslagna medelsanvisningen under anslaget.

Utskottet kommer senare i detta betänkande, i avsnitt 5, att behandla regeringens förslag om ett bemyndigande för ramanslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* som medför utgifter under 2010–2012.

Kyrkoantikvarisk ersättning (7:3)

Enligt tidigare riksdagsbeslut får Svenska kyrkan sedan 2002 viss ersättning av staten för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena, s.k. kyrkoantikvarisk ersättning. Ersättningen, som avser kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser, ska fördelas av Svenska kyrkan efter samråd med myndigheter inom kulturmiljöområdet.

Propositionen

Riksdagen beslutade i samband med budgetpropositionen för 2006 (prop. 2005/06:1) att ersättningen ska uppgå till 465 miljoner kronor för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen tidigare har fastställt omfattningen på den kyrkoantikvariska ersättningen för åren 2002–2009. Utskottet har därför inget att invända mot den föreslagna medelsanvisningen under anslaget.

Utskottet konstaterar samtidigt att ett beredningsarbete nu pågår för att utarbeta nya riktlinjer för den kyrkoantikvariska ersättningen fr.o.m. 2010. Utskottet kommer för egen del att hålla en offentlig utfrågning om erfarenheterna av den kyrkoantikvariska ersättningen den 4 december 2008.

3.3.8 MUSEER OCH UTSTÄLLNINGAR

Centrala museer: Myndigheter (8:1)

Anslaget används till förvaltningskostnader för de centrala museer som är myndighet. Dessa är följande:

- Statens historiska museer bestående av Statens historiska museum samt Kungl. myntkabinettet – Sveriges ekonomiska museum,
- Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde,
- Naturhistoriska riksmuseet,
- Statens museer för världskultur bestående av Världskulturmuseet i Göteborg samt Etnografiska museet, Medelhavsmuseet och Östasiatiska museet,
- Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet,
- Statens maritima museer bestående av Sjöhistoriska museet och Vasa-museet samt Marinmuseum i Karlskrona,
- Arkitekturmuseet,
- Statens musiksamlingar,
- Statens försvarshistoriska museer bestående av Armémuseum samt Flygvapenmuseum i Linköping,
- Moderna museet.

Fem av museimyndigheterna är också ansvarsmuseer inom sina respektive verksamhetsområden. Det innebär att de inom sina områden bl.a. ska främja samordningen mellan museer och utveckla kontakter med omvärlden. Ansvarsmuseer är Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur och Moderna museet.

Förutom med anslag finansieras de centrala museimyndigheternas verksamhet också med bl.a. avgifter. Under 2007 uppgick avgiftsintäkterna för de centrala museerna till drygt 197 miljoner kronor. Därtill kommer avgiftsintäkter för Vasamuseet på ca 76 miljoner kronor och Cosmonova vid Naturhistoriska riksmuseet på 17 miljoner kronor.

Propositionen

För en satsning på fria museer som vårdar och visar kulturarvet föreslår regeringen ett nytillskott på 40 miljoner kronor, varav 28 miljoner kronor fördelas mellan de centrala museer som är myndigheter. Av tillskottet sker särskilda prioriteringar enligt följande:

Nationalmuseum erhåller 3,5 miljoner kronor för kostnader i samband med förberedelserna inför en ombyggnad och renovering. Från och med 2010 ökas beloppet till 7 miljoner kronor.

Arkitekturmuseum får 3 miljoner kronor fr.o.m. 2009 för det vidgade uppdraget att driva frågor om arkitektur, formgivning och design när Rådet för arkitektur, form och design upphör. Vidare vill regeringen tillföra ytterligare 6 miljoner kronor fr.o.m. 2010 då Arkitekturmuseum föreslås ta över uppdraget om en mötesplats för form och design från Föreningen Svensk Form.

För att finansiera uppbyggnaden av Flygvapenmuseum där den nedskjutna och bärgade DC3:an ska kunna bevaras och visas för allmänheten föreslår regeringen att Statens försvarshistoriska museer erhåller 1 miljon kronor.

Moderna museet får 1 miljon kronor för en förbättrad utställningsersättning för bildkonstnärer som ställer ut egna verk som de själva äger. Vidare beräknar regeringen att museet för sin verksamhet i Malmö erhåller de 3 miljoner kronor som finns avsatta på anslag 8:4 *Bidrag till vissa museer* samt ytterligare 1 miljon kronor för 2009 och 1 miljon kronor 2010.

Därutöver föreslår regeringen att 18,5 miljoner kronor förs upp på anslaget för fördelning till de centrala museerna.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att 939 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009. Medelstilldelning för respektive myndighet framgår av efterföljande sammanställning.

**Tabell 2. Regeringens förslag till medelstildelning till Centrala museer: Myn-
digheter***Tusental kronor*

	2008*	2009	Förändring
Statens historiska museer	76 627	80 066	+3 439
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	87 196	95 467	+8 271
Naturhistoriska riksmuseet	145 555	151 176	+5 621
Statens museer för världskultur	142 130	150 503	+8 373
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	37 869	40 010	+2 141
Statens maritima museer	107 600	112 280	+4 680
Arkitekturmuseet	33 941	38 713	+4 772
Statens musiksamlingar	47 128	49 132	+2 004
Statens försvarshistoriska museer	96 269	101 349	+5 080
Moderna museet	110 952	120 076	+9 124
Summa	885 267	938 772	+53 505

* Inklusive tilläggsbudget 1 i samband med 2008 års ekonomiska vårproposition (bet. 2007/08:FiU21) och förslag till tilläggsbudget 2 i samband med denna proposition (bet. 2008/09:FiU11).

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Kr362* att ytterligare 24 miljoner kronor anvisas för att möjliggöra ett återinförande av fri entré för alla (yrkande 15). Motionärerna framhåller att fri entré betyder att nya grupper av besökare lockas till museerna och att det är viktigt att kulturarvet inte bara vårdas utan också upplevs av så många som möjligt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna (yrkande 6). Ett liknande tillkännagivande begärs också i *motion Fi270* (s) yrkande 70.

Också Vänsterpartiet vidhåller i *motion Kr369* sitt krav på fri entré på museerna och avsätter 44 miljoner kronor för detta under anslaget (yrkande 2). Motionärerna framhåller att under den tid som museernas fasta utställningar var öppna för besökare i alla åldrar utan avgift breddades publiken på det sätt som man avsett med reformen.

Miljöpartiet de gröna avsätter 50 miljoner kronor i *motion Kr335* för ett återinförande av den fria entrén (yrkande 7). Statistiken visar att avskaffandet av den fria entrén inneburit att antalet besökare har minskat på de museer som tidigare omfattades av reformen, framhåller motionärerna. De understryker att tillgången till den kultur som finns är mycket ojämn. De vill inte medverka till att det blir ännu mer ojämnt. Vidare är det samhälls-ekonomiskt bättre att de resurser som finns blir tillgängliga för fler. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna (yrkande 2). Också i *motion Fi272* begärs ett tillkännagivande om bl.a. fria entré-reformen (yrkande 14).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser det angeläget att ge museerna tydliga och långsiktiga villkor så att museerna får möjlighet att göra egna prioriteringar i verksamheten. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på fria museer som vårdar och visar kulturskatter. Regeringen har tidigare satt av medel för att förbättra vissa museers ekonomiska situation och ge utrymme för bevarandeinsatser. Regeringen har också satsat på gratis inträde för barn och unga upp till 19 år för samtliga utställningar. Tillsammans med den nya satsningen ger detta goda förutsättningar för museerna att nu göra egna prioriteringar. Museikoordinatorns arbete kommer förhoppningsvis också att kunna leda till effektiviseringar som skapar utrymme för ytterligare förstärkningar av verksamheten.

Utskottet delar regeringens bedömning att Nationalmuseet bör erhålla 3,5 miljoner kronor för kostnader i samband med förberedelserna inför ombyggnaden och renoveringen. Det är också angeläget att Arkitekturmuseumet tillförs medel för det vidgade uppdraget att driva frågor om arkitektur, formgivning och design. Även i övrigt biträder utskottet regeringens förslag till medelsförstärkning.

Utskottet noterar med tillfredsställelse att besökssiffrorna för första halvåret 2008 visar att besöken på de statliga museer som har gratis inträde för barn och unga upp till 19 år ökat med 23 % jämfört med motsvarande period för 2007.

Utskottet vill samtidigt understryka att självbestämmanderätten för kulturen ökar när varje museum självt kan avgöra hur resurserna ska fördelas och när man ska ta entréavgifter för vuxna. Utskottet avvisar därför förslagen från såväl Socialdemokraterna som Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna om att återinföra fri entré som ett krav på museerna.

Utskottet, som finner regeringens förslag till förstärkt medelsanvisning väl avvägt, kan inte heller ställa sig bakom dessa partiers förslag om ytterligare resurser under anslaget.

Centrala museer: Stiftelser (8:2)

Det finns fyra centrala stiftelsemuseer, nämligen Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet och Arbetets museum. För Arbetets museum, som är beläget i Norrköping, fastställs stadgarna av dess huvudmän. För de tre övriga stiftelsemuseerna gäller stadgar som har fastställts av regeringen. Nordiska museet har inom sitt verksamhetsområde uppgiften att vara ansvarsmuseum.

Anslaget till de fyra museerna är ungefär dubbelt så högt som deras avgiftsintäkter. Under 2007 uppgick intäkterna från avgifterna till sammanlagt 144 miljoner kronor. Av detta belopp svarade Skansen för knappt 93 miljoner kronor.

Propositionen

Regeringen föreslår att Skansen tillförs 10 miljoner kronor 2009 för renoveringar och upprustningar samt miljöarbete. Tillskottet ingår i regeringens satsning på fria museer. Från och med 2010 föreslås beloppet vara 5 miljoner kronor.

Mot bakgrund av detta föreslår regeringen att 234 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009. Medelstillelningen för respektive myndighet framgår av efterföljande sammanställning.

Tabell 3. Regeringens förslag till medelsfördelning till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2008	2009	Förändring
Nordiska museet	104 850	106 889	+2 039
Skansen	58 425	69 352	+10 927
Tekniska museet	43 072	43 877	+805
Arbetets museum	13 581	13 819	+238
Summa	219 928	233 937	+14 009

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Kr362* att 1 miljon kronor ytterligare anvisas under anslaget (yrkande 15). Samtidigt begärs ett tillkännagivande om en permanent EWK-utställning (yrkande 7). Motionärerna konstaterar att Arbetets museum genom ett bidrag från Centerpartiet erhållit medel som täcker byggandet av bildarkiv och inköp av förvaringsskåp för Ewert Karlsson bilder men att det för driften behövs ett årligt anslag. Med ett årligt anslag på 1 miljon kronor är det möjligt att rädda en världsunik samling från att skingras och att hålla den politiska illustrationskonsten levande för en bred allmänhet, anför motionärerna. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Också i *motion Kr270* av Sonia Karlsson m.fl. (s) begärs stöd till Arbetets museum för att kunna ta hand om Ewert Karlssons (EWK) unika samling av politisk illustrationskonst.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att Friluftsmuseet Skansen är i stort behov av upprustning. Medelsförstärkningen om 10 miljoner kronor för 2009 liksom en beräknad nivåhöjning kommande år är därför viktiga bidrag för att Skansen också i fortsättningen ska vara ett populärt besöksmål inte minst för barnfamiljer.

Med anledning av Socialdemokraternas motioner vill utskottet påminna om att Centerpartiet våren 2008 donerade 1,3 miljoner kronor till Arbetets museum för att möjliggöra ett EWK-museum. EWK:s samlade livsverk har deponerats i museet. Museet räknar med att genomföra två till tre utställningar om året med utgångspunkt i EWK:s bilder. Tanken är också

att låta verk av andra politiska illustratörer möta EWK:s bilder. Det nya EWK-museet öppnas i början av 2009. Utskottet har inhämtat att donationen räcker för att finansiera byggande av ett arkiv och för en projektanställd intendent under 2009. Något behov av ytterligare medel för 2009 föreligger inte. De socialdemokratiska motionerna avstyrks därmed. Utskottet tillstyrker den föreslagna medelsanvisningen.

Bidrag till regionala museer (8:3)

Bidrag till regionala museer syftar till att stödja museer i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om en regions kulturarv, dess konstutveckling samt samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget ska ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet.

Propositionen

Regeringen föreslår att 157 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionerna

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att ytterligare 10 miljoner kronor anvisas under anslaget (yrkande 2). Motionärerna understryker att de regionala museerna liksom andra regionala institutioner har stort behov av förstärkning för att klara sin verksamhet.

I *motion Kr266* av Carin Runeson och Olle Thorell (båda s) begärs ett tillkännagivande om att inom befintliga ramar omprioritera resurser i syfte att ge stiftelsen Ekomuseum Bergslagen statlig finansiering. Museet berättar om människors liv och arbete i Bergslagen genom tiderna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att läns museerna har en viktig uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskap om regionens kulturarv och konstutveckling. Utskottet finner den föreslagna medelsanvisningen väl avvägd och biträder därmed inte Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel under anslaget. Utskottet ställer sig inte heller bakom förslaget i motion Kr266 (s).

Bidrag till vissa museer (8:4)

Under anslaget beräknas medel för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten. Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Av de övriga står

stiftelsen Strindbergsmuseet delvis under kommunalt huvudmannaskap, medan stiftelserna Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zorn-samlingarna har bildats av organisationer och andra intressenter.

Propositionen

Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor av bidraget till Föreningen Svensk Form omprioriteras till Arkitekturmuseet fr.o.m. 2009. Vidare räknar regeringen med att bidraget till Svensk Form minskas med ytterligare 4 miljoner kronor 2010 då uppdraget om en mötesplats för form och design förs över till Arkitekturmuseet.

De 3 miljoner kronor under anslaget som för 2008 avsatts för fortsatt verksamhet i Rooseums lokaler omdisponeras till Moderna museet avseende verksamheten i Malmö.

För att finansiera en ombyggnad av lokalerna föreslår regeringen att Nobelmuseet tillförs 1 miljon kronor fr.o.m. 2009. Tillskottet ingår i regeringens satsning på fria museer.

Regeringen redovisar vidare i propositionen att museikoordinatorns utvärdering av Stiftelsen Föremålsvården i Kiruna (SFMV) har remissbehandlats. Regeringen gör i motsats till museikoordinatorn bedömningen att det finns ett nationellt intresse av SFMV:s verksamhet och att det mot den bakgrunden inte är aktuellt att föra över huvudmannaskapet på Kiruna kommun eller att omfördela medel till enstaka institutioner. För att komma till rätta med de mångåriga ekonomiska problemen är det dock angeläget att verksamheten koncentreras inom befintliga ramar. Det är en fråga för SFMV att genomföra de prioriteringar som behövs, anför regeringen.

Regeringen föreslår därmed att 52 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

Vänsterpartiet avsätter i *motion Kr369* ytterligare 10 miljoner kronor under anslaget (yrkande 2). Hälften av detta vill motionärerna använda för att säkra och utveckla verksamheten Föremålsvård i Kiruna, Grängesberg och Strömsund. Den andra hälften vill man använda för att skapa ett museum som särskilt uppmärksammar kvinnors historia.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns ett nationellt intresse av verksamheten vid Stiftelsen Föremålsvården i Kiruna och konstaterar därför med tillfredsställelse att regeringen avvisar museikoordinatorns förslag om ändrat huvudmannaskap. Utskottet delar samtidigt regeringens uppfattning att verksamheten måste koncentreras inom befintliga ramar och att det bör ankomma på SFMV att genomföra de prioriteringar som behövs. Utskottet kan alltså inte ställa sig bakom Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel till verksamheten men förutsätter att regeringen noga följer utvecklingen.

Med anledning av Vänsterpartiets förslag om ett kvinnomuseum vill utskottet påminna om att det vid ett flertal tillfällen har uttalat principen att man från statens sida bör vara restriktiv med att främja tillkomsten av nya museer. Senast utskottet uttalade detta var i betänkande 2007/08: KrU6. Utskottet vill också påminna om att Kulturutredningen och museikoordinatorn inom kort kommer att överlämna sina förslag om kulturpolitiken, dess inriktning och arbetsformer. Enligt direktiven till utredningen är jämställdheten en central fråga för kulturpolitiken. Utredningens och museikoordinatorns förslag bör avvaktas.

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisningen under anslaget utan finner det väl avvägt. Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel under anslaget avvisas därmed.

Riksutställningar (8:5)

Riksutställningar har till uppgift att främja utställnings- och konsthundningsverksamheten genom att förmedla och ordna utställningar samt bistå med råd och annan service. Myndigheten ska också utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget tillförs 1 miljon kronor för att förbättra utställningsersättningen för fler nu aktiva bildkonstnärer. Detta ingår i regeringens satsning på fria museer.

Riksutställningar har för innevarande år tillförts 7 miljoner kronor för extra kostnader i samband med omlokaliseringen till Gotland. För 2009 föreslår regeringen ett extra anslag på 6 miljoner kronor för motsvarande ändamål.

Regeringen föreslår därmed att 54 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att Riksutställningar anvisas ytterligare 3 miljoner kronor (yrkande 2). Motionärerna anser att det saknas tillräcklig kompensation för kostnader i samband med omlokaliseringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att den socialdemokratiska regeringens beslut 2005 att omlokalisera Riksutställningar till Gotland har medfört stora påfrestningar och betydande merkostnader för myndigheten. Omlokaliseringen har i praktiken inneburit att verksamhet avvecklats och att en ny byggt upp. Samtidigt har det på flera sätt inneburit ett nytänkande i myndighetens arbetssätt. För att finansiera de extra kostnader som uppstått i samband med flytten har riksdagen beslutat om extra medel för såväl 2007

som 2008. Riksställningar har genomfört besparingar och gjort stora insatser för att ställa om myndigheten, men behöver trots detta extra medel. Utskottet ansluter sig därför till regeringens förslag om en förstärkning av anslaget med 6 miljoner kronor för 2009. Utskottet, som utgår från att regeringen noga följer utvecklingen och vid behov återkommer till riksdagen, har därmed inget att invända mot den föreslagna medelstilldelningen. Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel avvisas.

Forum för levande historia (8:6)

Forum för levande historia har till uppgift att främja arbetet med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter. Verksamheten ska ta sin utgångspunkt i Förintelsen och stärka människors vilja att aktivt verka för alla människors lika värde. Arbetet ska bedrivas i nära kontakt med pågående forskning och andra institutioner verksamma med liknande frågor. Regeringen gav i december 2006 Forum för levande historia i uppdrag att belysa och informera om kommunismens bott mot mänskligheten. Uppdraget slutredovisades den 30 juni 2008.

Propositionen

Regeringen föreslår att 44 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker den föreslagna medelstilldelningen.

Utskottet kommer senare i detta betänkande, i avsnitt 6, att behandla regeringens förslag om att förtydliga Forum för levande historias uppdrag.

Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål (8:7)

Under anslaget beräknas medel för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar. Anslaget belastas också med kostnader för eventuellt infriade garantier enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier.

Propositionen

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

3.3.9 TROSSAMFUND

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (9:1)

Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag till trossamfund samt att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning. Nämnden ska vidare ha kontakt med och samverka med andra myndigheter och organisationer i frågor som rör trossamfund.

Anslagsnamnet är nytt efter namnändring av nämnden. Anslagets tidigare benämning var Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund.

Propositionen

Regeringen föreslår att 4,8 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning.

Stöd till trossamfund (9:2)

Syftet med det statliga stödet till trossamfund är att främja förutsättningarna för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. En förutsättning för att ett trossamfund ska få statligt stöd är att det bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på och att samfundet är stabilt och har egen livskraft.

Propositionen

Regeringen föreslår att 50,2 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i motion Kr369 att anslaget tills vidare minskas med 10 miljoner kronor och anger följande för sitt förslag. Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) ska senast i januari och mars 2009 redovisa två regeringsuppdrag som rör dels dialogen med trossamfund om värderingar vad avser jämställdhet och barns rättigheter m.m., dels en uppföljning av användningen av beviljade statsbidrag under de senaste åren. Vänsterpartiet anser att anslaget bör minskas eftersom nämnden ännu inte har redovisat uppdragen.

Utskottets ställningstagande

Tidsfristen för de regeringsuppdrag som har lämnats till Nämnden för statligt stöd till trossamfund (SST) har ännu inte löpt ut. Vänsterpartiets förslag avstyrks därmed. Utskottet vill erinra om att regeringen har en fort-

löpande dialog med trossamfunden genom ett särskilt råd, Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Rådet består av representanter för stat och samfund och har till syfte att vara ett forum för fortlöpande kontakter och utbyte av kunskap och erfarenheter. Utskottet anser att det inte finns skäl att avvika från regeringens förslag till medelsanvisning.

3.3.10 FILM

Filmstöd (10:1)

Anslaget används för stöd till svensk filmproduktion m.m. enligt 2006 års filmavtal samt för stöd till filmkulturella åtgärder utanför avtalets ram. Syftet med filmstödet är att främja värdefull svensk filmproduktion, spridning och visning av värdefull film samt bevarandet och tillgängliggörandet av filmer och material av kulturhistoriskt intresse liksom att verka för internationellt samarbete i dessa avseenden samt att förbättra kvinnliga filmskapares villkor. Under anslaget beräknas även medel för Konstnärsnämndens filmstöd.

Propositionen

Regeringen föreslår att 309,3 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Motionerna

Socialdemokraterna anser i *motion Kr362* att det är angeläget att samhället värnar svensk films framtid genom att medverka till att biograferna får modern digital teknik. Kostnaden för den nya tekniken är ca 900 000 kronor per biograf. Motionärerna föreslår att ansvaret för en omställning av biografernas tekniska utrustning ska delas mellan staten genom Svenska Filminstitutet, biografägarna och kommunerna eller annan regional intressent. För detta ändamål föreslår motionärerna att anslaget ska ökas med 15 miljoner kronor utöver regeringens förslag (yrkandena 10 och 15).

I *motion Kr369* föreslår Vänsterpartiet att anslaget ska ökas med 53 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Av beloppet avsätter partiet 3 miljoner kronor för Filmarkivet i Grängesberg samt 25 miljoner kronor till en fond som ska fördela stöd till biografer som investerar i digital biografutrustning. Slutligen ska 25 miljoner kronor satsas på skolbioverksamhet och regionala resurscentrum för film och video. I det sistnämnda beloppet beräknar motionärerna även att medel ska ingå för ett resurscentrum för film i Sameland och Tornedalen (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet är inte berett att tillföra anslaget ytterligare medel och avvisar därför förslagen i motionerna. Utskottet påminner om att nuvarande avtal mellan staten och filmbranschen upphör att gälla i och med december

månads utgång 2010. Regeringen har därför uppdragit åt en särskild utredare att lämna förslag till hur de framtida filmpolitiska insatserna ska finansieras och utformas (dir. 2008:88). Utredaren ska bl.a. pröva

- om det finns förutsättningar för en fortsatt avtalsmodell för finansiering av filmpolitiken,
- om olika filmstöd i större utsträckning bör kunna ges till film i andra visningsformer än visning på biograf,
- hur en kostnadseffektiv och långsiktig utveckling av digital bio i hela landet kan främjas,
- om nuvarande organisering av arbetet med att bevara och tillgängliggöra filmarvet bör förändras.

Uppdraget, som ska redovisas senast den 15 september 2009, bör inte föregripas.

Utskottet ansluter sig till regeringens förslag till medelsanvisning.

3.3.11 MEDIER

Statens biografbyrå (11:1)

Statens biografbyrå ska granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrån fastställer åldersgränser för de filmer som granskats. Vidare kan byrån besluta om att klipp ska göras i filmer samt om visningsförbud.

Propositionen

Regeringen avser att under perioden 2008–2010 satsa på förebyggande insatser för att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. Den treåriga satsningen finansieras genom att 0,5 miljoner kronor från detta anslag tas i anspråk.

Regeringens förslag innebär att 9,7 miljoner kronor anvisas på anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att förslaget i propositionen innebär att 0,5 miljoner kronor förs över från Biografbyråns anslag på utgiftsområde 17 till utgiftsområde 1 Rikets styrelse, anslag 4:1 *Regeringskansliet*. Medlen är avsedda att finansiera ett uppdrag till Medierådet som syftar till att minska riskerna för skadlig mediepåverkan på barn och unga. För åren 2008–2010 kommer rådet att tilldelas sammanlagt 2 miljoner kronor för detta ändamål. I tilläggsbudget 2 för 2008 föreslås en första överflyttning av medel från Biografbyrå till utgiftsområde 1 (0,8 miljoner kronor).

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget för 2009.

Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland (11:2)

Anslaget används för att finansiera kostnader för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, kostnader för distribution av en finsk programkanal i Sverige och övriga kostnader i samband med utsändning av den finska programkanalen i Sverige.

Propositionen

Regeringen föreslår att 21,8 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

I *motion Kr369* framhåller Vänsterpartiet att staten har ett särskilt ansvar för sverigefinnar och finska språket i det s.k. förvaltningsområdet i Norrbotten. Motionärerna föreslår därför att anslaget ska ökas med 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag, så att de finska sändningarna utökas till detta område som har en stor andel finstalande invånare. Medlen är i första hand avsedda att täcka upphovsrättskostnader (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Den redigerade finländska kanalen TV Finland sänds digitalt över marknätet i Stockholm, Västerås och Uppsala. Även de hushåll i landet som är anslutna till kabel-tv-bolaget Com Hems digitala kabelnät kan abonnera på den finska programkanalen. Dessutom har hushåll med satellitmottagning möjlighet att abonnera på programkanalen. Genom s.k. överspill har boende i några av de kommuner som ingår i förvaltningsområdet⁴ i Norrbotten möjlighet att se ordinarie tv-sändningar från Finland. Under föregående riksmöte besvarade kulturministern en fråga om finsk tv i Norrbotten och anförde då bl.a. om det sverigefinska tv-utbytet att det återkommande förs diskussioner mellan Sverige och Finland både på politisk nivå och mellan tjänstemän.⁵

På båda sidor finns en strävan att på bästa sätt använda de medel som finns tillgängliga för utbytet. Kulturdepartementet har också kontinuerlig kontakt med Sverigefinska Riksförbundet i frågan. Jag tycker att det är angeläget att de grupper som har finska som modersmål i Sverige har tillgång till medier på det finska språket. För att garantera detta finns inte bara det Sverigefinska tv-utbytet, utan också krav på Sveriges Television och Sveriges Radio att utveckla program på minoritetsspråken, där finska intar en särställning.

Utskottet har inte någon annan uppfattning än statsrådet i denna fråga. Därmed ställer sig utskottet bakom regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget för 2009. Motionen kan således inte biträdas.

⁴ Förvaltningsområdet för finska och meänkieli utgörs av Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå kommuner (lagen 1999:1176 om rätt att använda finska och meänkieli hos förvaltningsmyndigheter och domstolar).

⁵ Svar på skriftlig fråga 2007/08:107 av Sinnika Bolin (s).

Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete (11:3)

Anslaget används för att finansiera svensk medverkan i Europeiska Audiovisuella Observatoriet. Det är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om utvecklingen inom film, television, video/dvd och nya medier. Observatoriet arbetar också med att ta fram jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Propositionen

Regeringen föreslår att 466 000 kr ska anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag.

Forskning och dokumentation om medieutvecklingen (11:4)

Anslaget används för stöd till Nordiskt informationscenter för medie- och kommunikationsforskning (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och utarbetande av mediestatistik, bl.a. genom Mediebarometern.

Propositionen

Regeringen föreslår att på anslaget ska anvisas 2,1 miljoner kronor för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte något att erinra mot regeringens förslag.

3.3.12 UNGDOMSPOLITIK

Ungdomsstyrelsen (12:1)

Ungdomsstyrelsen är central myndighet inom ungdomspolitikens område med uppgift att verka för att målen för den nationella ungdomspolitiken uppnås.

Propositionen

I samband med Integrationsverkets avveckling den 1 juli 2007 överfördes ansvaret för hanteringen av ett antal bidrag som främjar integration till Ungdomsstyrelsen. Samtidigt ökades anslaget med 4 miljoner kronor. För 2009 beräknas en ökning med 4 miljoner kronor och för 2010 med 1,4 miljoner kronor till följd av detta beslut.

När Delegationen för fördelning av statbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt avvecklades den 1 februari 2008 överfördes ansvaret för dessa bidrag till Ungdomsstyrelsen och som en följd av detta ökas anslaget med drygt 4 miljoner kronor fr.o.m. 2009.

Vidare föreslås att anslaget förstärks med 1,3 miljoner kronor för 2009 för uppföljning av regeringens dialog med idéburna organisationer på det sociala området.

Regeringen föreslår att 29 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet biträder regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Utskottet kommer senare i betänkandet, i avsnitt 6, att behandla regeringens förslag om mål för ungdomspolitik.

Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet (12:2)

Under anslaget beräknas medel för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (2001:1060) om statsbidrag till ungdomsorganisationer, medel för satsningar på unga i riskmiljöer samt även för visst övrigt stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Propositionen

Regeringen föreslår att 87 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att 80 miljoner kronor anvisas för lokaler/träffpunkter och verksamhet för ungdom (yrkande 2). Det bör vara drogfria icke-kommersiella mötesplatser och verksamheterna ska utformas i hög grad på ungdomarnas egna initiativ och villkor, anför motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det är viktigt att ungdomar ges goda möjligheter till fritidssysselsättningar och bra mötesplatser. Ansvaret för den offentligt finansierade och organiserade fritidsverksamheten för ungdomar är emellertid i huvudsak ett ansvar för kommunerna och regionerna. Det är därför viktigt att kommunerna anpassar verksamheten efter sina förutsättningar och invånarnas behov. Utskottet noterar att den minskning av antalet ungdomsgårdar som skedde under 1990-talet inte tycks ha fortsatt under 2000-talet. I propositionen redovisas nu att antalet fritids- och ungdomsgårdar ligger på i stort sett samma nivå som 2000, ca 1 350.

Utskottet vill också peka på det omfattande stöd som staten bidrar med till idrottsrörelsen, de övriga folkrörelserna och till kulturverksamhet. Inom ramen för den generella folkrörelsepolitiken anslås bidrag till allmänna sam-

lingslokaler. Från och med 2007 görs en särskild satsning på ungdomars mötesplatser genom att regeringen anslår 4,8 miljoner kronor för ett särskilt verksamhetsutvecklingsbidrag till allmänna samlingslokaler för att ge ungdomar bättre tillgång till allmänna samlingslokaler som är anpassade till deras kultur- och fritidsformer.

Utskottet anser inte att Vänsterpartiets motion bör föranleda något initiativ från riksdagens sida.

3.3.13 FOLKRÖRELSEPOLITIK

Stöd till idrotten (13:1)

Från anslaget utgår bidrag till Sveriges Riksidrottsförbund (RF) för den verksamhet som bedrivs av förbundet och till förbundet anslutna organisationer. Under anslaget disponeras även medel för bl.a. insatser mot dopning, idrottsforskning, specialidrott inom gymnasieskolan, förberedelser till och svenskt deltagande vid olympiska spel och Paralympics samt till en talangsatsning inom svensk idrott.

Propositionen

Regeringen föreslår att oförändrat 445,6 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till medelsanvisning. Utskottet vill dock påpeka att detta stöd bara utgör en del av det statliga idrottsstödet. Utskottet kommer senare i detta betänkande, i avsnitt 4, att behandla regeringens förslag om Svenska Spels stöd till idrotten vid sidan av statsbudgeten.

Bidrag till allmänna samlingslokaler (13:2)

Bidrag till allmänna samlingslokaler lämnas antingen som bidrag för köp, ny- eller tillbyggnad, ombyggnad eller standardhöjande reparationer och för handikappanpassning eller som verksamhetsutvecklingsbidrag. Det sistnämnda bidraget avser stöd för att anpassa en allmän samlingslokal till ungdomsverksamhet inom kultur- och fritidsområdet, eller stimulera sådan verksamhet och utveckla ungdomars mötesformer inom kultur- och fritidsområdet. Boverkets samlingslokaldelegation fördelar bidragen.

Propositionen

Regeringen föreslår att oförändrat 32,3 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Kr362* (yrkande 11) att anslaget ska ökas med 10 miljoner kronor eftersom alla människor i dagens informations- och underhållningsbrus behöver en plats för återhämtning och inspiration. Samlingslokaler för ungdomar i storstäder ska prioriteras.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill erinra om att regeringen fr.o.m. den 1 januari 2007 har förbättrat stödet till allmänna samlingslokaler genom att införa ett särskilt bidrag avsett för att utveckla föreningsdrivna samlingslokaler och framför allt för att anpassa dessa till ungdomars kultur och fritidsformer. Ändringar har därvid gjorts i förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler. Anslaget tillförs sedan 2007 års statsbudget 3,5 miljoner kronor per år för detta nya bidrag.

Utskottet anser således att regeringens förslag till medelstildelning är väl avvägt.

Bidrag för kvinnors organisering (13:3)

Bidraget ska stödja kvinnors organisering i egna sammanslutningar, främja kvinnors deltagande i den demokratiska processen och i samhällslivet samt möjliggöra för kvinnor att bevaka sina rättigheter och driva sina krav.

Propositionen

Regeringen föreslår att anslaget beräknas till 28,3 miljoner kronor för 2009. Från anslaget förs 3,1 miljoner kronor över till anslag 12:1 *Ungdomsstyrelsen* för dess administration och vidare hantering av statsbidraget för kvinnors organisering.

Utskottets ställningstagande

Ungdomsstyrelsen övertog den 1 februari 2008 ansvaret för att pröva bidrag inom detta anslag från Delegationen för fördelning av statsbidrag för kvinnors organisering och jämställdhetsprojekt. Eftersom uppgiften är av stadigvarande karaktär sker en överföring från anslaget för att öka Ungdomsstyrelsens förvaltningsanslag (se närmare anslag 12:1). Utskottet har ingenting att erinra mot regeringens förslag till medelstildelning.

Stöd till friluftorganisationer (13:4)

Friluftorganisationerna har en viktig roll när det gäller att erbjuda barn, ungdomar och vuxna friluftaktiviteter som ger både upplevelser och fysisk aktivitet. Friluftorganisationerna bedriver också ett värdefullt arbete för att öka kunskapen om natur och miljö och bidrar genom sitt arbete till en god folkhälsa.

Propositionen

Regeringen föreslår att oförändrat 24,9 miljoner kronor ska anvisas under anslaget för 2009.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att 4 miljoner kronor ska avsättas till anslaget utöver regeringens förslag. Vänsterpartiet påpekar att det statliga stödet till friluftsför- och främjandeorganisationerna har minskat kraftigt i förhållande till idrottsstödet sedan 1960-talet. Enligt Vänsterpartiet behövs det en långsiktig friluftspolitik och resurser för stöd och utveckling (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att anslaget har förstärkts med 10 miljoner kronor per år i de båda närmast föregående statsbudgetarna. Utskottet är därför inte berett att nu förordna en ökning av anslaget utöver vad regeringen föreslår. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag till medelstillelning.

Bidrag till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer (13:5)

Bidraget får användas till riksdagspartiernas kvinnoorganisationer.

Propositionen

Regeringen föreslår att oförändrat 15 miljoner kronor anvisas under anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till medelstillelning.

3.3.14 FOLKBILDNING

Bidrag till folkbildningen (14:1)

Folkbildningsverksamheten ska göra det möjligt för män och kvinnor att ändra sin livssituation och skapa engagemang för att delta i samhällsutvecklingen. Statens stöd till folkbildningen syftar bl.a. till att höja utbildningsnivån i samhället och utjämna utbildningsklyftor. Bidraget betalas ut till folkbildningsrådet (FBR) som beslutar vilka studieförbund, folkhögskolor och studerandeorganisationer inom folkhögskolan som ska tilldelas bidrag samt fördelar tillgängliga medel till dem.

Anslaget finansierar vidare FBR:s egen verksamhet, utgifter för Folkbildningsnätet samt bidrag till Nordiska folkhögskolan i Genève.

Propositionen

Anslaget förstärks med 8,2 miljoner kronor med anledning av förslag i 2008 års ekonomiska vårproposition om att viss verksamhet som tidigare finansierats från utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning flyttas till utgiftsområde 17.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett anslag om 3 166 miljoner kronor för 2009.

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* att anslaget ska förstärkas med 100 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Anslaget motsvarar inte de stora utmaningar som folkbildningen står inför, nämligen orättvisorna i samhället om tillgång till och kunskap om de nya teknologierna samt de krav som ställs på grund av den etniska och kulturella mångfalden i samhället (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att anslaget förstärktes med 490 miljoner kronor för 2007 samt med 3,9 miljoner kronor för 2008. Utskottet är därför inte berett att nu förordna någon ökning av anslaget utöver vad regeringen föreslår. Utskottet ställer sig således bakom regeringens förslag till medelstilldelning.

Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen (14:2)

Ändamålet för anslaget är att finansiera utgifter för bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. Vidare används anslaget för att finansiera utgifter för statsbidrag till folkhögskoleförlagd utbildning av teckenspråkstolkar och teckenspråkslärare samt för utgifter för administration, utvärdering och utveckling av denna verksamhet. Anslaget används även för att finansiera utgifter för bidrag och administrationskostnader till Synskadades Riksförbund för teknisk anpassning av studiematerial för synskadade och dövblinda.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett ramanslag på 79,8 miljoner kronor för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget.

Utskottet kommer senare i detta betänkande, avsnitt 5, att behandla regeringens förslag om ett bemyndigande att under 2009 för ramanslag 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* få besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som medför utgifter under 2010.

Bidrag till kontakttolkutbildning (14:3)

Studieförbund och folkhögskolor kan erhålla bidrag från anslaget till kontakttolkutbildning. Frågor om bidrag prövas av tolk- och översättningsinstitutet (TÖI) vid Stockholms universitet.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar ett anslag om 15,7 miljoner kronor för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till medelstilldelning under anslaget.

3.3.15 TILLSYN AV SPEL OCH LOTTERIER

Lotteriinspektionen (15:1)

Lotteriinspektionen är förvaltningsmyndighet på spel- och lotteriområdet. Myndighetens uppgifter innefattar bl.a. tillståndsgivning och typgodkännande samt tillsyn av spelmarknaden. Anslaget används för Lotteriinspektionens förvaltningskostnader.

Propositionen

Regeringen konstaterar att verksamhetens kostnader endast delvis täcks med avgifter. Av propositionen framgår att inspektionens verksamhet för budgetåret 2008 finansieras med ett anslag om 43,6 miljoner kronor. Vidare framgår att avgiftsintäkterna enligt prognosen för 2008 väntas uppgå till 31,5 miljoner kronor och kostnader om 43,8 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att 44,3 miljoner kronor anvisas på anslaget för 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag till medelsanvisning under anslaget.

Utskottet vill erinra om att utskottet i sitt betänkande 2006/07:KrU1 konstaterade att underskottet i Lotteriinspektionens resultat successivt hade ökat de senaste åren samt att ett förslag från inspektionen, avsett att leda

till full kostnadstäckning för myndigheten, varit under beredning i mer än tre år hos regeringen. Utskottet underströk därvid att frågan snarast borde få en lösning med hänsyn till det växande underskottet.

Utskottet kan nu konstatera att verksamhetens kostnader beräknas överstiga inkomna avgifter med drygt 12 miljoner kronor för 2008. Lotteriinspektionens förslag om full kostnadstäckning har ännu inte lösts eftersom regeringen avvaktar den utredning som tillsattes under 2007 för att bl.a. utreda Lotteriinspektionens framtida befogenheter (Fi 2007:07). Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2008. Utskottet förutsätter att frågan om Lotteriinspektionens kostnadstäckning får en snar lösning.

3.4 Utskottets samlade ställningstagande till budgetalternativen

Vad utskottet här har framhållit med anledning av beräkningen av anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17 innebär sammanfattningsvis att utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 17, dvs. punkt 21 i propositionen.

De i sammanhang behandlade motionsförslagen avstyrks. Det gäller följande motioner.

Socialdemokraternas motioner

2008/09:Kr362 yrkandena 1–8, 10 och 11, 14 och 15 av Margareta Israels-son m.fl. (s)

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkandena 69–73

Vänsterpartiets motioner

2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v), yrkandena 4, 6–11, 13, 15–17, 20–22, 24, 27, 29, 31–32, 36

2008/09:Kr369 av Lars Ohly m.fl. (v), yrkande 2

Miljöpartiet de grönas motioner

2008/09:Kr335 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkandena 1 och 2, 6 och 7

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp) yrkande 14

Dessutom avstyrker utskottet de enskilda motionerna

2008/09:Kr266 av Carin Runesson och Olle Thorell (s)

2008/09:Kr270 av Sonia Karlsson (s).

4 Stöd vid sidan av statsbudgeten för 2009

4.1 Radio- och tv-frågor

Verksamheten i Sveriges Radio AB (SR), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) finansieras i huvudsak med tv-avgiftsmedel som anvisas av riksdagen från rundradiokontot. Även Granskningsnämnden för radio och TV finansieras delvis med tv-avgiftsmedel. Riksdagen beslutar även om tv-avgiftens storlek.

Riksdagen beslutade i december 2006 att tillståndspanenoden för de tre programföretagen ska omfatta tiden fr.o.m. den 1 januari 2007 t.o.m. den 31 december 2009. En särskild utredare har fått i uppdrag att analysera om det finns behov av förändringar i programföretagens sändningsvillkor inför nästa tillståndspanenoden som inleds den 1 januari 2010. Uppdraget har redovisats i betänkandet *Kontinuitet och förändring* (SOU 2008:64).

4.1.1 Ändring i lagen om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att tv-avgiften ska höjas med 44 kronor till 2 076 kronor per år från den 1 januari 2009.

Propositionen

Rundradiokontots resultat för 2007 uppgick till 181 miljoner kronor, vilket tillsammans med tidigare års överskott gav ett balanserat resultat på 458 miljoner kronor.

I budgetpropositionen föreslår regeringen att tv-avgiften ska höjas med 44 kronor eller 2,17 % till 2 076 kronor per år från den 1 januari 2009.

Regeringens förslag förutsätter en ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (punkt 1). Lagförslaget återfinns i *bilaga 2*.

Utskottets ställningstagande

Enligt riksdagens beslut om radio och tv i allmänhetens tjänst våren 2006 ska medelstillelningen till programföretagen räknas upp med 2 % årligen under förutsättning att balansen på rundradiokontot upprätthålls¹. Utskottet anser nu liksom tidigare att det är angeläget att rundradiokontot är i balans under tillståndspanenoden. För att säkerställa att denna balans kan upprätthållas är det nödvändigt att förstärka kontot genom den föreslagna höjningen.

¹ Prop. 2005/06:112, bet. 2005/06:KrU28, rskr. 2005/06:323.

Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag om höjning av tv-avgiften och föreslår att riksdagen antar det framlagda lagförslaget (punkt 1).

4.1.2 Medelsberäkning för 2009 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av SVT, SR och UR

Utskottets förslag i korthet

Utskottet bifaller regeringens förslag att SR, SVT och UR tillsammans tilldelas 6 517,5 miljoner kronor för 2009.

Propositionen

Regeringen föreslår (punkt 9) att de tre public service-företagen ska tilldelas 6 517,5 miljoner kronor från rundradiokontot. I enlighet med riksdagens beslut inför den nuvarande tillståndspanen vårn 2006 har medelstilldelningen räknats upp med 2 % i förhållande till 2007. Riksdagsbeslutet innebar också att den s.k. fördelningsnyckel som tidigare gällt ska användas även under den nuvarande tillståndspanen för fördelning av medel från rundradiokontot. Regeringen föreslår därför att de samlade medlen för 2009 fördelas med 3 762,6 miljoner kronor (57,73 %) till SVT, 2 445,3 miljoner kronor till SR (37,52 %) och med 309,6 miljoner kronor (4,75 %) till UR.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsberäkning för SR, SVT och UR för 2009 (punkt 9).

4.1.3 Granskningsnämndens medelstilldelning för 2009

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att statsbudgetens inkomstsida tillförs 7,3 miljoner kronor för 2009.

Propositionen

Granskningsnämnden för radio och TV ska enligt riksdagens beslut finansieras delvis över statsbudgeten och delvis med medel från rundradiokontot som tillförs statsbudgetens inkomstsida. Regeringens förslag till medelstilldelning till Granskningsnämnden lämnas under utgiftsområde 1 Rikets styrelse anslag 8:5 *Granskningsnämnden för radio och TV*. Nämndens totala anslag för 2009 föreslås uppgå till 11,3 miljoner kronor. Av

beloppet ska enligt regeringens förslag 7 320 000 kronor överföras från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida för nämndens verksamhet (punkt 10).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 10).

4.1.4 Överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att 510 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distributionskontot för 2009.

Propositionen

Riksdagen beslutade 2001 att ett särskilt distributionskonto för finansiering av kostnader för tv-distribution skulle inrättas. Bakgrunden var att distributionskostnaderna för televisionen i allmänhetens tjänst under en övergångsperiod skulle bli höga på grund av att distributionen förväntades ske parallellt med både äldre analog och ny digital sändningsteknik. Till distributionskontot förs medel från rundradiokontot som motsvarar kostnaderna för SVT:s och UR:s analoga distribution. Från distributionskontot har det under perioden 2002–2007 förts medel till programföretagen som motsvarar kostnaderna för tv-distribution via både analoga och digitala marksändningar för SVT och UR. Det successivt ökande underskottet på distributionskontot som har uppkommit under uppbyggnadsskedet har täckts genom lån i Riksgäldskontoret. Regleringen av underskottet har inletts under 2008 eftersom övergången från analoga till digitala tv-sändningar nu är helt genomförd. Betalningarna från rundradiokontot till distributionskontot ska fortsätta till dess att underskottet är avvecklat, vilket ska ske senast 2013.

Regeringen föreslår att 510 miljoner kronor förs från rundradiokontot till distributionskontot för 2009 (punkt 12).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 12).

4.1.5 Bemyndigande om överföring av medel från distributionskontot till SVT och UR

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att regeringen bemyndigas att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela SVT och UR medel för distributionskostnader från distributionskontot.

Propositionen

Regeringen föreslår (punkt 13) att riksdagen ska bemyndiga regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela SVT och UR medel för distributionskostnader från distributionskontot. Tilldelningen ska ske med beaktande av att underskottet på distributionskontot ska vara avvecklat 2013.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 13).

4.1.6 Bemyndigande om lån i Riksgäldskontoret

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att regeringen för 2009 får besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 150 miljoner kronor.

Propositionen

Regeringen föreslår (punkt 11) att riksdagen ska bemyndiga regeringen att besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskottet på distributionskontot för finansiering av kostnader för tv-distribution upp till ett belopp av 1 150 miljoner kronor. Regeringen bedömer att detta belopp ger ett låneutrymme som täcker en eventuellt högre räntenivå än 5 %, vilket är den räntesats som används vid bedömningar av utvecklingen på kontot.

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 11).

4.1.7 Upphävande av anslagsvillkor för SVT:s teckenspråksprogram

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att upphäva ett anslagsvillkor för SVT som avser lokaliseringen av programproduktionen på teckenspråk.

Propositionen

Dövas TV (numera SVT Teckenspråk) var tidigare en sektion inom Sveriges Dövas Riksförbund. En utgångspunkt när SVT fr.o.m. år 2000 blev huvudman för verksamheten var att produktionsanläggningarna i Leksand skulle användas i minst samma utsträckning som tidigare också i den fortsatta verksamheten.² Detta har sedan dess reglerats i SVT:s anslagsvillkor.

SVT har i en skrivelse till regeringen begärt att detta anslagsvillkor ska tas bort. SVT önskar nämligen samlokalisera teckenspråksverksamheten med företagets redaktion i Falun.

Inom Kulturdepartementet har en konsekvensanalys genomförts och redovisats i promemorian *Konsekvensanalys om lokaliseringen av SVT Teckenspråk*. Analysen har remissbehandlats.

Enligt regeringen innebär det gällande anslagsvillkoret en detaljreglering av SVT:s verksamhet. Vidare framhåller regeringen att analysen pekar på att förutsättningarna för produktion av tv-program för teckenspråkiga på många sätt bör kunna förbättras genom möjlighet till samordning av olika verksamheter inom SVT. Enligt konsekvensanalysen har behovet av att värna den teckenspråkiga miljön inte förändrats sedan anslagsvillkoret infördes.

Regeringen föreslår att det nuvarande anslagsvillkoret om produktionsanläggningarna för programverksamhet i Leksand ska tas bort (punkt 14). Regeringen avser att i stället införa ett nytt villkor som säkrar den tvåspråkiga miljön vid programproduktion för teckenspråkiga. Regeringen avser också att ge SVT i uppdrag att i den årliga public service-redovisningen utförligt rapportera hur teckenspråksverksamheten utvecklas.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen beslutade hösten 1999 att produktionen av teckenspråksprogram skulle ske i Leksand, där det sedan lång tid fanns en etablerad teckenspråkig miljö. Genom regeringens förslag att upphäva anslagsvillkoret rörande lokaliseringen av teckenspråksproduktionen försvinner skyldigheten för SVT att i fortsättningen bedriva denna verksamhet i Leksand. Regeringen avser att utfärda ett nytt anslagsvillkor som bygger på att produktionsmiljön – oavsett var den är lokaliserad – ska vara tvåspråkig, dvs.

² Prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87.

både teckenspråkig och svenskspråkig. Enligt utskottets uppfattning är detta krav en nödvändig förutsättning för den fortsatta programproduktionen. Utskottet har förståelse för att det kan vara en fördel för SVT att nu få möjlighet att bättre samordna produktionen av teckenspråkiga program med övrig programproduktion. Det är emellertid angeläget att företaget så långt det är möjligt strävar efter att minimera eventuella negativa konsekvenser av en flytt från Leksand till annan ort. Utskottet har i sak inte något att invända mot regeringens förslag.

Utskottet vill emellertid göra ett påpekande när det gäller formuleringen av regeringens förslag till riksdagsbeslut, som kan ge uppfattningen att riksdagen ombeds att godkänna ett *nytt* anslagsvillkor för SVT. I realiteten handlar det i stället om att riksdagen ska upphäva ett *gammalt* anslagsvillkor. För tydlighets skull bör riksdagens beslut därför formuleras så att det klart framgår att anslagsvillkoret ska upphöra att gälla.

Med denna ändring tillstyrker utskottet regeringens förslag (punkt 14).

4.2 Svenska Spels stöd till idrott och ungdomar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag att låta AB Svenska Spel stödja idrotten med 560 miljoner kronor och att ett bidrag motsvarande 1/26 av bolagets överskott för 2008 från Nya Penninglotten ska fördelas till olika kulturella ändamål.

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att även barnkulturen bör få del av Svenska Spels överskott.

Jämför reservation 1 (v).

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor, dels beslutar om ett bidrag på 500 miljoner kronor att fördelas till idrotten. Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att regeringen på samma bolagsstämma verkar för att bolagsstämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. De två sistnämnda bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen (punkt 19 i propositionen).

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr369* (yrkande 1) att regeringen på Svenska Spels bolagsstämma 2009 ska verka för att bolagsstämman, utöver de föreslagna bidragen, beslutar om ett bidrag på 300 miljoner kro-

nor att fördelas till barnkulturen. Motionärerna föreslår att beloppet ska avsättas årligen under tre år och att 30 miljoner kronor av beloppet ska avsättas för att införa en maxtaxa i kultur- och musikskolan.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har tillsatt en utredning om en stärkt och moderniserad spelreglering (Fi 2007:07) som har fått i uppdrag att bl.a. bedöma förutsättningarna för en försäljning av vissa delar av AB Svenska Spels verksamhet. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2008. Utskottet konstaterar att om en försäljning skulle komma till stånd kan detta komma att påverka storleken på Svenska Spels överskott. I avvaktan på utredningens förslag anser utskottet således att det inte bör göras någon ändring av stödet till idrotten från AB Svenska Spel i enlighet med motionärens förslag.

Utskottet anser att riksdagen i enlighet med vad som föreslagits i propositionen bör godkänna att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma verkar för att bolagsstämman beslutar om dels ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor, dels ett bidrag på 500 miljoner kronor att fördelas till idrotten. Vidare bör enligt utskottets mening riksdagen också godkänna att regeringen på bolagsstämman verkar för att stämman beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. Det två sistnämnda bidragen bör som regeringen föreslår fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen.

När det gäller Vänsterpartiets förslag om ytterligare medel till barnkulturen vill utskottet erinra om att satsningen Skapande skola har inletts och att regeringen fr.o.m. 2008 har avsatt 55 miljoner kronor årligen som stimulansbidrag till åk 7–9. Satsningen syftar till att öka ungas möjligheter till kulturell delaktighet och eget skapande samt tillgång till professionell kultur.

Utskottet är med hänvisning till det anförda inte berett att förorda en sådan satsning på barnkulturen som Vänsterpartiet föreslår.

Utskottet tillstyrker således punkt 19 på utgiftsområde 17 i budgetpropositionen och avstyrker motionen Kr369 (v) yrkande 1.

5 Bemyndiganden för 2010 och åren därefter

Riksdagens budgetbeslut är ettåriga. För att ge regeringen möjlighet att ingå mer långsiktiga åtaganden kan emellertid riksdagen bemyndiga regeringen att ikläda sig förpliktelser som kommer att belasta anslag först åren efter budgetåret. Särskilt vanligt är detta för vissa investeringsliknande verksamheter där varor och tjänster kommer att levereras och betalas under en följd av år. Medel anvisas endast för det närmast efterföljande året, men riksdagen åtar sig genom bemyndigandet att under senare budgetår anvisa vad som behövs.

Vid utskottets behandling av budgetförslaget för 2008, betänkande 2007/08:KrU1¹, konstaterade utskottet att myndigheternas rätt att ikläda sig framtida förpliktelser hade beskurets genom en ändring i 20 a § anslagsförordningen (1996:1189). Ändringen som trädde i kraft vid ingången av 2007 innebar att det, enligt utskottet mening, kunde finnas anledning att överväga om inte ytterligare bemyndiganden därför borde knytas till anslagen inom utgiftsområde 17. Vid en utfrågning av statssekreterare Ingrid Eiken i Kulturdepartementet framkom att Regeringskansliet beredde frågan och avsåg att i dialog med berörda aktörer ta fram underlag för att på olika områden kunna analysera konsekvenserna av alternativa lösningar med eller utan bemyndiganden. Analyserna skulle ligga till grund för regeringens budgetberedning under 2008 och ha särskilt fokus på Konstnärsnämndens fleråriga bidrag.

Som en följd av detta föreslog regeringen i tilläggsbudget i anslutning till 2008 års ekonomiska vårproposition att bemyndiganden skulle knytas till anslagen 28:7 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål* och 28:20 *Ersättningar och bidrag till konstnärer* som administreras av Statens kulturråd respektive Konstnärsnämnden (se avsnitt 5.1 och 5.4).

5.1 Bemyndigande att besluta om bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller att regeringen under 2009 ska bemyndigas att besluta om bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 miljoner kronor under 2010.

Propositionen

Regeringen begär ett bemyndigande av riksdagen för ramanslag 2:3 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*. Anslaget är för 2009 uppfört med 155 miljoner kronor. Bemyndigandet innebär att beslut om bidrag till

¹ Rskr. 2007/08:55–59.

vissa teater-, dans- och musikändamål får göras under 2009 som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 80 miljoner kronor under 2010 (punkt 3).

Utskottets ställningstagande

Utskottet uttalade redan våren 2008 (2007/08:KrU2y) att det var glädjande att frågan om stöd till de fria teater-, dans- och musikgrupperna nu regleras genom ett bemyndigande så att Statens kulturråd och Konstnärsnämnden kan fortsätta att fatta erforderliga beslut om bidrag för år till vilka anslag ännu inte tilldelats. Det nu begärda bemyndigandet innebär att Kulturrådet redan under hösten 2009 kan besluta om bidrag för efterföljande år till verksamheter som kräver en långsiktig planering och ekonomisk framförhållning redan innan riksdagen fastställt statsbudgeten för 2010. Detta innebär att de fria teater-, dans- och musikgrupperna får förbättrade möjligheter att planera sina produktioner och rekrytera kulturutövare i god tid. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag (punkt 3).

5.2 Beställningsbemyndigande för talböcker och punktskriftböcker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller att regeringen under 2009 ska bemyndigas att beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial till belopp som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 5 miljoner kronor under 2010–2012.

Propositionen

Regeringen begär ett bemyndigande av riksdagen för ramanslag 3:3 *Tal- boks- och punktskriftsbiblioteket* gällande beställningar av talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial. Anslaget är för 2009 uppfört med 71,7 miljoner kronor. Bemyndigandet innebär att beställningar får göras under 2009 som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 5 miljoner kronor under 2010–2012 (punkt 4).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 4).

5.3 Beställningsbemyndigande för inköp av konstverk

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller att regeringen under år 2009 ska bemyndigas att beställa konstverk till belopp som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 10 miljoner kronor under 2010–2012.

Propositionen

Regeringen begär ett bemyndigande av riksdagen för ramanslag 4:2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* för beställning av konstverk. Anslaget är för 2009 uppfört med 36,6 miljoner kronor. Bemyndigandet innebär att beställningar får göras under 2009 som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 10 miljoner kronor under 2010–2012 (punkt 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 5).

5.4 Bemyndigande att besluta om ersättningar och bidrag till konstnärer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller att regeringen under 2009 ska bemyndigas att besluta om ersättningar och bidrag till konstnärer som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 miljoner kronor under 2010–2019.

Propositionen

Regeringen begär ett bemyndigande av riksdagen för ramanslag 5:2 *Ersättningar och bidrag till konstnärer*. Anslaget är för 2009 uppfört med 313 miljoner kronor. Bemyndigandet innebär att beslut om ersättningar och bidrag får göras under 2009 som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 155 miljoner kronor under 2010–2019 (punkt 6).

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnade redan våren 2008 (2007/08:KrU2y) regeringens förslag till bemyndigande för anslaget, då anslaget avser fleråriga bidrag och långtidsstipendier (upp till tioåriga) till konstnärer och författare. Utskottet anser det lämpligt att dessa stipendier stöds av ett bemyndigande. Utskottet tillstyrker därmed regeringens förslag (punkt 6).

5.5 Bemyndigande att besluta om bidrag till kulturmiljövård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller att regeringen under 2009 ska bemyndigas att besluta om bidrag till kulturmiljövård som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 100 miljoner kronor under 2010–2012.

Propositionen

Regeringen begär ett bemyndigande av riksdagen för ramanslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård*. Anslaget är för 2009 uppfört med 238,7 miljoner kronor. Bemyndigandet innebär att åtaganden om bidrag får göras under 2009 som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 100 miljoner kronor under 2010–2012 (punkt 7).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 7).

5.6 Bemyndigande att besluta om stöd till funktionshindrade vid folkhögskolor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller att regeringen bemyndigas att till studerande med funktionshinder vid folkhögskolor under 2009 besluta om stöd som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför utgifter på högst 12 miljoner kronor under 2010.

Propositionen

Regeringen begär ett bemyndigande av riksdagen för ramanslag 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* gällande stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor. Anslaget är för 2009

uppfört med 79,8 miljoner kronor. Bemyndigandet gäller beslut under 2009 som, inklusive tidigare gjorda åtaganden, medför behov av framtida anslag på högst 12 miljoner kronor under 2010 (punkt 20).

Utskottets ställningstagande

Utskottet tillstyrker regeringens förslag (punkt 20).

6 Övriga förslag i budgetpropositionen inom kulturutskottets beredningsområde

6.1 Förtydligat uppdrag för Forum för levande historia

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner regeringens förslag att förtydliga uppdraget för Forum för levande historia så att det framgår att detta också innefattar upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten.

Propositionen

Forum för levande historia ska arbeta med frågor som rör demokrati, tolerans och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i Förintelsen. I december 2006 gav regeringen Forum för levande historia i uppdrag att belysa och informera om kommunismens brott mot mänskligheten. Uppdraget slutredovisades den 30 juni 2008.

Regeringen föreslår nu att riksdagen godkänner att Forum för levande historias uppdrag förtydligas så att det framgår att myndighetens uppdrag också innefattar upplysning om kommunismens brott mot mänskligheten (punkt 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringen uppfattning att Forum för levande historia bör få ett förtydligat uppdrag att också informera om kommunismens brott mot mänskligheten. Utskottet har tidigare välkomnat regeringens tidsbegränsade uppdrag till Forum för levande historia och har också vid ett utskottssammanträde i mars 2008 fått information av överintendent Eskil Franck med medarbetare om hur myndigheten arbetat med detta uppdrag. Utskottet anser att det är angeläget att öka kunskapen om kommunismens brott mot mänskligheten och tillstyrker därmed regeringens förslag.

6.2 Mål för medieområdet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att det nuvarande målet för politikområdet Mediepolitik ska avskaffas. Samma mål ska i fortsättningen gälla för området Medier.

Propositionen

Regeringen aviserade i 2008 års ekonomiska vårproposition att den hade för avsikt att avveckla politikområdesindelningen i sitt budgetförslag för 2009. Det innebär bl.a. att politikområdet *Mediepolitik* upphävs. Regeringen föreslår därför att det av riksdagen fastställda målet för detta politikområde upphävs och i stället i oförändrat skick får gälla för det nya området *Medier*. Målet för insatser inom detta område ska alltså vara att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna (punkt 8).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i detta betänkande (avsnitt 2.3) ifrågasatt varför regeringen valt att utan närmare motivering föreslå att de mål som tidigare gällt för politikområdena ska behållas i en ny struktur. Utskottet har emellertid förutsatt att regeringen i lämpligt sammanhang ska återkomma till riksdagen med en mer utförlig redovisning av syfte och tänkt tillämpning för de föreslagna målen.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till mål för medieområdet (punkt 8).

6.3 Mål för ungdomspolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår regeringens förslag att upphäva och därefter på nytt binda målen för ungdomspolitiken eftersom riksdagen aldrig bundit målen till något politikområde. De mål som fastställts av riksdagen som nationella mål för ungdomspolitiken kommer därför att kvarstå oförändrat även om politikområdet avskaffas. Då någon ändring i sak inte föreslås erfordras inte något nytt riksdagsbeslut.

Propositionen

Eftersom politikområdet *Ungdomspolitik* upphävs föreslår regeringen att även målen för detta politikområde ska upphöra att gälla (punkt 15). Regeringen begär samtidigt att riksdagen ska godkänna vad som föreslås om mål och huvudområden för samordning och redovisning av ungdomspolitiken (punkt 16). I budgetpropositionens motivtext hänvisas till de övergripande mål som sedan 2008 gällt för ungdomspolitiken. Dessa mål innebär att:

- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till välfärd, och
- alla ungdomar ska ha verklig tillgång till inflytande.

För att belysa hur väl dessa övergripande mål uppfyllts ska, liksom tidigare, analyser, samordning och redovisning inriktas på följande fem huvudområden:

1. Utbildning och lärande.
2. Arbete och försörjning.
3. Hälsa och utsatthet.
4. Inflytande och representation.
5. Kultur och fritid.

Oförändrat ska också all offentlig verksamhet för ungdomar utformas utifrån följande fyra perspektiv:

- Resursperspektivet
- Rättighetsperspektivet
- Självständighetsperspektivet
- Mångfaldsperspektivet

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att riksdagen aldrig fastställt några mål för politikområdet Ungdomspolitik. Riksdagen beslutade hösten 1999¹ om mål för den nationella ungdomspolitiken. Det betonades särskilt att ungdomspolitiken skulle vara sektorsövergripande och målstyrd. Hösten 2004² antog riksdagen två nya övergripande mål för den nationella ungdomspolitiken. I detta sammanhang beslutades också att inrätta fem huvudområden för samordning och redovisning. Hösten 2007 föreslog regeringen vissa ändringar i mål och huvudområden för samordning och redovisning av den nationella ungdomspolitiken, vilket riksdagen också godkände³. De då antagna målen gäller fortfarande.

Då målen för ungdomspolitiken aldrig bundits till något politikområde av riksdagen och då de mål som fastställts av riksdagen som nationella mål för ungdomspolitiken kommer att kvarstå oförändrat även om politikområdet avskaffas anser utskottet att det inte erfordras något nytt riksdagsbeslut. Riksdagen bör därför avslå punkterna 15 och 16 i propositionen.

6.4 Mål för folkrörelsepolitiken

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att det nuvarande målet för politikområdet Folkrörelsepolitik ska avskaffas. Samma mål ska i fortsättningen gälla för området Folkrörelsepolitik.

¹ Prop. 1998/99:115, 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53.

² Prop. 2004/05:2, bet. 2004/05:KrU2, rskr. 2004/05:94.

³ Prop. 2007/08:1, utgiftsområde 17, 2007/08:KrU1, rskr. 2007/08:55–59.

Propositionen

Med hänsyn till att politikområdesindelningen avskaffas föreslår regeringen att det av riksdagen tidigare fastställda målet för politikområdet *Folkrörelsepolitik* upphävs (punkt 17) och i stället i oförändrat skick får gälla för regeringens folkrörelsepolitik (punkt 18). Målet för folkrörelsepolitiken är således att människor ska ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

Liksom tidigare ska detta mål delas in i följande fyra huvudområden, nämligen:

- generella frågor rörande villkor och förutsättningar för folkrörelser och ideella föreningar,
- generella frågor rörande bidrag till folkrörelser och ideella föreningar,
- regeringens och dess förvaltningsmyndigheters dialog med föreningslivet, samt
- statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om föreningslivet och dess verksamhet.

Idrottsfrågor hänförs till folkrörelsepolitik, och oförändrat gäller att målen för delområdet idrottsfrågor är:

- att ge möjlighet för flickor och pojkar samt kvinnor och män att motivera och idrotta för att främja en god folkhälsa,
- att stödja en fri och självständig idrottsrörelse samt
- att ge flickor och pojkar samt kvinnor och män positiva upplevelser av idrott som underhållning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare i detta betänkande (avsnitt 2.3) ifrågasatt varför regeringen valt att utan närmare motivering föreslå att de mål som tidigare gällt för politikområdena ska behållas i en ny struktur. Utskottet har emellertid förutsatt att regeringen i lämpligt sammanhang ska återkomma till riksdagen med en mer utförlig redovisning av syfte och tänkt tillämpning för de föreslagna målen.

Med det anförda tillstyrker utskottet regeringens förslag till mål för folkrörelsepolitiken (punkterna 17 och 18).

7 Motionsyrkanden med budgeteffekt 2010 eller senare

7.1 Riktlinjer för en framtida kulturpolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om riktlinjer för den framtida kulturpolitiken. Utskottet hänvisar till det arbete som bedrivs inom Kulturutredningen och som inbegriper flera av de frågor som motionärerna tar upp.

Jämför reservation 2 (s, v).

Motionerna

Socialdemokraterna föreslår i *motion Kr358* att riksdagen ska göra ett tillkännagivande om riktlinjer för en framtida kulturpolitik som tar sin utgångspunkt i övertygelsen att konsten har ett eget värde och att samhället bättre behöver ta till vara den kreativa potential som finns hos alla människor. Vidare sägs i motionen bl.a. att

- skolan ska stödja barns och ungas skaparkraft,
- kulturarbetarna ska kunna leva på sitt arbete,
- kulturen har en växande samhällsekonomisk betydelse,
- kultursektorn har en betydande tillväxtpotential,
- folkbildningen även i framtiden ska vara en hörnsten i kulturpolitiken,
- delaktighet och tillgänglighet är centrala värden i kulturpolitiken,
- fri entré ska återinföras på de statliga museerna,
- en nationell bibliotekspolitik ska komma till stånd.

Enligt motionärerna är konsten och kulturen starka krafter som kan bidra till att skapa ett samhälle som vi alla vill leva i.

I *motion Kr312* föreslår Fredrik Schulte (m) att en översyn ska göras av utgångspunkterna för det offentliga stödet till kulturen. Motionären anser att den kulturpolitiska debatten utgår från antagandet att den offentligt finansierade kulturen är oundgänglig för samhället och måste skyddas mot marknaden. Enligt motionären ska man kunna ifrågasätta kvaliteten på enskilda offentligt subventionerade kulturverksamheter och om innehållet står i proportion till den ekonomiska kostnaden. Utgångspunkten bör vara att all kultur, som inte har kulturbevarande karaktär, ska bära sina egna kostnader. Centrala kulturbildningsinstitutioner som museer och folkbibliotek ska ges en särställning, eftersom de har både en kulturbevarande funktion och en bildningsfunktion. Stödet till folkbildningen bör däremot granskas på samma sätt som övrig offentligt stödd kulturverksamhet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att flera av de frågor som tas upp i motionerna ingår bland de uppgifter som Kulturutredningen ska beakta (dir. 2007:99). Utredningen ska utifrån bl.a. tilltron till kulturens egenvärde och den kreativitet som den föder pröva hur de nuvarande kulturpolitiska prioriteringarna och strukturerna förhåller sig till dagens samhälle. Den ska också överväga behovet av förändringar i de nationella målen för kulturpolitiken och se över de statliga stödformerna. Dessutom ska utredningen pröva hur försörjningsmöjligheterna för kulturskapare kan främjas. Vidare ska utredningen uppmärksamma

- sambanden mellan kultur och skola, folkbildning och högre utbildning resp. forskning,
- kulturens betydelse för ett kreativt näringsliv,
- sambanden mellan insatser för kultur och regional utveckling.

Arbetet ska redovisas för regeringen i februari 2009.

Utskottet anser att arbetet inte ska föregripas. Motionerna Kr312 (m) och Kr358 (s) avstyrks.

7.2 Kulturlag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att kultursektorn ska lagregleras. Utskottet påminner om att styrningen av kulturpolitiken på senare tid har gått i en helt annan riktning, nämligen mot mindre detaljreglering.

Jämför reservation 3 (v).

Motionen

Vänsterpartiet föreslår i *motion Kr307* att regeringen ska lämna förslag till en kulturlag, som skulle ge kultursektorn både tyngd och status (yrkande 1). Lagen ska tydliggöra vilket ansvar myndigheterna har för att främja ett brett spektrum av kulturverksamheter och för att ge alla i landet möjlighet att delta i kulturaktiviteter och uppleva en mångfald av kulturella uttryck. Ansvarsfördelningen mellan staten, regionerna och kommunerna ska klargöras i lagen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att kulturområdet endast i begränsad mån är lagreglerat. Här kan nämnas att kulturmiljöområdet styrs genom kulturminneslagen, arkivområdet genom arkivlagen och biblioteksområdet genom bibliotekslagen. Den *formella styrningen* av statligt stödd kultur inskränker sig i övrigt till

- myndighetsinstruktioner i form av författningar
- stödförordningar
- riksdagsuttalanden
- regleringsbrev
- medelstilldelning.

Regeringen följer genom mål- och resultatstyrningen upp förvaltningarnas verksamhet.

Vidare förekommer en viss *informell styrning*. Av 11 kap. 7 § RF framgår att myndigheterna är självständiga i förhållande till regering och riksdag vid lagtillämpning och myndighetsutövning. Detta förhållande till trots förekommer även informella kontakter mellan regering och regeringskansli å ena sidan och myndigheter å den andra. Tidigare har Förvaltningsutredningen och Verksledningskommittén intagit en tillåtande hållning i detta avseende. Nyligen konstaterade Styrutredningen i sitt betänkande *Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning* (SOU 2007:75) att informella kontakter är ofrånkomliga och önskvärda samt ett viktigt inslag för att styra och utbyta information (s. 16).

I den mån motionsförslaget även syftar till att den kulturverksamhet som finansieras och drivs av kommuner och landsting ska lagregleras, påminner utskottet om den rådande principen om kommunalt självstyre.

Utskottet kan för sin del inte se att det skulle vara någon fördel om grunden för den nationella kulturpolitiken skulle bygga på en lagreglering. Styrningen av kulturpolitiken har på senare tid gått i en helt annan riktning än den som motionärerna vill se, nämligen mot mindre styrning, framför allt mindre detaljstyrning. Med tanke på att motionsförslaget är av övergripande och principiell karaktär och rör den framtida kulturpolitiken hänvisar utskottet till det arbete som bedrivs av Kulturutredningen. Utredningen har även i uppdrag att överväga det politiska samspelet mellan staten, landstingen och kommunerna, som nämns i motionen. Utredningsdirektiven anger att klara ansvarsförhållanden mellan staten och landstingen ska eftersträvas.

Resultatet av arbetet bör inte föregripas. Motion Kr307 (v) yrkande 1 avstyrks därmed.

7.3 Pensions- och trygghetssystemen för kulturarbetare

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om pensions- och trygghetssystemen för kulturarbetare. Pensionsfrågor för scenkonstnärer har nyligen behandlats av en uppföljningsgrupp inom kulturutskottet och utreds nu även på regeringens uppdrag av en särskild utredare. Kulturutredningen har i uppdrag att pröva frågan om hur försörjningsmöjligheterna för kulturskaparna kan främjas.

Jämför reservation 4 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet begär i *motion Kr307* att regeringen ska lägga fram förslag om scenkonstnärernas trygghetssystem i allmänhet, vilket även inbegriper en långsiktig lösning av denna grupps pensioner (yrkande 3). Motionärerna erinrar bl.a. om att Konstnärsnämnden på regeringens uppdrag gjort en fördjupad analys av konstnärernas föränderliga arbetsmarknad, som redovisats i rapporten *Konstnärerna i kulturpolitiken* och att kulturutskottet i ett betänkande våren 2008 ansett att regeringens beredning av rapporten bör avvaktas.

I *motion Kr286* framhåller Lisbeth Grönfeldt Bergman (m) att många kulturarbetare med korta yrkeskarriärer och ojämna inkomster riskerar låg pension när de uppnått 65 år. Regeringen bör se över de problem som till följd av pensionsreformen har uppstått då det gäller kulturarbetarnas pensioner.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats i ett tidigare avsnitt i detta betänkande har en arbetsgrupp inom kulturutskottet under året gjort en fördjupad studie av scenkonstområdets pensionsvillkor. Studien med ett antal förslag har överlämnats till kulturutskottet för vidare beredning. I avsnitt 2.1 i detta betänkande lägger utskottet fram sina förslag med anledning av uppföljningsgruppens rapport.

Här bör även nämnas att Kulturutredningen har i uppdrag att pröva hur försörjningsmöjligheterna för kulturskaparna kan främjas (dir. 2007:99). Resultatet av utredningens arbete ska överlämnas till regeringen i februari 2009. Därutöver har en särskild utredare fått regeringens uppdrag att göra en översyn av regleringen av tjänstepensioneringen för de anställda vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner. Översynen ska inriktas på att systemet ska vara anpassat till de speciella förhållanden som råder på området och att arbetsgivarnas kostnader för pensionsförmånerna ska vara förutsägbara. Översynen ska vara klar i mars 2009 (dir. 2008:34).

Utskottet vill framhålla att de frågor som motionärerna tagit upp är angelägna och har hög aktualitet. Detta är naturligtvis också skälet till att de utreds i två olika statliga kommittéer. Utskottet anser att resultaten av de

båda utredningarnas arbete bör avvaktas. Likaledes bör riksdagens beslut och de åtgärder som regeringen kan tänkas vidta med anledning av kulturutskottets förslag om pensionsvillkoren inom scenkonstområdet avvaktas. Utskottet är således inte berett att tillstyrka motionsyrkanden. Motionerna Kr286 (m) och Kr307 (v) yrkande 3 avstyrks.

7.4 350-årsminnet av freden i Roskilde

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att freden i Roskilde ska uppmärksammas på nationell nivå.

Motionen

I *motion Kr245* föreslår Ronny Olander och Inger Jarl Beck (s) att 350-årsminnet av freden i Roskilde ska uppmärksammas på nationell nivå, eftersom den kom att spela en avgörande roll för formandet av Sveriges nuvarande gränser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet påminner om att den fråga som motionärerna tar upp också behandlades under föregående riksmöte i tre skriftliga frågor till utrikesministern.¹

Otvivelaktigt fick det dansk-svenska kriget 1657–1658 och den därpå följande freden i Roskilde mycket stora konsekvenser för både Sverige och Danmark. Sverige tilldelades då Skåne, Halland, Blekinge, Bornholm, Bohuslän och Trondheims län. Det kan tilläggas att Sverige två år senare, dvs. 1660, förlorade Bornholm och Trondheims län till Danmark.

I Sverige har 350-årsminnet av freden i Roskilde uppmärksamats på olika platser. Exempelvis kan nämnas att en dansk högmässa ägde rum i Lunds domkyrka i mars 2008 och att flera olika aktiviteter genomfördes där i arrangemang av bl.a. Centrum för Danmarksstudier vid Lunds universitet och Kulturen i Lund. Minnet har även uppmärksamats av Malmö museer och Bohusläns museum samt i tidningsartiklar och radioreportage.

Utskottet kan i likhet med utrikesministern konstatera att förbindelserna mellan Sverige och Danmark aldrig har varit intensivare än nu. Utskottet är emellertid inte berett att föreslå riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motionen. Motion Kr245 (s) avstyrks.

¹ Skriftlig fråga 2007/08:870 av Hans Wallmark (m), 2007/08:894 av Ronny Olander (s) och 2007/08:917 av Christin Hagberg (s).

7.5 Utvidgning av Skapande skola

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att Skapande skola-satsningen 2010 ska omfatta alla elever i grundskolan. Utskottet liksom regeringen ser gärna att satsningen successivt byggs ut som föreslås i motionen. Innan ett sådant beslut fattas bör emellertid resultatet av verksamheten utvärderas.

Jämför särskilda yttrandena 4 (s) och 5 (v, mp).

Motionen

Miljöpartiet de gröna framhåller i *motion Kr335* betydelsen av att elever får möta professionella kulturutövare i skolan, uppleva kultur och även ges möjlighet till egna kulturuttryck i skolan. Motionärerna föreslår därför att satsningen på Skapande skola för tiden efter 2009 ska utvidgas till att gälla samtliga årskurser i grundskolan. För detta ändamål har Miljöpartiet avsatt 60 miljoner kronor för 2010 och 120 miljoner kronor för 2011 (yrkande 3).

Utskottets ställningstagande

Syftet med Skapande skola-satsningen som påbörjades 2008 är att barn och ungdomar ska få ökade möjligheter till kulturell delaktighet och eget skapande samt tillgång till professionell kultur. För 2009 föreslås att 55 miljoner kronor ska anvisas för satsningen som för närvarande riktar sig till elever i årskurs 7–9.

Utskottet har i avsnitt 3 i detta betänkande konstaterat att satsningen blivit framgångsrik redan under verksamhetens första år då två ansökningsomgångar genomförs. Till dessa båda tillfällen har sammanlagt 226 kommuner och 62 friskolor sökt bidrag. Kommuner från alla län är representerade i ansökningarna. Vid det första ansökningstillfället i mars 2008 fördelade Kulturrådet 27 miljoner kronor till 152 kommuner och friskolor. Arbetet med den andra ansökningsomgången pågår för närvarande och väntas vara klart under senhösten.

Utskottet konstaterar att regeringen i likhet med motionärerna har ambitionen att Skapande skola successivt ska byggas ut till att omfatta alla elever i grundskolan. Även utskottet skulle gärna se en sådan framtida utbyggnad. Innan ett sådant beslut fattas bör emellertid resultatet av verksamheten först utvärderas. Utskottets anser därför inte att det finns någon anledning att nu ta ställning till verksamheten för 2010 och 2011. Motion Kr335 (mp) yrkande 3 avstyrks.

7.6 Förlängning av Accessprojektet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande som syftar till att Accessprojektet ska förlängas under 2010 och 2011. Utskottet har uppfattningen att projektet varit välfungerande och lyckosamt. Projektet har redan förlängts under två år. Det ligger emellertid i sakens natur att ett projekt ska vara begränsat tidsmässigt. Utskottet avstyrker därför förslaget om ytterligare en förlängning.

Jämför reservation 5 (v, mp).

Motionen

I *motion Kr335* föreslår Miljöpartiet de gröna att Accessprojektet ska drivas vidare även 2010 och 2011. Motionärerna framhåller att alla parter har varit nöjda med projektet som inneburit en vitalisering av kultursektorn. En utvärdering har visat att satsningen varit framgångsrik och att den uppskattats av deltagande organisationer. Många kulturarbetare, främst de med en akademisk utbildning, har fått sysselsättning och kulturarvet har tagits till vara. Miljöpartiet har därför avsatt sammanlagt 50 miljoner kronor för 2010 och 2011 för att därigenom förlänga projektet (yrkande 4).

Utskottets ställningstagande

Access är en satsning på vård av samlingar och föremål inom hela kulturfältet, bl.a. museer, arkiv och bibliotek. Satsningen som riktar sig till arbetslösa akademiker inom kultursektorn påbörjades 2006 och var från början planerad att pågå i två år, dvs. under 2006 och 2007. Den har därefter förlängts. I budgetpropositionen för 2009 avsätts 25 miljoner kronor för projektet som ska avslutas under året.

Kulturrådet har i sin årsredovisning för 2007 kunnat konstatera att Access inneburit att ett stort antal samlingar, föremål och arkivalier lyfts fram i ljuset. Inte minst gäller detta för mindre organisationer och institutioner som tidigare saknat resurser att ta hand om sina samlingar.

Utskottet har uppfattningen att Access har varit välfungerande och lyckosamt. Projektet har redan förlängts med två år. Det ligger i sakens natur att ett projekt ska vara begränsat tidsmässigt. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka förslaget om ytterligare en förlängning. Motion Kr335 (mp) yrkande 4 avstyrks.

7.7 Teckenspråksböcker

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om utbudet av teckenspråksböcker.

Jämför reservation 6 (v).

Motionen

I *motion Kr331* av Maria Kornevik Jakobsson och Per Lodenius (c) framhåller motionärerna att döva och hörselskadade barn och ungdomar bör ha rätt till litteratur på sina villkor i samhället på samma sätt som andra barn och ungdomar har. En översyn bör göras för att åstadkomma ett bättre utbud av teckenspråksböcker för i första hand barn och ungdomar.

Bakgrund

Resursbibliotek för döva i Örebro är ett projekt som startade i oktober 2001. Det finansieras till största delen med pengar från Statens kulturråd samt med visst bidrag från både länsbiblioteket i Örebro län och Örebro stadsbibliotek. Projektiden tar slut i december 2008. Målet är att verksamheten ska bli permanent.

En särskild utredare har utarbetat förslag till en språklag. Utredaren föreslår i betänkandet *Värna språken* (SOU 2008:26) att teckenspråkets ställning ska regleras i lagen. Detta bör ske genom att det allmänna åläggs ett särskilt ansvar för att skydda och främja det svenska teckenspråket.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) har enligt sin instruktion (1988:341) till uppgift att i samverkan med andra bibliotek i landet arbeta för att synskadade och andra handikappade får tillgång till litteratur.

Utskottets ställningstagande

Liksom regeringen anser utskottet att det är viktigt för språkutvecklingen hos döva och hörselskadade att de har tillgång till teckenspråkig litteratur. Detta gäller särskilt för barn och unga vars förstaspråk är teckenspråket. Utan en positiv teckenspråksförståelse försvåras inlärnigen av det svenska språket.²

Utskottet har i avsnitt 3 i detta betänkande tillstyrkt att regeringen avsätter 1 miljon kronor till Resursbiblioteket för döva i Örebro under 2009 för att öka tillgängligheten till teckenspråkig litteratur. Satsningen görs inom ramen för anslag 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete*. Utskottet har även noterat att regeringen anser att samverkan mellan Resursbiblioteket och TPB behöver

² Jfr prop. 2008/09:1 utgiftområde 17 avsnitt 3.2.2.

stärkas för att förbättra den nationella spridningen av teckenspråkig litteratur. Det kan tilläggas att förslaget om teckenspråkets ställning i betänkandet *Värna språken* för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Regeringen förbereder således olika åtgärder för att öka tillgången till teckenspråkig litteratur och förslag som syftar till för att främja teckenspråket. Regeringens ställningstaganden i dessa frågor bör inte föregripas. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka motionen. Motion Kr331 (c) avstyrks.

7.8 Kulturella mötesplatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om statligt stöd till viktiga kulturella mötesplatser, som exempelvis Dalhalla, med hänvisning till dels att Dalhalla sedan länge erhåller statligt stöd, dels att regeringen har aviserat en handlingsplan för att främja arbetet med kulturella och kreativa näringar.

Motionen

I *motion Kr271* av Kurt Kvarnström m.fl. (s) begärs ett tillkännagivande om fortsatt statligt stöd till viktiga kulturella mötesplatser över hela landet, som exempelvis Dalhalla. Motionärerna pekar på att i Dalhalla har Sverige fått en utomhusscen av internationell lyskraft, fullt jämförbar med de allra främsta i Europa. Dalhallas operaverksamhet går med stora underskott varje år – ca 4 miljoner kronor – som måste täckas via övriga intäkter. Samtidigt tillförde Dalhallas besökare 2007 enligt turismekonomiska beräkningar minst 120 miljoner kronor i ökad turism.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med motionärerna att det är angeläget att det finns ett kulturutbud med bredd och kvalitet i hela landet. Kulturinstitutioner som Dalhalla bidrar till att dra till sig världsartister och en stor ström av musikintresserade från Sverige och andra länder. Utan tvekan har detta stor betydelse för bygden, först och främst i kulturellt hänseende men även som tillväxtfaktor genom att arbetstillfällen skapas och turister dras till verksamheten. Dalhalla har också uppmärksamats av staten och erhåller sedan lång tid tillbaka bidrag under anslag 28:7 *Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål*. De senaste åren har stödet uppgått till 1 miljon kronor.

Utskottet erinrar om att regeringen i budgetpropositionen för 2009 redovisar att ett arbete inletts för att fördjupa samverkan mellan näringspolitiken, den regionala tillväxtpolitiken och kulturpolitiken. En särskild satsning kommer att genomföras för att stimulera entreprenörskap och före-

tagande inom kultursektorn samt för att öka samverkan mellan kulturområdet och näringslivet. Regeringen avser att ta fram en handlingsplan i syfte att skapa en ram för arbetet med kulturella och kreativa näringar. Kulturministern har i annat sammanhang meddelat att man kommer att avsätta ca 13 miljoner kronor för detta arbete, varav 3 miljoner kronor anvisas från utgiftsområde 17 under anslag 1:2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* och 10 miljoner kronor enligt uppgift från utgiftsområde 24 anslag 1:5 *Näringslivsutveckling m.m.*

Motion Kr271 (s) synes vara tillgodosedd och avstyrks därför.

7.9 Läsfrämjande åtgärder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om behovet av läsfrämjande åtgärder med hänvisning till att regeringen har för avsikt att ta upp frågor av detta slag i samband med behandlingen av kulturpolitiska utredningens förslag.

Jämför reservation 7 (s, v, mp).

Motionen

I *motion Kr265* av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s) föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läsfrämjande åtgärder. Motionärerna anser att det är olyckligt att statsstödet till *En bok för alla* har dragits in. Genom att inte stödja verksamheten ekonomiskt har både barn och vuxna som är ovana att läsa övergivits. Den grupp som nås genom *En bok för alla* är ofta inte samma som de som nås genom att marknaden själv ger ut billiga pocketböcker. Det är därför, enligt motionärerna, inte enbart en fråga om pengar, utan en folkbildande satsning för stora grupper som annars inte skulle läsa. Motionärerna anser att det är angeläget att se över hur behovet av läsfrämjande åtgärder kan tillgodoses för att öka barns och vuxnas läsande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att anslaget till litteratur och kulturtidskrifter tillförs 3 miljoner kronor fr.o.m. 2008 i syfte att bl.a. stödja utvecklingen av nya metoder för att stimulera intresset för litteratur och läsning.

Utskottet ansåg i betänkande 2007/08:KrU1 i motsats till motionärerna att det fanns goda skäl för regeringen att inte förnya avtalet med *En bok för alla* AB. Utskottet ansåg bl.a. att bokmarknaden genomgått stora förändringar sedan stödet infördes 1976, exempelvis att utgivningen av billiga pocketböcker samt tillgängligheten till böcker har ökat. Även sänkningen

av mervärdesskatten på böcker från 25 % till 6 % som infördes den 1 januari 2002 har varit gynnsam för konsumenterna genom att bokpriserna därigenom har kunnat sänkas väsentligt.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att läsfrämjande åtgärder är viktiga för att öka barns och vuxnas läsande. Av årets budgetproposition framgår att regeringen har för avsikt att återkomma till riksdagen med insatser på det litteraturpolitiska området i samband med behandlingen av de förslag som den pågående kulturpolitiska utredningen kommer att lämna. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast i början av 2009. Med hänvisning till detta är utskottet inte berett att nu förorda någon ökning av anslaget till läsfrämjande åtgärder för barn och vuxna. Motion Kr265 (s) avstyrks därmed.

7.10 Distributionssystem för papperstidskrifter

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om ett fungerande distributionssystem för papperstidskrifter med hänvisning till att regeringen aviserat att den avser att återkomma till riksdagen med förslag på insatser på det litteraturpolitiska området.

Jämför reservation 8 (v).

Motionen

I motion Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) föreslår motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till utformning av ett fungerande distributionssystem för papperstidskrifter (yrkande 23). Motionärerna framhåller bl.a. att papperstidskrifterna lider av kraftigt höjda distributionsavgifter och att distributionen av tidskrifter i det närmaste har monopoliserats. Dessutom fungerar inte det stöd som bekostar ett mindre antal tidskrifter för biblioteken på ett tillfredställande sätt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill påpeka att det i dag inte finns något särskilt anslag för att finansiera distribution av tidskrifter. Statens kulturråd kan dock använda anslag 3:2 *Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter* bl.a. för att främja utgivning och distribution av kulturtidskrifter enligt myndighetens regleringsbrev för budgetåret 2008. Anslaget får även användas för bidragsgivning enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek. Enligt den förordningen får en kommun efter ansökan beviljas statsbidrag för kommunala biblioteks prenumerationer på sådana kulturtidskrifter som får stöd enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Bidraget får även användas för utvecklingsinsatser med inriktning på

kulturtidskrifter. Bidraget får avse högst fem prenumerationer under längst tre år. En förutsättning för stödet är att biblioteket inte prenumererar eller tidigare har prenumererat på de tidskrifter som ansökan gäller.

Även om distributionskostnaderna är en tung post för små kulturtidskrifter är utskottet inte berett att nu frångå regeringens ställningstagande om distribution av kulturtidskrifter med hänvisning till de insatser på det litteraturpolitiska området som regeringen har aviserat i budgetpropositionen. Motion Kr307 (v) yrkande 23 avstyrks därför.

7.11 Nämnden för enskilda arkiv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsyrkanden om bl.a. enskilda nämndens bidragsgivning till enskilda arkiv med hänvisning till att det i första hand är en fråga för regeringen att meddela föreskrifter om Riksarkivets organisation och uppgifter.

Jämför särskilt yttrande 6 (s, v).

Motionerna

I *motion Kr301* föreslår Henrik von Sydow (m) att regeringen bör se över sammansättningen av och instruktionen till Riksarkivets nämnd för enskilda arkiv i syfte att undvika politisering av nämnden och för att ge lika förutsättningar för enskilda arkiv. Det råder en obalans mellan storleken på bidragen till å ena sidan näringslivsarkiven och å andra sidan Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB). Enligt motionären är riksarkivarien ordförande i nämnden samtidigt som han är ledamot i styrelsen för ARAB. Därmed är riksarkivarien jävig, anser motionären. Slutligen hävdar han att nämnden saknar kompetens från näringsliv och ekonomisk forskning.

I *motion Kr354* föreslår motionärerna Ann-Kristine Johansson och Tommy Ternemar (båda s) att fördelningen av statsbidragen till Emigrantinstitutet i Växjö och Emigrantregistret/Kinship Center i Karlstad ska fördelas rättvist. I dag erhåller Emigrantinstitutet i Växjö 400 000 kronor medan Kinship Center i Karlstad erhåller 60 000 kronor. Kinship Center som är specialiserad på den stora emigrationen från Sverige till Amerika har fått ett för lågt belopp mot bakgrund av att den svenska emigrationen till Amerika var stor.

Bakgrund

Av förordning (2007:1179) med instruktion för Riksarkivet och landsarkiven framgår att det hos Riksarkivet finns en nämnd för enskilda arkiv som består av riksarkivarien, som är nämndens ordförande, och tre andra ledamöter (22 och 23 §§). Nämnden avgör ärenden om statsbidrag till enskilda

arkiv och är rådgivande organ i frågor som rör enskilda arkiv (24 §). Enligt 2 § förordningen (2007:1368) om statsbidrag till enskilda arkiv får statsbidrag ges dels till enskilda arkivinstitutioner och institutioner eller föreningar med anknytning till arkivverksamhet, dels till andra för bevarande och tillgängliggörande av företagsarkiv. Enskilda nämnden får använda en viss del av anslag 6:1 *Riksarkivet och landsarkiven* för bidrag till enskilda arkiv.

Enskilda nämnden beslutade den 30 januari 2008 att bevilja bl.a. Stiftelsen Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB) bidrag om 6 723 000 kronor för verksamhetsåret 2008, vilket var en sänkning med 150 000 kronor jämfört med 2007. Nämnden beslutade även vid samma sammanträde att bevilja bidrag till Svenska Emigrantinstitutet med 400 000 kronor och Emigrantregistret/Kinship Center med 60 000 kronor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att regeringen har behörighet att i förordning meddela föreskrifter om Riksarkivets organisation och uppgifter. Regeringen har i förordning reglerat att statsbidrag får ges till bl.a. enskilda arkivinstitutioner samt att det är enskilda nämnden som ska avgöra sådana ärenden. Det är således inte i första hand en fråga för riksdagen att avgöra om och i så fall i vilken omfattning bidrag till nu aktuella institutioner ska ges.

När det gäller motion Kr301 (m) vill utskottet erinra om att en liknande motion avstyrktes i betänkande 2007/08:KrU9. Utskottet anförde då bl.a. följande. Öronmärkningen av ett särskilt belopp i regleringsbrevet för Riksarkivet för Arbetarrörelsens Arkiv och Bibliotek (ARAB) upphörde 2007. Nämnden för enskilda arkiv enades i januari 2007 om att gradvis genomföra en omfördelning av bidragen till de enskilda arkiven. För ARAB:s del innebar det en minskning av bidraget med 100 000 kronor för 2007 och med ytterligare 150 000 kronor för 2008. I fråga om nämndens sammanställning och kompetens konstaterade utskottet att det finns en person i nämnden med erfarenhet av näringslivsarkiv. Vidare framhöll utskottet att riksarkivariens styrelseplats i ARAB hade koppling till det tidigare öronmärkta statsbidraget och att detta förordnande löpte ut vid det senaste årsskiftet. Utskottet konstaterade därvid att detaljeringsgraden i regeringens styrning av nämndens verksamhet hade minskat och att nämnden därmed fått större frihet att disponera medlen som fördelas till olika enskilda arkiv. Utskottet fann således att det inte fanns fog för motionärens krav att ändra instruktionsbestämmelserna för nämnden och föreslog riksdagen att avslå motionen.

Utskottet vill i sammanhanget upplysa om att frågan om bidrag till ARAB för 2009 kommer att behandlas vid enskilda nämndens sammanträde i början av 2009 samt att enskilda nämnden har en fortlöpande dialog med ARAB om möjligheten att kostnadseffektivisera ARAB:s verksamhet.

Mot bakgrund av vad utskottet nu har framfört om regeringens behörighet i fråga om att reglera Riksarkivets organisation och verksamhet samt vad som framkommit i övrigt i denna fråga anser utskottet att motionerna Kr301 (m) och Kr354 (s) ska avslås.

7.12 Uppdragsarkeologi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om uppdragsarkeologi med hänvisning till pågående utredningsarbete.

Jämför reservation 9 (s).

Motionen

Socialdemokraterna begär i *motion Kr362* ett tillkännagivande till regeringen om uppdragsarkeologin (yrkande 9). Motionärerna konstaterar att redan hösten 2005 överlämnades betänkandet *Uppdragsarkeologi i tiden* (SOU 2005:80), men ännu har inte några förslag presenterats för riksdagen. Motionärerna anser att det brådskar och att regeringen snarast bör återkomma till riksdagen med förslag.

Bakgrund och tidigare behandling

Betänkandet *Uppdragsarkeologi i tiden* lämnades till regeringen i augusti 2005. I betänkandet föreslogs att Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) skulle särskiljas från myndigheten. Betänkandet har remissbehandlats.

I budgetpropositionen för 2008 framhöll regeringen att frågan behövde övervägas ytterligare. Det skulle därför göras en analys för att pröva det nuvarande undantaget från lagen (1992:1528) om offentlig upphandling i 2 kap. lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet, fick i uppdrag att göra en analys av det nuvarande undantaget. Resultatet av arbetet redovisades i april 2008.

I den nu aktuella propositionen framhåller regeringen att utgångspunkten är att det ska finnas en effektiv konkurrens och en mångfald av aktörer på det uppdragsarkeologiska området. Frågan om den uppdragsarkeologiska verksamheten är emellertid komplex och berör många samhällsområden, och ett omfattande utrednings- och analysarbete har genomförts som underlag för ett beslut om den framtida verksamheten på området. Inom Regeringskansliet håller man på att utarbeta en promemoria som ska belysa förutsättningarna för att ta bort det undantag från lagen (2007:1091) om offentlig upphandling och lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster som finns i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Avsikten är att promemorian ska remitteras i början av 2009.

Utskottets ställningstagande

Frågan om avskiljandet av Riksantikvarieämbetets avdelning för uppdragsarkeologi har varit aktuell under lång tid, och det är många som väntar på beslutet. Utskottet är samtidigt medvetet om att det är en komplex frågeställning som krävt ett omfattande utredningsarbete. Inom kort väntas den promemoria som ska belysa förutsättningarna för att ta bort undantaget i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. bli klar. Utskottet förutsätter att det kommer att innebära att man nu finner en lösning så att en effektiv konkurrens kan uppnås på det uppdragsarkeologiska området. Något initiativ med anledning av motion Kr362 (s) yrkande 9 behövs därför inte. Motionen avstyrks.

7.13 Fri entré på museer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att återinföra den fria entrén på de nationella museerna. Genom att garantera museerna långsiktiga och stabila villkor ges museerna möjlighet att göra egna prioriteringar i verksamheten. Det är varje museums ansvar att självt göra avvägningen mellan vård och tillgänglighet och sätta de entréavgifter man finner lämpliga.

Jämför reservation 10 (s, v, mp).

Motionen

I *motion Kr264* av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s) begärs ett tillkännagivande om en översyn av möjligheterna att återinföra den fria entrén på de nationella museerna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har i avsnitt 3 tillstyrkt regeringens förslag att tillföra museisektorn 40 miljoner kronor i extra anslag för fria museer. Med denna och tidigare förstärkning tillförs museerna sammantaget mer resurser än under tiden med s.k. fri entré. Anslagsförstärkningen innebär att museerna ges tydliga och långsiktiga villkor. Museerna kan själva avgöra hur de ska använda sina resurser och göra egna prioriteringar i verksamheten. Utskottet vill samtidigt betona att besökssiffrorna för ett museum inte enbart beror på entréavgifternas nivå, utan att det i första hand handlar om kvaliteten på den verksamhet som bedrivs vid museet. Det är nu varje museums ansvar att självt göra avvägningen mellan vård och tillgänglighet och sätta de entréavgifter man finner lämpliga. Motion Kr264 (s) avstyrks därmed.

7.14 Läns museernas arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om fortsatt stöd till läns museerna för att dokumentera och tillgängliggöra kulturarvet med hänvisning dels till statens grundstöd till läns museerna, dels till musei-koordinators arbete och dels till att den huvudsakliga finansieringen av läns museerna är ett ansvar för respektive landsting och region.

Jämför reservation 11 (v, mp) och särskilt yttrande 7 (s).

Motionen

I *motion Kr226* av Jörgen Hellman och Christina Oskarsson (båda s) begärs ett tillkännagivande till regeringen om vikten av att läns museerna får fortsatt stöd för sin verksamhet med att dokumentera och tillgängliggöra kulturarvet. Motionärerna pekar på att Sesam och Access varit viktiga projekt, men att mycket återstår att göra och att arbetet med att systematisera, bevara och tillgängliggöra museernas samlingar är ett ständigt pågående arbete.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att staten årligen avsätter mer än 155 miljoner kronor för att stödja läns museerna i deras arbete med att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionernas kulturarv och konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget ska ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet. Den huvudsakliga finansieringen kommer dock från respektive landsting och region.

Accessprojektet har inneburit att ett stort antal samlingar, föremål och arkivalier vid landets museer, bibliotek och arkiv blivit tillgängliga och att mer än 1 000 personer fått sysselsättning. Den ursprungligen tvååriga satsningen har förlängts ytterligare två år med en successiv avtrappning. I avsnitt 3 har utskottet tagit ställning till att anvisa 25 miljoner kronor för Accessprojektet för 2009. Utskottet har också i samma avsnitt tagit ställning till anslag 8:3 *Bidrag till regionala museer* och tillstyrkt att 157 miljoner kronor anvisas för 2009.

Utskottet vill vidare lyfta fram det viktiga arbete som museikoordinatorn bedriver för att finna former för ökad samverkan i syfte att frigöra resurser för museernas kärnverksamhet. Även om uppdraget främst rör de statliga och statsunderstödda museerna inom Kulturdepartementets ansvarsområde ska även övriga statligt finansierade museer och museiväsendet som helhet tas in i arbetet om synergieffekter kan uppnås för hela sektorn. Museikoordinatorn kommer att slutredovisa sitt uppdrag i början av 2009.

Med det anförda avstyrker utskottet motion Kr226 (s).

7.15 Föremålsvården i Grängesberg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avstyrker en motion om att föremålsvården i Grängesberg får fortsätta sin verksamhet. Det ankommer på Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna att inom befintliga ramar genomföra de prioriteringar som behövs för att klara budgeten.

Jämför reservation 12 (v).

Motionen

I *motion Kr254* av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s) anfördes att det är viktigt att föremålsvården i Grängesberg får fortsätta sin verksamhet. Av den översyn av Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna (SFMV) som gjorts framstår verksamheten i Grängesberg med Kulturarvs-IT som lika välfungerande som den i Kiruna. Flera av de personer som arbetar i Grängesberg har olika former av funktionshinder och skulle vid en nedläggning bli arbetslösa. Det är också viktigt att ta ett regionalt ansvar inom kulturområdet, anför motionärerna. Sverige behöver också satsa mer på kulturarvet, däribland historiska fotografier.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att det finns ett stort behov hos olika kulturarvsinstitutioner av de tjänster som Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna (SFMV) tillhandahåller. Utskottet noterar därför med tillfredsställelse att regeringen i budgetpropositionen deklarerat att det finns ett nationellt intresse av SFMV:s verksamhet. Enligt regeringen är det därför inte aktuellt, som museikoordinatören har föreslagit, att föra över huvudmannaskapet på Kiruna kommun eller att omfördela medel till enskilda institutioner. Utskottet har i avsnitt 3 tagit ställning till anslaget till SFMV. Utskottet anser för sin del att det nu ankommer på SFMV att inom befintliga ramar genomföra de prioriteringar som behövs för att klara budgeten. Utskottet utgår samtidigt från att regeringen noga följer utvecklingen. Utskottet anser inte att motion Kr254 (s) bör föranleda något initiativ från riksdagens sida. Motionen avstyrks.

7.16 Forum för levande historia

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att avveckla Forum för levande historia och en motion om nya uppdrag för myndigheten. Organisationsformen för myndigheten prövades vid bildandet av myndigheten. Uppdrag och anslagsnivå har behandlats i tidigare avsnitt i betänkandet.

Jämför reservation 13 (v).

Motionerna

I *motion Kr285* av Rolf K Nilsson (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att myndigheten Forum för levande historia bör avvecklas och verksamheten föras över till ett lämpligt universitet eller till en högskola. Motionären anser att det inte är rätt att institutionalisera en myndighet som Forum för levande historia. Forskningsuppgifterna skulle och borde kunna genomföras på ett oberoende universitet eller en högskola. En myndighet underställd staten med det uppdrag som Forum för levande historia har fått och tagit på sig kan i fel händer bli ett farligt propagandainstrument för en regering där det politiskt korrekta ska läras ut och det politiskt inkorrekta fördömas.

I *motion Kr258* av Agneta Berliner m.fl. (fp) föreslås att myndigheten Forum för levande historia får i uppdrag att möjliggöra och uppmuntra skolresor till Förintelsens koncentrationsläger samt andra minnesplatser för folkmord och brott mot mänskligheten. Motionärerna anser att detta kan bidra till att de kanske viktigaste av 1900-talets lärdomar förs vidare och att skolorna därför bör få möjlighet att ansöka om stöd för klassresor

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att Forum för levande historia har en viktig uppgift i att mana till diskussion och reflektion över frågor om demokrati, tolerans och människors lika värde med utgångspunkt i Förintelsen. Utskottet har i avsnitt 6 förordat att Forum för levande historias uppdrag ska förtydligas så att det framgår att det även innefattar kommunismens brott mot mänskligheten. I avsnitt 3 har utskottet tagit ställning till anslaget till myndigheten för 2009.

Utskottet erinrar om att organisationsformen för Forum för levande historia prövades inför bildandet av myndigheten. Den kommitté som hade till uppgift att utreda etablerandet diskuterade frågan i sitt slutbetänkande³. För myndighetsformen talade generellt möjligheten till öppenhet och insyn, ansåg kommittén. I betänkandet hänvisades också till riksdagens beslut med anledning av propositionen Statlig förvaltning i medborgarnas

³ Forum för levande historia (SOU 2001:5) s. 147–153.

tjänst⁴. I det sammanhanget hade som en allmän rekommendation uttalats att anslagsberoende statlig verksamhet, som inte är utsatt för statlig konkurrens, i huvudsak bör bedrivas i myndighetsform. Utskottet behandlade frågan i betänkande 2001/02:KrU1⁵ och ansåg att skälen till den av regeringen föreslagna myndighetsformen var övertygande. Utskottet har alltså denna uppfattning och biträder därmed inte förslaget i motion Kr285 (m) om att avveckla myndigheten.

Utskottet är inte heller berett att biträda förslaget i motion Kr258 (fp) om att ge bidrag för klassresor till Förintelseläger. Utskottet delar motionärens bedömning av värdet av sådana resor men anser inte att Forum för levande historias budget ska användas för sådant ändamål.

Motionerna Kr258 (fp) och Kr285 (m) avstyrks därmed.

7.17 Julita gård – Sveriges lantbruksmuseum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om Julita gård. Det är upp till Nordiska museet att inom givna ramar avgöra hur tilldelade medel ska fördelas mellan de olika enheterna.

Motionen

I motion Kr243 anför Fredrik Olovsson (s) att Nordiska museet saknar förutsättningar för att låta Julita gård – Sveriges lantbruksmuseum utveckla en agrarhistorisk utställning som skulle belysa Sveriges odlingshistoria. Motionären anser att det är angeläget att museet får möjlighet att vara ett mer komplett lantbruksmuseum med kraft att föra viktig kunskap vidare.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat likalydande motioner vid ett flertal tillfällen, senast föregående år. Utskottet hänvisade då till att det är upp till Nordiska museet att inom givna ramar avgöra hur tilldelade medel ska fördelas mellan de olika enheterna. Utskottet har i avsnitt 3 tagit ställning till stödet till Nordiska museet under anslag 8:2 *Centrala museer: Stiftelser*. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning. Utskottet vill samtidigt erinra om att museikoordinatorns arbete syftar till att leda till effektiviseringar som ska skapa utrymme för ytterligare förstärkningar av museernas verksamhet. Motion Kr243 (s) avstyrks därmed.

⁴ Prop. 1997/98:136, bet. 1997/98:KU31, rskr. 1997/98:294.

⁵ S. 31–35, rskr. 2001/02:72–76.

7.18 Filmstödet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att filmstödet i framtiden helt ska inriktas på produktion av film och inte satsas på infrastruktur och teknik. Utskottet hänvisar till att en särskild utredare ska lämna förslag till hur de framtida filmpolitiska insatserna ska finansieras och utformas. Resultatet av detta arbete bör inte föregripas.

Jämför särskilt yttrande 8 (s, v).

Motionen

I *motion Kr251* av Tomas Tobé och Jessica Polfjärd (m) framhåller motionärerna att möjligheterna att se och tillgodogöra sig svensk film har ökat dramatiskt. Samtidigt är läget för svenska filmskapare ansträngt. Utmaningen för den svenska filmbranschen är således inte distributionen utan produktionen. Utgångspunkten för den statliga filmpolitiken bör därför vara att filmstödet helt ska inriktas på produktion av film och inte satsas på infrastruktur och teknik. Enligt motionärerna skulle exempelvis ett stöd för digitalisering av biografernas tekniska utrustning innebära en snedvridning av konkurrensen, vilket inte är rimligt.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att en särskild utredare ska lämna förslag till hur de framtida filmpolitiska insatserna ska finansieras och utformas (dir. 2008:88). Utredaren ska bl.a. pröva

- om nuvarande insatser skapar bästa möjliga förutsättningar för ekonomiskt och konstnärligt risktagande i svensk filmproduktion och
- om nuvarande insatser på bästa sätt gynnar kvalitet och mångfald i det filmutbud som erbjuds konsumenten.

Utredaren ska även pröva frågor som har med distribution att göra, nämligen

- om olika filmstöd i större utsträckning bör kunna ges till film i andra visningsformer än visning på biograf och
- hur en kostnadseffektiv och långsiktig utveckling av digital bio i hela landet kan främjas.

Resultatet av utredarens arbete, som ska redovisas senast den 15 september 2009, bör inte föregripas. Motion Kr251 (m) avstyrks.

7.19 Filmarkivet i Grängesberg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motionsförslag som rör den framtida medelstillsdelningen till Filmarkivet i Grängesberg. En särskild utredare prövar för närvarande frågor som rör organisationen av arbetet med att bevara och tillgängliggöra filmarvet. Resultatet av utredningsarbetet bör inte föregripas.

Jämför reservation 14 (v).

Motionerna

Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (c) föreslår i *motion Kr257* att en översyn ska göras av Grängesbergs filmarkivs ekonomiska resurser. Översynen syftar till att verksamheten ska kunna utvecklas på det sätt som det ursprungligen var tänkt.

Även i *motion Kr262* av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (s) anser motionärerna att det är angeläget att satsningen på Filmarkivet i Grängesberg fortsätter för att rädda den kulturhistoriskt värdefulla filmen undan förstörelse och för att göra den tillgänglig för forskning och för allmänheten online. Utvecklingsarbetet vid arkivet, där filmer lagras digitalt i en databas, bör ges hög prioritet.

Bakgrund

Filminstitutet är huvudman för Filmarkivet i Grängesberg, som etablerades 2002. Filmarkivet har till uppgift att samla in, vårda, bevara och tillgängliggöra icke-fiktiv film som upptagits på filmbas men som inte är avsedd för biografvisning.

Av regleringsbrevet för Filminstitutet framgår att minst 5 miljoner kronor av stödet till filmkulturella åtgärder ska användas för verksamhet vid Filmarkivet i Grängesberg.

Utskottets ställningstagande

Utskottet erinrar om att den ovan omnämnde särskilde utredaren även ska pröva om nuvarande organisation av arbetet med att bevara och tillgängliggöra filmarvet bör förändras (dir. 2008:88). Av direktiven framgår att Filminstitutet och Statens ljud- och bildarkiv (SLBA) har uppdrag som tenderar att delvis överlappa varandra. Denna tendens förstärks ytterligare av digitaliseringen, som medför snarlika utmaningar och möjligheter för de båda verksamheterna.

Utredaren ska samråda med Kulturutredningen i frågan om nuvarande organisation av arbetet med att bevara och tillgängliggöra filmarvet för forskning och allmänhet. Om det finns behov av en fördjupad analys i denna del ska utredaren pröva om uppdelningen mellan Filminstitutets verk-

samhet på området och den verksamhet som för närvarande bedrivs av SLBA är ändamålsenlig. Eventuella förslag till förändringar ska grundas på en redovisad konsekvensanalys.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen ska avslå motionerna. Motionerna Kr257 (c) och Kr262 (s) avstyrks således.

7.20 Konkurrens på biografmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att Konkurrensverket ska få tydliga riktlinjer då det gäller den bristande konkurrensen på biografmarknaden. En särskild utredare har i uppdrag att belysa faktorer som ägar- och konkurrensförhållanden, ekonomiska förutsättningar inom filmbranschens olika led samt teknikutvecklingen inom distribution och visning av rörliga bilder.

Jämför reservation 15 (s, v).

Motionen

I *motion Kr278* noterar Thomas Bodström (s) att Svensk Filmindustri (SF) i dag dominerar den svenska biografmarknaden. Motionären befarar att både biopubliken och filmmakarna förlorar på detta, t.ex. genom att biljettpriserna kan drivas upp, vilket skulle missgynna svensk film. Det finns också risk för att filmutbudet begränsas och att utrymmet för smalare filmer krymper. Motionären föreslår att regeringen ska ge Konkurrensverket tydliga riktlinjer för hur denna utveckling ska förhindras.

Bakgrund

Kulturutskottet avstyrkte under föregående riksmöte en motion med innehåll, liknande den nu aktuella.⁶

Utskottet redovisade bl.a. att Konkurrensverket hade agerat i den fråga som motionären då aktualiserade. SF Bio ville 2004 köpa biografkedjan Sandrew Metronome Sverige. Konkurrensverket ville – med åberopande av konkurrenslagens bestämmelser – stoppa affären. Verket ansåg nämligen att marknaderna för filmdistribution och filmproduktion skulle påverkas negativt av köpet. SF Bio bestämde sig för att inte fullfölja affären, varefter biografkedjan Astoria blev ny ägare till Sandrewbiograferna. Efter en tid gick Astoria i konkurs och biograferna övertogs av SF Bio.

Enligt utskottets uppfattning våren 2008 innebar den utveckling som ägt rum på biografmarknaden, där SF Bio vuxit till en tung aktör, inte nödvändigtvis att regelverket är otydligt och bör ändras. Vidare erinrade utskottet om att Filminstitutet har i uppdrag att bidra till att biografens roll som

⁶ Bet. 2007/08:KrU10.

kulturell mötesplats upprätthålls och utvecklas i hela landet. I detta syfte fördelar institutet såväl ett stöd för import och lansering av kvalitetsfilm som ett biografstöd. Filminstitutet har också i uppdrag att följa den digitala biografutvecklingen i landet.

Utskottets ställningstagande

I motsats till motionären anser utskottet liksom vid föregående riksmöte att utvecklingen på biografmarknaden inte nödvändigtvis beror på en otidlig konkurrenslagstiftning. Det kan tilläggas att riksdagens utredningstjänst i en promemoria nyligen har visat att konkurrenslagstiftningen i Sverige i huvudsak följer samma principer som gäller i EU (dnr 2008:1443). När det gäller tillämpningen av lagen ska den praxis som utvecklats inom EU vara vägledande.

Utskottet erinrar om att direktiven till den ovan omnämnde särskilde utredaren (dir. 2008:88) bl.a. anger att utredaren ska belysa faktorer som ägar- och konkurrensförhållanden, ekonomiska förutsättningar inom filmbranschens olika led samt teknikutvecklingen inom distribution och visning av rörliga bilder.

I sammanhanget vill utskottet även nämna att riksdagen under föregående riksmöte i ett tillkännagivande uttalade att det finns behov av en översyn av mediekoncentrationen i Sverige.⁷ Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr278 (s).

7.21 Avtal om utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsförslag om att en ny överenskommelse ska träffas mellan Sverige och Finland om tv-utbytet. Utskottet anser liksom tidigare att det kan finnas skäl för regeringen att överväga om samarbetet i fortsättningen bör ges en fastare form. Utskottet konstaterar att räckvidden efter övergången till digitala sändningar är betydligt större i båda länderna nu än vad som ursprungligen var fallet.

Jämför reservation 16 (v).

Motionen

Sven Bergström och Erik A Eriksson (c) erinrar i *motion Kr314* om de särskilda villkor som gäller för utsändningarna av TV Finlands program i Sverige sedan 1980-talet då Finlands och Sveriges statsministrar träffade

⁷ Bet. 2007/08:KU15, rskr. 2007/08:141.

en överenskommelse om tv-utbytet. Motionärerna föreslår att en ny överenskommelse ska träffas som säkerställer att tillgången till TV Finland i Sverige och Sveriges Televisions sändningar i Finland förblir minst lika stor som hittills (yrkande 3).

Bakgrund

Det svensk-finska tv-utbytet finansieras via statsbudgeten med 22 miljoner kronor för 2009. I Sverige når sändningarna Storstockholm, Uppsala och Västerås. TV Finland finns också tillgänglig i Com Hems analoga grundtubud i hela sändningsområdet. Kanalen finns också som en tilläggskanal i Com Hems samtliga kabelnät.

Utskottets ställningstagande

Kulturutskottet avstyrkte ett yrkande vid föregående riksmöte av innehåll liknande det nu aktuella.⁸ Utskottet konstaterade då att det aldrig funnits något skriftligt avtal mellan Sverige och Finland som reglerar detta tv-utbyte. Det bygger i stället på en muntlig överenskommelse mellan de dåvarande statsministrarna Olof Palme och Kalevi Sorsa, det s.k. kaffekoppsavtalet. Enligt uppgift från Kulturdepartementet har samarbetet fungerat väl under alla år. Utskottet framhöll att tv-utbytet har stor betydelse för den finskspråkiga befolkningen i Sverige. Mot den bakgrunden och med tanke på att Sverige har ratificerat Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter och minoritetsspråkskonventionen ansåg utskottet det angeläget att utbytet skulle kunna fortsätta under kommande år. Det kunde därför finnas skäl för regeringen att överväga om tv-samarbetet mellan Sverige och Finland borde ges en fastare form. Utskottet har alltså samma inställning i denna fråga.

I motionen yrkas att en överenskommelse mellan länderna ska säkerställa att tillgången till sändningarna ska förbli ”minst lika stor som hittills”. Utskottet konstaterar att räckvidden av sändningarna i båda länderna nu är betydligt större än vad som gäller enligt kaffekoppsavtalet. Efter övergången till digitala sändningar i marknätet täcks numera hela Mälardalsområdet i Sverige. Även i Finland har räckvidden för de svenska sändningarna i marknätet ökat betydligt. Därtill kommer – som nämnts ovan – att Com Hem erbjuder TV Finland i kabelnätet. Det kan tilläggas att antalet sända timmar är oförändrat och således är minst lika många som hittills.

Slutligen bör nämnas att befolkningen i Norrbotten har möjlighet att ta del av finska marksändningar genom s.k. överspill. De tidigare analoga sändningarna erbjöd dock ett generösare överspill än vad som numera är fallet med de digitala sändningarna.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion Kr314 (c) (yrkande 3).

⁸ Bet. 2007/08:KrU1 s. 106.

7.22 Statsbidraget till de politiska ungdomsförbunden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om statsbidraget till de politiska ungdomsförbunden. Riksdagen bör inte föregripa den pågående beredningen av frågan.

Motionerna

I *motion Kr260* framhåller Oskar Öholm (m) att statsbidraget till de politiska ungdomsförbunden måste utformas på ett bättre sätt än nu. Dagens system där medlemsantalet och antalet lokalföreningar är styrande skapar problem, då det i praktiken innebär att en statlig myndighet ska granska medlemsregistret i en politisk organisation. Risken för fusk och oegentligheter skapar också allmän misstro mot politiken. Bidragen till de politiska ungdomsförbunden borde i stället baseras på moderpartiets mandat i riksdagen.

Även i *motion Kr337* av Fredrik Lundh m.fl. (s) yrkas att samhällsstödet till ungdomsförbunden bör baseras på respektive partis partistöd.

Bakgrund

Frågan om statsbidragen till de politiska ungdomsförbunden har återkommande diskuterats av utskottet bl.a. med anledning av Riksrevisionens granskning av statsbidragen 2005, *Statsbidrag till ungdomsorganisationer – hur kontrolleras de?* (RiR 2005:16).

I november 2005 lämnade Ungdomsstyrelsen rapporten *Statsbidrag till ungdomsorganisationer – en översyn och konsekvensanalys av förändrade regler* (Ungdomsstyrelsens skrifter 2005:7). Ungdomsstyrelsen har också utfärdat såväl nya föreskrifter (SKOLFS 2006:11) som allmänna råd om statsbidrag till ungdomsorganisationer (SKOLFS 2006:13) med skärpta krav på innehållet i en bidragsansökan.

Regeringen beslutade i mars 2008 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att se över vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationer m.m. Enligt kommittédirektiven (dir. 2008:35) ska översynen bl.a. omfatta för- och nackdelar med att i ökad utsträckning låta målen styra bidragsgivningen. Översynen ska också innehålla en analys av i vilken utsträckning kontroller av organisationernas medlemsantal och andra uppgifter som utgör grunden för bidrag är förenliga med regeringsformens bestämmelser om åsiktsfrihet och föreningsfrihet. Uppdraget ska redovisas senast den 28 februari 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att utredningen om vissa frågor om bidrag till ungdomsorganisationerna m.m. inom kort kommer att avlämna sitt betänkande. Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa den pågående beredningen av frågan. Motionerna Kr260 (m) och Kr337 (s) avstyrks därför.

7.23 Folkrörelsefrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motioner om statens ansvar för frivilligorganisationernas utveckling. Utskottet hänvisar till att motionerna till stor del är tillgodosedda då regeringen, de idéburna organisationerna och Sveriges Kommuner och Landsting, SKL, den 23 oktober 2008 kom överens om ett antal principer som ska utveckla relationerna och tydliggöra rollerna parterna emellan.

Jämför särskilt yttrande 9 (s).

Motionerna

I *motion Kr227* framhåller Ann-Kristine Johansson (s) att några kommuner har påbörjat ett arbete för att förbättra samarbetet mellan den offentliga sektorn och den sociala ekonomin. Samarbetet sker enligt lokala spelregler som bygger på organisationsprincipen, samverkansprincipen samt finansieringsprincipen. Det är nu dags att lyfta upp frågan på nationell nivå för att utforma nationella spelregler mellan frivilligorganisationerna och samhället, anser motionärerna.

Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp) framhåller i *motion Kr246* folkrörelsernas stora betydelse för att stimulera samhällsengagemang och utveckla och stärka demokratin (yrkande 1). Folkrörelsernas roll som en mångkulturell mötesplats bör komma till uttryck i en positiv och generös attityd från stat och kommun.

I *motion Kr256* anför Åke Sandström och Stefan Tornberg (båda c) att friluftsliv och rörelse inte enbart är ett individuellt ansvar utan även bygger på goda samhälleliga förutsättningar. Motionärerna betonar därför vikten av att samhället tar ett fortsatt ansvar för utvecklingen av den ideella sektorn i allmänhet och friluftslivet i synnerhet.

Utskottets ställningstagande

I september 2007 inleddes en dialog mellan regeringen och den ideella sektorns aktörer på det sociala området. Dialogen har omfattat olika frågeställningar, t.ex. hur ideella aktörer kan utvecklas som utförare av service och tjänster och samtidigt fortsätta att fungera som röstbärare och opinionsbildare. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) har också deltagit i dialogen.

Den 23 oktober 2008 beslutade regeringen anta en överenskommelse mellan regeringen, idéburna organisationer inom det sociala området och SKL. De tre parterna har enats om ett antal principer som ska utveckla relationerna och tydliggöra rollerna parterna emellan. Medel för uppföljning har avsatts för 2009–2011.

Enligt utskottets bedömning begär motionärerna att regeringen ska ta ett större ansvar för frivilligorganisationernas utveckling. Genom den överenskommelse som nu har kommit till stånd mellan regeringen, de idéburna organisationerna och SKL anser utskottet att motionerna Kr227 (s), Kr246 (fp) yrkande 1 samt Kr256 (c) till stor del har blivit tillgodosedda. Motionerna avstyrks därför.

7.24 Allmänna samlingslokaler

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår tre motioner om utökat stöd till allmänna samlingslokaler.

Jämför reservation 17 (s, v).

Motionerna

Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s) anser i *motion* Kr221 att behovet av samlingslokaler är långt ifrån tillgodosett, varför antalet samlingslokaler bör utökas på såväl nationell, regional som lokal nivå. Motionärerna föreslår därför att behovet av stöd till nybyggnad samt om- och tillbyggnad av samlingslokaler bör utredas. Översynen bör även innefatta frågan om att anpassa befintliga lokaler till dagens standard avseende miljö, teknik och energi samt till de handikappades behov.

I *motion* Kr268 av Kenneth Johansson och Sven Bergström (båda c) begärs tillkännagivanden om förbättrat stöd till allmänna samlingslokaler (yrkande 1) och om att Kulturutredningen bör ges direktiv att ta hänsyn till Utredningen om allmänna samlingslokalers slutsatser (yrkande 2). Motionärerna konstaterar att flera av Samlingslokalsutredningens förslag antogs av riksdagen i samband med 2006 års budgetberedning.

Även i *motion* Kr315 av Nikos Papadopoulos och Börje Vestlund (båda s) anser motionärerna att behovet av samlingslokaler är långt ifrån tillgodosett. God tillgång till samlingslokaler är enligt motionärerna en förutsättning för att fullt ut kunna utöva den grundlagsfästa mötesfriheten.

Bakgrund

Utskottet har tidigare avstyrkt liknande frågeställningar om förbättrat stöd till allmänna samlingslokaler, dels i betänkande 2006/07:KrU1, dels i betänkande 2007/08:KrU4. Utskottet konstaterade därvid att en särskild utredare hade sett över stödet till allmänna samlingslokaler i betänkandet *Allmänna*

samlingslokaler – demokrati, kultur, utveckling (SOU 2003:118) och lämnat förslag till förändringar av stödet. Regeringen hade därefter förbättrat stödet till allmänna samlingslokaler. Genom ändringar i förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler som trädde i kraft den 1 januari 2007 har bl.a. ett särskilt bidrag inrättats i syfte att anpassa allmänna samlingslokaler till ungdomars kultur och fritidsformer. Vidare höjdes nivån på maximibeloppet för bidrag för handikappanpassning. Anslaget till allmänna samlingslokaler har tillförts 3,5 miljoner kronor fr.o.m. 2007 års statsbudget.

Det bör slutligen framhållas att Kulturutredningen (Ku 2007:06) ska redovisa sitt arbete senast i början av 2009.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att stödet till allmänna samlingslokaler har förbättrats genom regeländringar fr.o.m. den 1 januari 2007 och genom höjningar av anslagsnivån. Eftersom Kulturutredningen ska redovisa sitt arbete senast i februari 2009 är det inte praktiskt möjligt att ge utredningen tilläggsdirektiv om att hänsyn ska tas till de slutsatser som har gjorts i betänkandet *Allmänna samlingslokaler – demokrati, kultur, utveckling* (SOU 2003:118). Utskottet föreslår därför att motionerna Kr221 (s), Kr268 (c) yrkandena 1 och 2 och Kr315 (s) ska avslås.

7.25 Friluftorganisationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår två motioner om stöd till friluftslivet med hänvisning till att stödet i dag synes uppfylla uppsatta mål samt då de förslag som Utredningen av Naturvårdsverket har lämnat i sitt betänkande *Myndighet för miljön, en granskning av Naturvårdsverket* (SOU 2008:62) för närvarande bereds av regeringen.

Jämför reservation 18 (mp) och särskilt yttrande 10 (v).

Motionerna

Gunvor G Ericson och Jan Lindholm (båda mp) anser i *motion* Kr220 att det bör utredas hur stödet till Svenskt Friluftsliv ska kunna öka för att främja fysisk aktivitet och naturupplevelser. Friluftslivets organisationer bör enligt motionärerna jämföras med idrottsrörelsen vad gäller beskattning, statsbidrag och ansvar för att fördela bidragen.

Även Anne Marie Brodén och Göran Montan (båda m) anser i *motion* Kr321 att friluftsrörelsen behöver ett ökat statligt stöd för att kunna utveckla sitt arbete och bidra till ökad fysisk aktivitet utomhus. Motionärerna anser att Svenskt Friluftsliv bör överta ansvaret för anslag 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* från Naturvårdsverket. Vidare anser motionärerna

att Sverige behöver en långsiktig friluftspolitik och föreslår att regeringen ska ta initiativ till ett arbete för att skapa goda förutsättningar för friluftslivet i Sverige.

Utskottets ställningstagande

Motionärerna anser bl.a. att det bör utredas hur stödet till friluftsrörelsen ska kunna öka. Utskottet vill härvid framhålla att regeringen i årets budgetproposition redovisar vilka friluftorganisationer som har fått bidrag under 2007. Regeringen konstaterar därvid att de sätt som bidragen har använts på uppfyller de syften bidragen har och i många fall har inneburit att föreningarna lyckats överträffa sina uppsatta mål. Bidragen har således enligt regeringen varit väl motiverade. Utskottet anser mot bakgrund av det sagda att motionen till viss mån är tillgodosedd. Utskottet är därför inte berett att nu frånga regeringen medelstilldelning.

När det gäller förslaget i motion Kr321 (m) om att Svenskt Friluftsliv bör överta ansvaret för anslag 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* vill utskottet påpeka följande.

Inom Naturvårdsverket finns ett råd för friluftsliv som har inrättats av regeringen (se 15 § i regeringens förordning [2007:1052] med instruktion för Naturvårdsverket). Friluftsrådet beslutar sedan 2004 om fördelning av Naturvårdsverkets anslag för statsbidrag till friluftorganisationer.

Utredningen av Naturvårdsverket föreslår i sitt betänkande *Myndighet för miljön, en granskning av Naturvårdsverket* (SOU 2008:62) bl.a. att beslutanderätten för bidrag till friluftorganisationer i så stor utsträckning som möjligt ska föras över till Naturvårdsverket från Friluftsrådet.

Utredningens förslag bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet anser att det inte finns någon anledning att föregå regeringens behandling av frågan. Det bör dock i sammanhanget påpekas att det är nödvändigt att göra en ändring i förordningen (2007:1052) med instruktion för Naturvårdsverket för att beslutanderätten ska kunna föras över till Naturvårdsverket. En sådan ändring behöver således ingen riksdagsbehandling. Förslaget bör således inte föranleda någon vidare åtgärd från riksdagen.

Slutligen anser utskottet att frågan om en långsiktig friluftspolitik inte bör föranleda något initiativ från riksdagens sida eftersom Utredningen av Naturvårdsverket även föreslår att regeringen ska göra en översyn av ansvarsfördelning och strategier för genomförandet av friluftspolitiken.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna Kr220 (mp) och Kr321 (m).

7.26 Folkbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om utbildning av syntolkar med hänvisning till att frågan om Tolk- och översättarinstitutets (TÖI) framtid bereds av regeringen.

Motionen

Ann-Christin Ahlberg (s) konstaterar i *motion Kr219* att det inte finns någon formell utbildning av syntolkar. Med stöd från Statens kulturråd har det dock genomförts en tiodagars pilotutbildning till syntolk vid Fristads folkhögskola. Det har visat sig att dessa syntolkar fungerat väl, och representanter för Synskadades riksförbund har varit mycket nöjda. Motionären anser att kostnaden för utbildning av syntolkar bör finansieras på samma sätt som utbildning av hörseltolkar.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat en liknande motion i betänkande 2007/08:KrU14, vari utskottet konstaterade att Tolk- och översättarinstitutet (TÖI) i sitt planeringsunderlag till regeringens budgetarbete föreslagit att anslag 14:2 *Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen* skulle kunna användas även för utbildning av syntolkar. Utskottet såg positivt på förslaget och ansåg att regeringens kommande beredning av det bör avvaktas.

Av intresse i detta sammanhang är att Skolmyndighetsutredningen i sitt betänkande *Tre nya skolmyndigheter* (SOU 2007:79) bl.a. har föreslagit att huvuddelen av Tolk- och översättarinstitutets (TÖI) verksamhet ska inordnas i Stockholms universitet och att TÖI ska avvecklas som särskild inrättning.

I proposition 2007/08:50 Nya skolmyndigheter, som grundades på Skolmyndighetsutredningens betänkande, behandlade regeringen dock inte utredningens förslag om Tolk- och översättarinstitutet. Regeringen instämde emellertid i utredningens bedömning att Tolk- och översättarinstitutet borde avvecklas som särskild inrättning vid Stockholms universitet. Enligt regeringen behövde den framtida organisatoriska utformningen av Tolk- och översättarinstitutet beredas ytterligare i syfte att säkerställa hög kvalitet i verksamheten.

Utskottet har erfarit att frågan om utbildning av syntolkar för närvarande inte har beretts vidare av regeringen eftersom TÖI:s framtid är under beredning. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter beredningen av förslaget om bidrag till utbildning av syntolkar efter det att frågan om TÖI:s framtid har beretts färdigt. Utskottet avstyrker med hänvisning till denna bakgrund motion Kr219 (s).

7.27 Tillsyn av spel och lotterier

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionen om att friluftslivet bör få ta del av Svenska Spels överskott.

Jämför särskilt yttrande 11 (s).

Motionen

Anne-Marie Brodén och Göran Montan (båda m) föreslår i *motion Kr320* att frågan om friluftslivet kan få del av medel från Svenska Spels överskott bör ses över. Motionärerna anser att friluftsrörelsen behöver ett ökat statligt stöd för att kunna utveckla sitt arbete och bl.a. bidra till ökad fysisk aktivitet utomhus. Medlen bör fördelas av en lämplig instans (Naturvårdsverket eller Svenskt Friluftsliv) och komma friluftorganisationernas barn- och ungdomsverksamhet till godo.

Utskottets ställningstagande

Regeringen har tillsatt en utredning om en stärkt och moderniserad spelreglering (Fi 2007:07) som har fått i uppdrag att bl.a. bedöma förutsättningarna för en försäljning av vissa delar av AB Svenska Spels verksamhet. Utredningen ska redovisa sitt uppdrag senast den 15 december 2008. Utskottet anser att riksdagen inte bör föregripa regeringens kommande beredning av utredningens förslag. Motion Kr320 (m) avstyrks därmed.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Svenska Spels stöd till idrott och ungdomar, punkt 11 (v) av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 ska verka för att bolagsstämman, utöver de i proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 19 föreslagna bidragen till idrott samt konst, teater och andra kulturella ändamål, beslutar om ett bidrag på 300 miljoner kronor att fördelas till barnkulturen enligt vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2008/09:1 utgiftsområde 17 punkt 19 och motion

2008/09:Kr369 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill att 300 miljoner kronor av Svenska Spels överskott ska användas till ett lyft för barnkulturen. Partiets förslag motsvarar i stora drag det som lagts fram av kommittén Aktionsgruppen för barnkultur. Beloppet ska avsättas årligen under tre år, varav 30 miljoner kronor ska användas för en maxtaxa i kultur- och musikskolan. Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Därmed bifaller riksdagen motion Kr369 (v) yrkande 1.

2. Riktlinjer för en framtida kulturpolitik, punkt 22 (s, v) av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr358 av Mona Sahlin m.fl. (s) och
avslår motion
2008/09:Kr312 av Fredrik Schulte (m).

Ställningstagande

Vi kan i likhet med motionärerna bakom motion Kr358 (s) konstatera att mycket har hänt sedan riksdagen 1974 fastställde mål för den statliga kulturpolitiken. Den digitala revolutionen är ett av flera exempel på hur mäktiga krafter omformar vår värld. I denna nya värld vill vi bedriva en fortsatt stark kulturpolitik. För oss är det självklart att den framtida kulturpolitiken ska ta sin utgångspunkt i övertygelsen om att konsten har ett eget värde. En annan av våra grundsatser är att alla människor är kreativa, något som samhället behöver bli bättre på att ta till vara. Det är också angeläget att barns och ungas skaparkraft uppmuntras i skolan. Vi anser vidare att det ligger i samhällets intresse att konstnärer ska kunna leva på sitt arbete. Kulturpolitiken måste ta hänsyn till att kulturarbetarnas arbetsmarknad på många sätt skiljer sig från arbetsmarknaden i övrigt.

Kultursektorn är i EU i dag dubbelt så stor som bilindustrin och har en betydande tillväxtpotential. Vi anser att kulturpolitiken ska syfta till att med bibehållen respekt för konstens integritet utveckla de kulturella näringarna. Genom att förena det estetiskt avancerade med ett brett samhälleligt deltagande i kulturlivet har folkbildningen alltid spelat en stor roll i den svenska kulturpolitiken. Även i framtiden bör folkbildningen vara en hörnsten i den nationella kulturpolitiken.

Eftersom vi anser att delaktighet och tillgänglighet är centrala värden är det självklart för oss att samhällets kulturinstitutioner är öppna för så många som möjligt. Vi vill därför återinföra fri entré på de statliga museerna och få till stånd en nationell bibliotekspolitik.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr358 (s) och avslå motion Kr312 (m).

3. Kulturlag, punkt 23 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion
2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige behöver en kulturlag, som kan ge kultursektorn tyngd och status. I lagen bör enskilda myndigheters ansvar regleras, bl.a. för att främja mångfalden av kulturverksamheter och för att alla i landet ska få möjlighet att delta i kulturaktiviteter och uppleva en mångfald av kulturella uttryck. Eftersom ansvaret för kulturen i landet är uppdelat mellan staten, regionerna och kommunerna är det nödvändigt att lagen klargör ansvarsfördelningen mellan dessa tre nivåer. Lagen bör inte innehålla bestämmelser om prioriteringar eller anslagsgivning.

Riksdagen bör således i enlighet med vad som föreslås i motion Kr307 (v) begära att regeringen utarbetar förslag till en kulturlag utformad på det sätt som jag här har angett. I det arbetet bör givetvis erfarenheter från motsvarande arbete i Norge tas till vara.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr307 (v) yrkande 1.

4. Pensions- och trygghetssystemen för kulturarbetare, punkt 24 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Kr286 av Lisbeth Grönfeldt Bergman (m) och 2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser att det är hög tid att regeringen lägger fram förslag om trygghetssystemen för kulturarbetare. Som framgår av motion Kr307 (v) uppvisar den konstnärliga arbetsmarknaden många särdrag. Problem som rör arbetslöshetsförsäkringar och socialförsäkringar måste därför nu få en lösning som är anpassad till branschens verklighet. Förslagen måste också innefatta en långsiktig lösning på frågan om scenkonstpensionerna.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr307 (v) yrkande 3. Mitt ställningstagande gäller också motion Kr286 (m) i vilken förslag om kulturarbetarnas pensioner framförs.

5. Förlängning av Accessprojektet, punkt 27 (v, mp)

av Siv Holma (v) och Esabelle Dingizian (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr335 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp) yrkande 4.

Ställningstagande

Accessprojektet startade 2006 efter att den dåvarande regeringen avsatt medel för insatser för att ta till vara kulturarvet och öka sysselsättningen inom kulturområdet. Det visade sig att behovet ute i landet var stort. Antalet ansökningar översteg med råge antalet platser. Projektet har inneburit en vitalisering av kultursektorn. En utvärdering har visat att satsningen varit framgångsrik. Projektet har gett sysselsättning åt många kulturarbetare, främst dem med en akademisk utbildning. Många kulturföremål har kunnat bevaras och göras tillgängliga för allmänheten.

Vi kan konstatera att alla parter varit nöjda och att Kulturrådet har byggt upp en organisation för att ta hand om ansökningar och förmedla platser. Vi anser därför, i likhet med motionärerna bakom motion Kr335 (mp), att Accessprojektet ska få fortsätta och att regeringen ska avsätta erforderliga medel för det även för 2010 och 2011.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr335 (mp) yrkande 4.

6. Teckenspråksböcker, punkt 28 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr331 av Maria Kornevik Jakobsson och Per Lodenius (båda c).

Ställningstagande

För många döva och hörselskadade är teckenspråket förstaspråket. Det är ett obestriddigt faktum att språket har stor betydelse för både identitetsutveckling och lärande. Jag anser att alla barn bör ha rätt till sagor och

berättelser på sitt språk. Det innebär att även döva och hörselskadade barn och ungdomar har rätt till litteratur på sina villkor, liksom hörande barn och ungdomar har.

I likhet med motionärerna bakom motion Kr331 (c) anser jag därför att regeringen bör se över hur utbudet av teckenspråksböcker för i första hand barn och ungdomar kan förbättras.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr331 (c).

7. Läsfrämjande åtgärder, punkt 30 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s) och Esabelle Dingizian (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr265 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s).

Ställningstagande

Vi anser att läsandet, särskilt det skönlitterära, alltid har varit en klassfråga. En bok för alla med rimliga priser och läsfrämjande verksamhet var ett bra sätt att bryta detta klassmönster. En bok för alla spelade också en betydande roll för bibliotekens utåtriktade verksamhet samt för de arbetsplatsbibliotek som under många årtionden byggts upp på landets arbetsplatser. Det är olyckligt att stödet till En bok för alla har dragits in. Genom att inte stödja verksamheten ekonomiskt har både barn och vuxna som är ovana att läsa övergivits. Förändras inte läget kommer stora delar av satsningen med En bok för alla att gå förlorad på några årtionden. Vi anser därför att det är angeläget att se över hur behovet av läsfrämjande åtgärder kan tillgodoses så att dessa barn och vuxna ökar sitt läsande. Riksdagen bör således bifalla motion Kr265 (s).

8. Distributionssystem för papperstidskrifter, punkt 31 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 23.

Ställningstagande

De fattiga papperstidskrifterna lider av kraftigt höjda avgifter för distribution eftersom distributionen så gott som är monopoliserad. De som inte har råd att använda de Bonnierdominerade distributionsbolagen Tidsam eller Pressbyrån får använda Nätverkstan som distributör. Nätverkstan, som i det närmaste är ideellt verkande, har inte samma möjligheter som de stora distributörerna att nå ut till landets boklådor, kiosker och allmänhandel. Jag anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett förslag till utformning av ett fungerande distributionssystem för papperstidskrifter. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr307 (v) yrkande 23.

9. Uppdragsarkeologi, punkt 33 (s)

av Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr362 av Margareta Israelsson m.fl. (s) yrkande 9.

Ställningstagande

Redan hösten 2005 överlämnades betänkandet Uppdragsarkeologin i tiden (SOU 2005:80). Ännu har vi inte sett några förslag presenterade för riksdagen. Vi socialdemokrater anser att det brådskar. Regeringen bör snarast återkomma till riksdagen med förslag.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr362 (s) yrkande 9.

10. Fri entré på museer, punkt 34 (s, v, mp)

av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Göran Persson i Simrishamn (s) och Esabelle Dingizian (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr264 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s).

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör se över möjligheterna att återinföra den fria entrén på de nationella museerna. Den fria entrén har varit en stor succé. Antalet besökare ökade med 160 % och helt nya grupper av medborgare besökte museerna. Efter det att regeringen har tagit bort denna populära reform har besöksiffrorna sjunkit. Regeringen anför i budgetpropositionen att museerna tillförts resurser som möjliggör för dem att själva avgöra om de vill införa fri entré på de nationella museerna. Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna – som stöder anslagsökningen – anser dessa medel vara otillräckliga varför vi i våra budgetalternativ avsatt ytterligare medel för att finansiera den fria entrén.

Vad vi här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr264 (s).

11. Läns museernas arbete, punkt 35 (v, mp)

av Siv Holma (v) och Esabelle Dingizian (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr226 av Jörgen Hellman och Christina Oskarsson (båda s).

Ställningstagande

Vi delar motionärernas uppfattning att det är angeläget att läns museerna får fortsatt stöd för sin verksamhet med att dokumentera och tillgängliggöra kulturarvet. Både Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna vill satsa resurser för att göra detta möjligt.

Arbetet med att systematisera, bevara och tillgängliggöra museernas samlingar är ett ständigt pågående projekt. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr226 (s).

12. Föremålsvården i Grängesberg, punkt 36 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2008/09:Kr254 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s).

Ställningstagande

Av den översyn som är gjord av Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna framgår att Kulturarvs-IT i Grängesberg är lika välfungerande som verksamheten i Kiruna. De har utfört sitt arbete väl och uppdragsgivarna är nöjda. Genom verksamheten i Grängesberg har flera personer med funktionshinder fått arbete och meningsfulla arbetsuppgifter. Vid en nedläggning blir de arbetslösa. Detta rimmar dåligt med regeringens jobbpolitik. Jag vill vidare erinra om att regeringen har ett regionalt ansvar att se till att fler regioner får nationella uppgifter. Det gäller även inom kultursektorn.

Jag vill peka på att Vänsterpartiet i sitt budgetalternativ har avsatt 5 miljoner kronor för att kunna utveckla verksamheten i Grängesberg, Strömsund och Kiruna och trygga arbetstillfällena för de arbetshandikappade.

Jag vill samtidigt understryka att jag inte anser att en satsning på Grängesberg bör göras på bekostnad av arbetstillfällena i Strömsund eller Kiruna.

Liksom motionärerna anser jag att vi behöver satsa mer på kulturarvet i framtiden för att generationerna efter oss ska kunna ta del av vår historia. Vi har många kulturskatter som behöver bevaras, däribland historiska fotografier. Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen delvis bör bifalla motion Kr254 (s).

13. Forum för levande historia, punkt 37 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 37 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr285 av Rolf K Nilsson (m) och
avslår motion
2008/09:Kr258 av Agneta Berliner m.fl. (fp).

Ställningstagande

Jag anser att myndigheten Forum för levande historia bör avvecklas och verksamheten föras över till ett lämpligt universitet eller högskola. Forskningsuppgifterna skulle och borde kunna genomföras på ett oberoende universitet eller högskola. En myndighet underställd staten med det uppdrag som Forum för levande historia har fått och tagit på sig kan i fel händer bli ett farligt propagandainstrument för en regering där det politiskt korrekta ska läras ut och det politiskt inkorrekta fördömas.

Vad jag här anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr285 (m) och avstyrker motion Kr258 (fp).

14. Filmarkivet i Grängesberg, punkt 40 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 40 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Kr257 av Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (båda c) och

2008/09:Kr262 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s).

Ställningstagande

Filmarkivet i Grängesberg är unikt i sitt slag och har till uppgift att samla in, vårda, bevara och tillgängliggöra icke-fiktiv film som upptagits på film-bas men som inte är avsedd för biografvisning. På relativt kort tid har Filmarkivet i Grängesberg blivit känt över hela landet. Antalet filmer som lämnas in till arkivet är mångdubbelt större än vad arkivet med nuvarande kapacitet kan ta hand om. Det är därför av största vikt att satsningen vid arkivet fortsätter så att kulturhistoriskt värdefull film kan räddas undan förstörelse och göras tillgänglig för forskare och allmänhet.

Enligt min mening bör en översyn göras av verksamheten vid Filmarkivet för att den ska kunna utvecklas som det ursprungligen var tänkt. Dessutom bör Filmarkivet tillförsäkras ett fortsatt och långsiktigt ekonomiskt stöd. I detta sammanhang finns det skäl att påminna om att Vänsterpartiet i motion Kr369 föreslagit att 3 miljoner kronor utöver regeringens förslag ska anvisas för Filmarkivet i Grängesberg.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motionerna Kr257 (c) och Kr262 (s).

15. Konkurrens på biografmarknaden, punkt 41 (s, v)

av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 41 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr278 av Thomas Bodström (s).

Ställningstagande

Vi anser liksom motionären bakom motion Kr278 (s) att utvecklingen på biografmarknaden i Sverige är osund. En enda aktör, SF, har en 80-procentig marknadsandel, vilket missgynnar både svensk film och biografpubliken. Detta förhållande visar tydligt att vi behöver fler aktörer på biografmarknaden. Riksdagen beslutade under föregående riksmöte att begära att regeringen ska göra en översyn av mediekoncentrationen i Sverige. Frågan bereds för närvarande inom Regeringskansliet. En sådan översyn bör snarast komma till stånd. I det sammanhanget bör givetvis även konkurrensfrågorna på biografmarknaden och Konkurrensverkets riktlinjer belysas.

Vad vi här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr278 (s).

16. Avtal om utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland, punkt 42 (v)

av Siv Holma (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 42 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Kr314 av Sven Bergström och Erik A Eriksson (båda c) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag anser i likhet med motionärerna bakom motion Kr314 (c) att riksdagen ska begära att regeringen verkar för att det ömsesidiga tv-utbytet mellan Sverige och Finland får fastare form och säkerställer att utbytet kan fortsätta under kommande år. Ett regelrätt avtal bör därför ersätta det nuvarande s.k. kaffekoppsavtalet, vilket har informell karaktär och därför förefaller vara mera osäkert. Av avtalet bör framgå att sändningarna i båda länderna ska ha minst samma omfattning som hittills. I detta sammanhang finns det skäl att påminna om att Vänsterpartiet i sin budgetmotion Kr369 har föreslagit att räckvidden för sändningarna ska utvidgas, så att de även når sverigefinnar som bor i det s.k. förvaltningsområdet i Norrbotten. För det ändamålet har vi avsatt 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Vad jag här har framhållit bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen. Det innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr314 (c) yrkande 3.

17. Allmänna samlingslokaler, punkt 45 (s, v)

av Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 45 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2008/09:Kr221 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s),

2008/09:Kr268 av Kenneth Johansson och Sven Bergström (båda c) yrkande 1 och

2008/09:Kr315 av Nikos Papadopoulos och Börje Vestlund (båda s) samt bifaller delvis motion

2008/09:Kr268 av Kenneth Johansson och Sven Bergström (båda c) yrkande 2.

Ställningstagande

Tillgången till samlingslokaler har ett historiskt perspektiv. Folkrörelserna skapade egna samlingslokaler i form av Folkets Hus och Parker, nykterhetsrörelsens lokaler och bygdegårdarna för agitationsmöten, bildningsverksamhet och social samvaro. Det kan antas att mycket hade sett annorlunda ut i dag om inte folkrörelserna skapat dessa lokaler. I dag är situationen en annan även om de föreningsdrivna samlingslokalerna alltjämt spelar en stor roll för den kommande samhällsutvecklingen. Uttrycket ”demokratis infrastruktur” visar att vi måste värna om den infrastruktur som står till demokratis förfogande. Under senare år har vi sett en utveckling i många

kommuner där behoven av samlingslokaler ifrågasätts ur ett ekonomiskt perspektiv. Exempelvis finns kommuner som uttrycker att stöd inte kan ges till lokaler utan endast till verksamhet och att stöd inte ska ges till ”friska vuxna”. Vi anser att detta är fel och att frågan om samlingslokaler i stället måste sättas in i ett bredare politiskt och demokratiskt perspektiv.

En samlingslokal ska vara en plats som är öppen för alla, såväl för det politiska samtalet som för den verksamhet som riktar sig till barn, ungdomar och pensionärer. När en samlingslokal byggs skapar den möjligheter för människor att mötas. Vi anser därför att samhället mer tydligt måste slå vakt om och utöka antalet samlingslokaler på såväl nationell, regional som lokal nivå. Behovet av samlingslokaler är långt ifrån tillgodosett, och det är därför angeläget att stödet till nybyggnad samt om- och tillbyggnad av samlingslokaler ses över i lämpligt sammanhang.

Detta innebär att riksdagen bör bifalla motionerna Kr221 (s), Kr268 (c) yrkande 1 och Kr315 (s) samt delvis bifalla motion Kr268 (c) yrkande 2.

18. Friluftorganisationer, punkt 46 (mp)

av Esabelle Dingizian (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 46 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:Kr220 av Gunvor G Ericson och Jan Lindholm (båda mp) och bifaller delvis motion

2008/09:Kr321 av Anne Marie Brodén och Göran Montan (båda m).

Ställningstagande

Det statliga stödet till friluft- och främjandeorganisationer har sedan 1960-talet minskat kraftigt i förhållande till idrottsstödet. Att människor är fysiskt aktiva och upplever naturen är en förutsättning för en god hälsoutveckling. Ett ökat stöd till friluftslivet kan därför ses som en investering i folkhälsan. Sedan 2003 har idrottsrörelsen haft möjlighet att utveckla sin verksamhet med hjälp av Handslaget och Idrottslyftet. Det är nu dags att se över hur stödet till Svenskt Friluftsliv kan öka för att främja fysisk aktivitet och naturupplevelser. Detta innebär att riksdagen bör bifalla motion Kr220 (mp) och delvis bifalla motion Kr321 (m).

Särskilda yttranden

1. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17, punkt 3 (s)

Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

I vår motion Fi270 (s) En ansvarsfull ekonomisk politik för jobb och välfärd beskriver vi socialdemokrater hur det går att bygga ett bättre Sverige utan att öka orättvisorna och förstärka klyftorna i samhället. Vi har den senaste tiden sett hur finanskrisen slår hårt och djupt in i människors vardag. Varslen ökar för varje dag och oron stiger inför vad framtiden har att bjuda. Då krävs en sammanhållen politik för en sammanhållen nation i stället för den politik regeringen nu bedriver. Ökade orättvisor har inte varit och är inte heller i framtiden svaret på människors problem.

Riksdagen har den 19 november 2008 i första steget av budgetprocessen ställt sig bakom regeringens budgetförslag för 2009. Det innebär att riksdagen för detta år nu har låst såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena samt fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2009 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 17 inte får överstiga 10 287 miljoner kronor under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tas upp till behandling.

Riksdagsmajoriteten har i första steget av budgetprocessen gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi väljer därför att inte lägga något eget förslag inom den ram som riksdagsmajoriteten fastställt utan vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområdet borde ha utökats med 123 miljoner kronor på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motioner Fi270 och Kr362.

Därutöver anser vi att regeringen borde ha återkommit till riksdagen med nya prognoser för den ekonomiska utvecklingen och en ny politik som baseras på den sämre konjunkturen. Dessvärre har regeringen inte gjort det. I stället har regeringen bara justerat sina bedömningar om den ekonomiska utvecklingen, men inte den ekonomiska politiken. Det betyder att den håller fast vid en ekonomisk politik som utformades innan jobbkrisen slog till med full kraft. Vi socialdemokrater har därför lämnat in en motion om ett stimulanspaket mot jobbkrisen (motion Fi7).

Kulturområdesövergripande verksamhet (1:1–1:7)

Vi socialdemokrater har i vår motion Kr358 om en kulturpolitik för framtiden utvecklat vår syn på konstnärernas och kulturarbetarnas arbetsliv. Vi anser att samhället vinner på att ta vara på kulturarbetarnas kunskap, kompetens och kreativitet. Det är därför svårt att förstå varför regeringen vill göra så lite för att underlätta arbetslivet för denna grupp. Vi har noterat att teaterarbetares arbetslöshetskassa drabbas av extremt höga avgifter. Vi föreslår därför i vår budgetmotion, motion Kr362, att Teateralliansens resurser ska ökas med 4 miljoner kronor.

Enligt vår uppfattning är Skapande skola en verksamhet som står still. Verksamheten tillförs inte några nya pengar. Skapandet består mest i pappershantering och administration. Det redan hårt belastade Kulturrådet ska inte behöva administrera anslaget. Vi avvisar därför regeringens förslag till fortsatt satsning på Skapande skola. I stället vill vi att 100 miljoner kronor ska anvisas för ett nytt projekt som vi kallar Kulturbryggan. Vårt förslag innebär att barn och ungdomar får ta del av kulturupplevelser i sin närhet, t.ex. genom att de får möjlighet att delta i föreställningar som teaterarbetare eller repetera skolans egna föreställningar på teatern. Gallerier, bibliotek, museer, dansverkstäder och scener som redan finns lokalt och regionalt ska utnyttjas. Kompetensen hos kulturkonsulenter, bibliotekarier och museipedagoger ska samordnas. Medlen ska fördelas till länen och regionerna. Vårt förslag innebär att man får ut dubbel effekt av de regionala kultursatsningarna.

I vår budgetmotion föreslår vi att de regionala stöden till kulturinstitutionerna (anslag 2:2) ska öka. I konsekvens därmed föreslår vi också en ökning med 1,6 miljoner kronor till kulturinstitutionerna i region Skåne (anslag 1:4).

Teater, dans och musik

Vi vill även öka bidraget till Operan med 8,4 miljoner kronor, vilket är 10 miljoner kronor lägre än regeringens förslag.

Vi har noterat att anslaget till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (anslag 2:2) har urholkats och att villkoren för scenkonsten därigenom har förändrats. Flera yrkesgrupper har drabbats av uppsägningar. Vi föreslår därför att anslaget ska ökas med 8,4 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Litteraturen, läsandet och språket

SCB har påvisat en kraftig minskning av antalet ungdomar som läser böcker eller besöker bibliotek. Vi ser med oro på denna utveckling och anser att det finns risk för en "förlorad generation". Det är därför ytterst förvånande att regeringen föreslår en minskning av anslaget till biblioteksverksamhet. Vi socialdemokrater vill i stället möjliggöra utveckling av

biblioteksverksamheten och öka bidraget till bibliotek och läsande. Vi anslår därför 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag på anslag 3:1 *Bidrag till biblioteksverksamhet*.

Kulturmiljö

Vi vill framhålla att vi i både regeringsställning och opposition har tagit fullt ansvar för Riksantikvarieämbetets flyttkostnader. Vi instämmer i regeringens förslag att tillföra myndigheten ytterligare 15 miljoner kronor för kostnader som har med omlokaliseringen att göra. Däremot är det anmärkningsvärt att regeringen samtidigt skär ned anslaget till kulturmiljövården med 15 miljoner kronor, vilket motsvarar en genomsnittlig nedskärning med 700 000 kronor per län. Regeringens nedskärningsförslag kommer att få till följd att flera åtgärder inom kulturmiljöområdet inte kommer att kunna genomföras. Det leder dessutom till minskad sysselsättning. Vi föreslår i stället att anslaget för kulturmiljövård (anslag 7:2) ska tillföras 15 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Museer och utställningar

Regeringen skjuter till 40 miljoner kronor till de centrala museerna och hävdar samtidigt att museerna därigenom får möjlighet att själva avgöra om de vill erbjuda sina besökare fri entré. Vi socialdemokrater har noterat att en stor andel, nämligen 21,5 miljoner kronor, av regeringens satsning är bunden och ska användas till bl.a. upprustningar. I likhet med regeringen anser vi att det finns goda skäl för att investera i upprustning och utveckla verksamheten vid ett antal museer. Vi stöder därför dessa satsningar. Av regeringens satsning återstår därmed endast 18,5 miljoner kronor som museerna tillåts använda för fri entré, ett belopp som vi anser är otillräckligt för ändamålet. Vi vill därför tillföra museerna ytterligare 24 miljoner kronor så att de fullt ut kan återinföra fri entré. Genom vårt förslag skulle nya grupper av besökare kunna lockas till museerna. För oss är det nämligen viktigt att kulturarvet inte bara vårdas utan också upplevs av så många som möjligt.

I vårt budgetalternativ har vi även avsatt 1 miljon kronor för att ett EWK-museum ska kunna förverkligas vid Arbetets museum i Norrköping. Ett årligt driftbidrag av den storleken skulle bl.a. kunna täcka kostnader för vård av samlingen, program- och seminarieverksamhet m.m.

Film

Vi har i vår budgetmotion framhållit att det är viktigt att samhället värnar svensk films framtid genom att bl.a. medverka till att biografer får modern digital teknik. Vi föreslår att ansvaret för en omställning av biografernas tekniska utrustning till digital teknik ska delas så att staten genom Svenska Filminstitutet står för en tredjedel av kostnaderna, biografägarna för en tredjedel och kommunerna eller annan regional intressent för den sista tredjedel.

delen. Kostnaden för övergång till digital teknik beräknas till ca 900 000 kronor per biograf. För detta ändamål vill vi tillföra anslaget för filmstöd (10:1) 15 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Folkrörelsepolitik

Vi föreslår att bidraget till allmänna samlingslokaler (anslag 13:2) ska ökas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

2. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17, punkt 3 (v)

Siv Holma (v) anför:

En majoritet av riksdagens ledamöter, representerande Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna, beslutade den 19 november 2008 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden samt en beräkning av statens inkomster 2009.

Vänsterpartiet menar att Sverige behöver en rejäl förändring av politiken för fler jobb, ökad rättvisa, förstärkt välfärd och kloka investeringar för framtiden. Vi presenterar i vår budgetmotion Fi271 en helt annan inriktning för den ekonomiska politiken än vad riksdagsmajoriteten fattat beslut om. Vårt budgetalternativ avvisar regeringens politik, som är kortsynt och oansvarig, som systematiskt ger mer till dem som har mest, och som i grunden angriper och eroderar den svenska välfärdsmodellen. Vi avvisar regeringens kraftiga skattesänkningar liksom attackerna på de gemensamma trygghetssystemen och urgröpningen av det gemensamma ägandet. Vänsterpartiet gör en radikalt annorlunda bedömning än regeringen och riksdagsmajoriteten av de långsiktiga behoven för svensk ekonomi. Vi ifrågasätter de penning- och finanspolitiska ramverken som vi menar försvårar en politik för full sysselsättning.

Vänsterpartiets budgetmotion innehåller en mängd förslag som på olika sätt stimulerar ekonomin och stärker Sveriges långsiktiga växtkraft. Vi föreslår en stor satsning för fler anställda i den offentliga sektorn. Det handlar om kraftfulla åtgärder i syfte att förbättra kvaliteten inom bland annat sjukvården, skolan och barn- och äldreomsorgen. Vi anslår också betydande medel för ökade investeringar i infrastruktur, bostäder och klimatåtgärder. Vi ser jämställdheten som en strukturell fråga om makt och resurser och föreslår en rad politiska insatser för att förändra ojämlika strukturer. Vi genomför ett omfattande socialt reformprogram på en rad områden. Detta är, i motsats till regeringens politik som försitter goda chanser och vrider klockan tillbaka, ett ansvarsfullt budgetalternativ som använder de gemensamma resurserna bättre, mer rättvist och mer framtidsinriktat.

Då Vänsterpartiets förslag överstiger den av riksdagen nu fastställda ramen för utgiftsområde 17 presenterar jag inte något formellt motförslag och har också avstått från att ta ställning när kulturutskottet beslutat om anslagsfördelning inom utgiftsområde 17.

På kulturens område vill Vänsterpartiet satsa ytterligare 1 miljard kronor för att stärka och utveckla kulturens villkor i hela landet. Jag redovisar nedan våra förslag som också presenteras i våra motioner Kr307 (v) och Kr369 (v).

Den största satsningen går till barn och ungdom. Vi föreslår att 300 miljoner kronor av Svenska Spel AB:s vinst ska gå till den satsning vi kallar Lyft för barnkulturen. Lyftet möjliggör det mesta av det som den statliga kommittén Aktionsgruppen för barnkultur föreslog i SOU 2006:45. Förutom maxtaxa för kulturskolan vill vi ha mer professionell kultur för barn, utbildning av kulturpedagoger av olika slag, en struktur för bättre samordning på nationell, regional och kommunal nivå.

Därutöver vill vi på utgiftsområde 17 anvisa sammanlagt 668 miljoner kronor utöver regeringens budgetförslag.

Kulturområdesövergripande verksamhet (1:1–1:7)

Vänsterpartiet föreslår att anslaget 1:2 ska ökas med 76 miljoner kronor. Med dessa medel vill vi göra en lång rad satsningar. Vi ser amatörkulturen som ett viktigt komplement till, och en förutsättning för, den professionella kulturen. Vi avsätter därför 25 miljoner kronor för att förstärka amatörkulturen. Vi noterar att den tidigare planerade utbyggnaden av Teateralliansen aldrig har kommit till stånd. Därför avsätter vi 10 miljoner kronor för detta ändamål. Vi anser också att scenkonstens centrumbildningar ska tillföras 5 miljoner kronor för juridisk och ekonomisk rådgivning. Vi föreslår att bidraget till de nationella minoriteterna ska öka med 25 miljoner kronor. För arbetsplatsbibliotek avsätter vi 10 miljoner kronor som bör anvisas under en särskild anslagspost inom ramen för anslaget. Vidare föreslår vi att 1 miljon kronor satsas på resursbibliotek för döva i Örebro.

Vi anser att det fortfarande finns ett stort behov av åtgärder för att rädda, renovera och digitalisera arkivalier, museiföremål, filmer m.m. Därför föreslår vi att Accessprojektet bör tillföras ytterligare 25 miljoner kronor under anslaget 1:7.

Teater, dans och musik (2:1–2:3)

Vänsterpartiet har i en särskild motion, Kr307 (v), redovisat hur vi anser att scenkonsten ska värnas och utvecklas. Vi avsätter ytterligare 66 miljoner kronor under anslag 2:1. För att tillgodose sångares och dansares pensionsbehov samt för att komplettera ålderspensionen för scenkonstare avsätter vi 35 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Vi anser att detta är en angelägenhet med högsta prioritet och att vi inte kan vänta ytterligare på en långsiktig lösning. Dessutom avsätts 11 miljoner kronor utöver regeringens förslag till Riksteatern för de behov som en ny inriktning av teaterns verksamhet medför. Vänsterpartiet avvisar bestämt regeringens förslag till minskning av bidraget till Rikskonserter och tillför därför 10 miljoner kronor. Vi kan inte acceptera att man minskar Rikskon-

serters verksamhetsbidrag innan det finns något beslut om hur det nya uppdraget ska se ut. Vi gör en nysatsning på 15 miljoner kronor för att Unga Klara ska kunna bli nationell scen för barn- och ungdomsteater. I uppdraget vill vi också att forskning och utvecklingsarbete ska ingå.

Scenkonstinstitutionerna kan inte längre upprätthålla den verksamhet som de har i uppdrag att driva. Larm om uppsägningar kommer dagligen. Både den regionala och lokala scenkonsten är i stort behov av förstärkning. Vi avsätter därför 60 miljoner kronor utöver regeringens förslag till dessa institutioner samt till scenkonstkonsulenter. Vi förstärker också stödet till den fria scenkonsten med 60 miljoner kronor. Vi förstärker stödet till musikarrangörerna med 5 miljoner kronor. Slutligen avsätter vi 15 miljoner kronor för att det handlingsprogram för dansen som Kulturrådet lade fram 2005 ska kunna genomföras.

Litteraturen, läsandet och språket (3:1–3:5)

Litteraturen utgör en grundsten för demokratin. Det handlar inte enbart om att det inte ska få finnas censur utan också om att alla i samhället ska ha tillgång till litteratur, till böcker och tidskrifter på det egna och på andra språk. Det ska också finnas avgiftsfria bibliotek tillgängliga för alla. Vänsterpartiet vill därför förstärka stödet till läns- och regionbiblioteken och avsätter för detta ändamål 10 miljoner kronor. Vi avsätter också 2 miljoner kronor för att finansiera en sverigefinsk boklånecentral och en sverigefinsk bibliotekskonsulent.

Det var ett stort nederlag när anslaget till En bok för alla skars bort i 2008 års budget. Att ersätta detta med ett anslag på 3 miljoner kronor sökbar även för andra är inte tillräcklig. Vi vill därför satsa ytterligare 5 miljoner kronor på läsfrämjande åtgärder. Vi avsätter också 2 miljoner kronor för framtagande av barnböcker på teckenspråk. Vi har vidare avsatt 5 miljoner kronor för att nya intressanta papperstidningar och nättidskrifter ska kunna stödjas.

Bildkonst, arkitektur, form och design (4:1–4:5)

Vänsterpartiet avsätter 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag för utställningsersättning och administrativt stöd till kollektivverkstäder.

Kulturskaparnas villkor (5:1–5:2)

Det är bra att regeringen höjer ramen för ersättningen för konstnärlig verksamhet, men det räcker inte. Vi avsätter ytterligare 10 miljoner kronor för att höja den individuella visningsersättningen.

Museer och utställningar (8:1–8:7)

Vänsterpartiet vidhåller kravet på fri entré till de statliga museerna. Under den tid som museernas fasta utställningar var öppna utan avgift för besökare i alla åldrar breddades publiken högst väsentligt vilket också var

avsikten med reformen när den infördes. Vi avsätter 44 miljoner kronor under anslag 8:1 och 8 miljoner kronor under anslag 8:2 för att återinföra den fria entrén. Vi avsätter också 10 miljoner kronor för att förstärka de regionala museerna. För att utveckla och säkra verksamheten vid Föremålsvård i Kiruna, Grängesberg och Strömsund avsätts 5 miljoner kronor utöver regeringens förslag. Verksamheten är av god kvalitet och det är viktigt att värna arbetsplatserna för arbetshandikappade och skapa en långsiktig lösning.

Vi anser att det är hög tid att uppmärksamma obalansen när det gäller genusperspektiv i museivärlden. I en första omgång avsätter vi 5 miljoner kronor för att inrätta ett Kvinnohistoriskt museum. Avsikten är att höja anslaget inför 2010 och 2011. Slutligen avsätter vi 3 miljoner kronor ytterligare till Riksutställningar i kompensation för kostnader i samband med omlokaliseringen av verksamheten till Visby.

Trossamfunden (9:1–9:2)

Vänsterpartiet föreslår att anslaget Stöd till trossamfunden minskas med 10 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag.

Film (10:1)

Vi anser att anslaget ska ökas med 53 miljoner kronor. Av beloppet avsätter vi 3 miljoner kronor till Filmarkivet i Grängesberg samt 25 miljoner kronor till en fond som ska fördela stöd till biografer som investerar i digital biografitrustning. Slutligen ska 25 miljoner kronor satsas på skolbiografverksamhet och regionala resurscentrum för film och video. I det sistnämnda beloppet beräknar vi även medel för ett resurscentrum för film i Sameland och Tornedalen.

Mediepolitik (11:1–11:4)

Staten har ett särskilt ansvar för sverigefinnar och finska språket i det s.k. förvaltningsområdet i Norrbotten. Anslaget 11:2 bör tillföras ytterligare 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag, så att de finska sändningarna utökas till detta område som har en stor andel finsktalande invånare. Medlen är i första hand avsedda att täcka upphovsrättskostnader.

Ungdomspolitik (12:1–12:2)

Vänsterpartiet avsätter 80 miljoner kronor för lokaler och träffpunkter samt verksamheter för ungdom. Satsningen avser drogfria ickekommersiella mötesplatser. Verksamheterna ska i hög grad utformas på ungdomarnas egna initiativ och villkor.

Folkrörelsepolitik (13:1–13:5)

Det behövs en långsiktig friluftspolitik och resurser för stöd och utveckling. För detta avsätts 4 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

Folkbildning (14:1–14:3)

De medel som ställs till folkbildningens förfogande motsvarar inte de stora utmaningar som den står inför. Orättvisorna i samhället, bristen på kunskap om ny teknik samt de krav som följer på den etniska och kulturella mångfalden i samhället ställer alla krav på ökade insatser från folkbildningen. Därför avsätter vi 100 miljoner kronor utöver regeringens förslag.

3. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17, punkt 3 (mp)

Esabelle Dingizian (mp) anför:

Miljöpartiet de gröna har i parti- och kommittémotioner förordat en annan inriktning av den ekonomiska politiken och budgetpolitiken än den regeringen föreslagit. Grundtanken i den gröna ideologin är att ge varje människa möjlighet att utveckla sina förmågor och att få uttrycka sig fritt. För Miljöpartiet är ett rikt och mångfasetterat kulturliv en nyckel till mänsklig livskraft. Kultur är något som alla måste ha rätt till. Barn och ungdomar formas utifrån de värderingar och kunskaper som finns i samhället. Kulturen har en viktig funktion att fylla i detta avseende. Miljöpartiet vill därför visa att kultur i alla dess former är något som samhället prioriterar. Jag ser satsningar på kultur som förebyggande investeringar för att motverka olika samhällsproblem. Kulturen är ett skydd för demokratin och det öppna samhället och är en läkande kraft. Det åvilar den offentliga sektorn – kommuner, landsting och stat – att ta ansvar för att alla har tillgång till kultur oavsett ålder, ekonomi och utbildningsnivå. Allra mest värnar jag barnets rätt att aktivt kunna delta i kulturlivet. Det är därför viktigt med en tydlig statlig politik med denna inriktning. Miljöpartiet anser att staten har ett ansvar för åtgärder som kan öka incitamenten för kommunerna att bredda sin uppsökande verksamhet för att nå större grupper av barn på t.ex. musik- och kulturområdet. Jag anser att kultur har en hälsofrämjande effekt. Miljöpartiet vill göra en stor satsning på regionala kulturfonder för att främja det regionala kulturlivet och för att göra kulturen tillgänglig för fler.

En majoritet av riksdagen bestående av företrädare för Moderata samlingspartiet, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna har den 19 november 2008 ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar och fastställt ramen för utgiftsområde 17 till 10 287 miljoner kronor. Miljöpartiets förslag till ramnivå är 258 miljoner kronor högre och har därmed fallit. Jag presenterar därför inte något formellt motförslag och har också avstått från att ta ställning när kulturutskottet beslutat om anslagsfördelning inom utgiftsområde 17. Genom det beslutet har majoriteten avslagit Miljöpartiets förslag till utgiftsramar och beräkningar av inkomster och därmed också förutsättningarna för budgetförslaget. I stället redovisar jag den fördelning av anslag inom utgiftsområde 17 som förordas i vår motion Kr335.

Regionala kulturfonder

Miljöpartiet vill inrätta regionala kulturfonder och avsätter 70 miljoner kronor för detta ändamål 2009, 125 miljoner kronor 2010 och 225 miljoner kronor 2011. Syftet med fonderna är att finansiera nya kulturprojekt, göra kulturen tillgänglig för fler och förbättra arbetsvillkoren för kulturarbetarna. Fonderna ska administreras av länsstyrelserna som också ska tillsätta en kommitté som fördelar medel ur fonderna. Kommittéerna ska bestå av personer med bred kunskap om det regionala kulturlivet. Fonderna ska finansiera projekt som är regionalt förankrade och skapar mervärde till den befintliga regionala kulturen. Vid fördelningen av medel ska hänsyn tas till krav på jämställdhet. Bidragsgivningen ska stärka barns och ungdomars skapande verksamhet och kontakten med kultur i skola och på fritiden. Medlen till de regionala kulturfonderna ska fördelas med ett grundstöd om 5 miljoner kronor per län och i övrigt med hänsyn till befolkningmängden i länen.

Hälsofrämjande kultur (1:2)

Jag föreslår att 25 miljoner kronor tillförs Kulturrådet 2009 för en satsning på hälsofrämjande kultur. För 2010 och 2011 vill jag avsätta 50 miljoner kronor för respektive år. Hur människan mår fysiskt hänger intimt samman med hur hon mår själsligt. Lika mycket som stress, oro och ångest kan skapa ohälsa kan glädje, inspiration och självförtroende skapa hälsa. Det är därför viktigt att det inom vård och omsorg finns stöd och stimulans för ett rikt och mångsidigt kulturutbud även för dem som vistas på vårdinstitutioner under en längre tid. I vissa landsting och kommuner bedrivs det i dag ett omfattande arbete med att samordna, finansiera och medverka till musik, sång, dans, teater och högläsning vid vårdinstitutioner och boenden. Dessvärre prioriterar många kommuner och landsting bort kulturen i dag. Jag anser att detta i längden innebär att samhället åsamkas förluster i form av ökade sjukskrivningar och mänskligt lidande. Det är i hög grad landstingstillhörigheten som avgör om det finns tillgång till kultur inom vården och omsorgen. De regionala skillnaderna är i detta avseende större än inom kultursektorn i övrigt. Jag ser att en statlig insats i detta avseende även kan medverka till att stärka arbetsmarknaden för kulturutövare och öka samhällets nyttningsgrad av professionella skådespelare.

Skapande skola (1:3)

Jag föreslår att satsningen Skapande skola utvidgas till att gälla samtliga årskurser i skolan och avsätter 60 miljoner kronor 2010 och 120 miljoner kronor 2011 för detta ändamål. Det ryms inom Miljöpartiets brukarperspektiv på kulturen, att kulturen ska vara tillgänglig för alla. Ett bra sätt att ta till vara den kompetens som finns hos bl.a. professionella skådespelare,

dansare och musiker är att sammanföra kulturutövare med skolan. Det är också viktigt att eleverna inte bara får uppleva kultur utan även ges möjlighet till egna kulturuttryck i skolan.

Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet (1:7)

Jag föreslår att Accessprojektet fortsätter och anslår 25 miljoner för 2010 och 50 miljoner för 2011 för detta ändamål. Projektet startade 2006 och har syftat till att ta till vara kulturarvet och öka sysselsättningen inom kulturområdet. Projektet har inneburit att främst kulturarbetare med akademisk utbildning har fått sysselsättning. Av dessa har 41 % tidigare varit arbetslösa. Projektägarna rapporterade i april 2007 att 595 av de 970 personer som anställts i projekten var kvinnor. Det har visat sig att satsningen varit framgångsrik och mycket uppskattad hos de organisationer, föreningar och institutioner som deltagit i projektet.

Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (2:2)

Jag vill öka stödet till de regionala institutionerna och den fria scenkonsten och anslår 10 miljoner kronor för detta ändamål 2009. För 2010 och 2011 anslår jag 20 respektive 50 miljoner kronor för ändamålet. Den fria scenkonsten och de regionala institutionerna är viktiga delar av landets kulturella infrastruktur. Jag anser därför att det är viktigt att fortsätta att satsa på detta område för att bibehålla en hög kvalitet och ge förutsättningar för en hög tillgänglighet och fortsatt konstnärlig utveckling på området.

Biblioteken (3:1)

Jag avsätter 5 miljoner kronor för att kunna ge Kulturrådet ett utvidgat uppdrag att skapa en lämplig kunskapsbas till en nationell plan för ökad tillgänglighet och tillgång till bibliotek för alla medborgare. Tillgången till biblioteken har försämrats de senaste åren eftersom filialer har försvunnit och biblioteken tar ut avgifter för olika tjänster. Detta slår hårt mot dem som bor i mindre orter med små bibliotek. Dessa små biblioteksfilialer har en mycket viktig roll för människors möjligheter till ett rikt litterärt liv. Statistiken visar att besöken på biblioteken, trots ökat öppethållande, har minskat med ca 10 %. Även utlåningen har minskat. Den negativa trenden behöver därför vändas genom förslag som stärker biblioteken.

Kulturmiljövård

Miljömålsrådet har föreslagit ett miljömål som innebär att odlingslandskapets byggnader och bebyggelsemiljöer från olika tider ska tas om hand senast 2020 så att mångfalden bibehålls. För att nå delmålet behöver Riksantikvarieämbetet aktivt arbeta med lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Dessutom behöver mer medel tillföras för att kulturresevat ska kunna inrättas och för att de ska kunna skötas. Miljöpartiet föreslår därför att ytterligare 40 miljoner kronor anslås till Riksantikvarieämbetet årligen

så att miljömålen ska kunna uppfyllas bättre inom kulturmiljövården samt att anslag 7:2 *Bidrag till kulturmiljövård* ökar med 58 miljoner kronor 2009, 65 miljoner kronor 2010 och 68 miljoner kronor 2011.

Fri entré till museer (8:1)

Miljöpartiet anslår ytterligare 50 miljoner kronor per år till de centrala museerna för att återinföra fri entré-reformen. Miljöpartiet anser att reformen var mycket lyckosam. Efter dess avskaffande har antalet besökare minskat på de museer som omfattades av reformen. Detta stämmer överens med det brukarperspektiv som Miljöpartiet vill anlägga på kulturen. Det är enligt min mening samhällsekonomiskt bättre att de resurser som finns i dag används av en bred allmänhet, även om det är positivt att regeringen vill anslå pengar till museer för andra viktiga ändamål än fri entré.

Jämställdhetsperspektiv inom kulturen

Jag anser att det är viktigt med ett jämställdhetsperspektiv inom kulturen. Majoriteten av kulturkonsumenterna är kvinnor medan majoriteten av beslutsfattarna är män. Fördelningen av bidrag bör ha ett tydligt könsperspektiv eftersom kvinnliga konstnärer ofta har svårare att klara sig än vad de manliga har på grund av att manliga normer och värderingar råder i samhället. Genustänkandet visar sin frånvaro i bland annat de kulturella beslutsfunktionerna. Det handlar bl.a. om att myndigheter har ett otydligt uppdrag för vilken konst som ska köpas till allmänna lokaler och vilka konstnärer som ska få de offentliga uppdragen. Könsmaktsperspektivet måste även få större genomslag i museernas verksamhet, inte minst för att föra vidare visionen om ökad jämställdhet mellan könen i morgondagens samhälle.

4. Utvidgning av Skapande skola, punkt 26 (s)

Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Vi påminner om att vi i vår budgetmotion har föreslagit att 100 miljoner kronor ska anvisas för en barnkultursatsning som vi kallar Kulturbryggan och som ska vara en länk mellan barnen och kulturen. Resurserna ska fördelas till länen och regionerna och omsättas i kultur. Det är nämligen där som man har kännedom om institutionerna, de fria grupperna och de verk samma kulturutövarna som ska möta barnen och deras kreativitet.

5. Utvidgning av Skapande skola, punkt 26 (v, mp)

Siv Holma (v) och Esabelle Dingizian (mp) anför:

Vi anser att det är av största vikt att kultursatsningar görs som riktar sig till barn och ungdomar och att eleverna får möta professionella kulturutövare. Det är också viktigt att de får möjlighet att själva utöva olika former av kultur. Resurserna för Skapande skola bör i större utsträckning användas till möten mellan elever och professionella kulturutövare. Vi anser att det är ett problem att små och medelstora kommuner inte har sökt några medel. För oss är det avgörande att alla barn och unga, oavsett var de bor i landet, ges möjligheter att möta den professionella kulturen.

Vi vill påminna om att motionärerna bakom motion Kr335 (mp) föreslår en utbyggd satsning på Skapande skola, så att den kan omfatta samtliga årskurser i grundskolan. I motionen föreslås också att medel anvisas för detta ändamål för 2010 och 2011. Även i motion Kr369 (v) finns förslag som bl.a. syftar till att barn ska få ta del av professionell kultur i större utsträckning. Dessa förslag motsvarar i stora drag dem som lades fram av den statliga kommittén Aktionsgruppen för barnkultur i betänkandet Tänka framåt, men göra nu (SOU 2006:45).

6. Nämnden för enskilda arkiv, punkt 32 (s, v)

Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Arbetrarrörelsens arkiv och bibliotek (ARAB) dokumenterar hela den svenska arbetarrörelsens historia genom ca 5 000 arkiv från politiska, fackliga och andra organisationer och genom en mängd personarkiv från personer verksamma inom arbetarrörelsen. Litteraturbeståndet i biblioteket speglar den fackliga och politiska arbetarrörelsens historia, teori och organisationer. Det innebär att arkivet har material som skildrar bakgrund och skeenden vid det svenska folkhemmets framväxt. Det faktum att flera statsministrar och internationellt verksamma personligheter testamenterat brev och dagböcker till arkivet ger ARAB en unik ställning för svensk politisk historieforskning i vår tid. Sammantaget förvaltar alltså institutionen en unik historisk kulturskatt av stort nationellt och internationellt intresse. Vi vill därför betona den stora betydelse som ARAB har för kulturarvet och vikten av att ARAB även i fortsättningen ges stöd för sin verksamhet.

7. Läns museernas arbete, punkt 35 (s)

Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Vi vill peka på den stora betydelse som Accessprojektet haft för att bevara, vårda och tillgängliggöra kulturarvet. I projektet som den socialdemokratiska regeringen tog initiativ till avsattes 550 miljoner kronor för

åren 2006–07. Accessen har sedan förlängts i nedtrappad version i ytterligare två år för att man skulle kunna fullfölja påbörjade insatser. Mer än 1 000 personer har fått sysselsättning genom Accessprojektet, men framför allt har det inneburit en vitalisering av hela museisektorn. För länsmuserna har det lett till att ett stort antal samlingar, föremål och arkivalier har lyfts fram i ljuset; insatser som har stor betydelse för lång tid framöver.

8. Filmstödet, punkt 39 (s, v)

Siv Holma (v), Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Vi påminner om att vi i våra budgetmotioner, Kr362 (s) och 369 (v) avsatt särskilda medel för att underlätta biografernas omställning till digital teknik. Av motion Kr362 (s) framgår även att biografmarknaden är viktig för svensk films framtid samt att det bör finnas biografer i hela landet, även om det numera är möjligt att se spelfilm också på annat sätt. En digitalisering av biograferna innebär dessutom att de får möjlighet att visa andra kulturevenemang såsom operaföreställningar från Metropolitan i New York och föreställningar från de svenska nationalscenerna.

9. Folkrörelsefrågor, punkt 44 (s)

Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Den ideella sektorn, bl.a. frivilligorganisationerna, folkrörelserna och föreningslivet tillhör den s.k. sociala ekonomin. Sedan många år är ca 50 % av befolkningen engagerad i någon form av ideellt arbete och många av dessa har kunskap om hur lokalsamhället bör utvecklas. I genomsnitt arbetar människor ideellt ca 14 timmar i månaden. Vi vill därför peka på den betydelse som frivilligorganisationerna har för att få människor engagerade i ideellt arbete.

10. Friluftorganisationer, punkt 46 (v)

Siv Holma (v) anför:

Stödet till friluft- och främjandeorganisationerna har minskat kraftigt i förhållande till idrottsstödet sedan 1960-talet. Detta är olyckligt eftersom friluftaktiviteter har ett stort värde såväl för kvinnor och män som för flickor och pojkar. Friluftaktiviteter har således ett betydande värde för folkhälsan i stort, vilket även påverkar samhällsekonomin positivt. Det behövs alltså en långsiktig friluftspolitik som får resurser för stöd och utveckling. Jag vill därför förtydliga att Vänsterpartiet höjer anslagsnivån med 4 miljoner kronor fr.o.m. 2009 på anslag 13:4 *Stöd till friluftorganisationer* utöver regeringens förslag.

11. Tillsyn av spel och lotterier, punkt 48 (s)

Margareta Israelsson (s), Lars Wegendal (s), Nikos Papadopoulos (s), Anne Ludvigsson (s), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s) och Göran Persson i Simrishamn (s) anför:

Frågan om friluftslivet kan få del av AB Svenska Spels överskott kan ännu inte lösas eftersom regeringen har tillsatt en utredning om en stärkt och moderniserad spelreglering (Fi 2007:07) som har fått i uppdrag att bl.a. bedöma förutsättningarna för en försäljning av AB Svenska Spels verksamhet. Vår bedömning är att storleken på AB Svenska Spels överskott kan komma att påverkas negativt om en sådan försäljning skulle komma till stånd.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2008/09:1

Proposition 2008/09:1 Budgetpropositionen för 2009 utgiftsområde 17:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst (avsnitt 2.1 och 14.5.5).
2. Riksdagen godkänner regeringens förslag om att Forum för levande historias uppdrag förtydligas så att det framgår att myndighetens uppdrag innefattar kommunismens brott mot mänskligheten (avsnitt 3.2.2).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor under 2010 (avsnitt 5.6.3).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 6.6.3).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön beställa konstverk som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 7.6.2).
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 155 000 000 kronor under 2010–2019 (avsnitt 8.6.2).
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 7:2 Bidrag till kulturmiljövård besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 100 000 000 kronor under 2010–2012 (avsnitt 10.6.2).
8. Riksdagen godkänner att det nuvarande målet för politikområdet Mediepolitik upphör att gälla och att samma mål i stället ska gälla för området Medier (avsnitt 14.3).

9. Riksdagen godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för 2009 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 14.6.5).
10. Riksdagen godkänner regeringens förslag till medelstilldelning för 2009 från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida avseende Granskningsnämnden för radio och TV (avsnitt 14.6.5).
11. Riksdagen bemyndigar regeringen att för 2009 besluta om lån i Riksgäldskontoret för att täcka underskott på distributionskontot upp till ett belopp av 1 150 000 000 kronor (avsnitt 14.6.5).
12. Riksdagen godkänner regeringens förslag om överföring av medel till distributionskontot från rundradiokontot (avsnitt 14.6.5).
13. Riksdagen bemyndigar regeringen att i samband med beslut om anslagsvillkor för 2009 tilldela Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB medel för distributionskostnader från distributionskontot (avsnitt 14.6.5).
14. Riksdagen godkänner regeringens förslag om anslagsvillkor för Sveriges Television AB om SVT Teckenspråk (avsnitt 14.6.5).
15. Riksdagen godkänner att målen för politikområdet Ungdomspolitik upphör att gälla (avsnitt 15.3).
16. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om mål och huvudområden för samordning och redovisning av ungdomspolitiken (avsnitt 15.3).
17. Riksdagen godkänner att målen för politikområdet Folk rörelsepolitik upphör att gälla (avsnitt 16.3).
18. Riksdagen godkänner vad regeringen föreslår om mål för folk rörelsepolitiken (avsnitt 16.3).
19. Riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 verkar för att bolagsstämman dels beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor, dels beslutar om ett bidrag på 500 000 000 kronor att fördelas till idrotten, dels beslutar om ett bidrag som motsvarar 1/26 av bolagets överskott 2008 från Nya Penninglotten avsett för konst, teater och andra kulturella ändamål. De två sistnämnda bidragen ska fördelas enligt de närmare anvisningar som kan komma att beslutas av regeringen (avsnitt 16.7).
20. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2009 för ramanslaget 14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen besluta om stöd för studerande med funktionshinder vid folkhögskolor som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 12 000 000 kronor under 2010 (avsnitt 17.1.2).
21. Riksdagen anvisar för 2009 anslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt uppställning i tabell (se bilaga).

Redogörelse 2008/09:RRS2

Redogörelse 2008/09:RRS2 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Kulturbidrag – effektiv kontroll och goda förutsättningar för förnyelse.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Fi270 av Mona Sahlin m.fl. (s):

69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investering i barnkultur: kulturbryggan.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en fri entré-reform på de statliga museerna.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en satsning på regionalt och lokalt kulturliv.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om investeringar i läsande.
73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skapande skola.

2008/09:Fi272 av Peter Eriksson m.fl. (mp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturpolitiken.

2008/09:Kr219 av Ann-Christin Ahlberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildning av syntolkar.

2008/09:Kr220 av Gunvor G Ericson och Jan Lindholm (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda hur stödet till Svenskt Friluftsliv kan öka för att främja fysisk aktivitet och naturupplevelser.

2008/09:Kr221 av Agneta Lundberg och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av det statliga stödet för samlingslokaler.

2008/09:Kr226 av Jörgen Hellman och Christina Oskarsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stödet till läns museerna för deras verksamhet med att dokumentera och tillgängliggöra kulturarvet.

2008/09:Kr227 av Ann-Kristine Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om frivilligorganisationernas ställning i utbyggnaden av välfärds-samhället.

2008/09:Kr243 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges lantbruksmuseum.

2008/09:Kr245 av Ronny Olander och Inger Jarl Beck (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att uppmärksamma 350-årsminnet av freden i Roskilde 1658.

2008/09:Kr246 av Anita Brodén och Agneta Berliner (båda fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkrörelsernas roll för samhällsengagemang och demokratins utveckling.

2008/09:Kr251 av Tomas Tobé och Jessica Polfjärd (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om synen på svenskt filmstöd.

2008/09:Kr254 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om föremålsvärden i Grängesberg.

2008/09:Kr256 av Åke Sandström och Stefan Tornberg (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den ideella sektorns betydelse.

2008/09:Kr257 av Birgitta Sellén och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av Grängesbergs filmarkivs ekonomiska resurser för att man ska klara av sitt uppdrag.

2008/09:Kr258 av Agneta Berliner m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge myndigheten Forum för levande historia i uppdrag att möjliggöra och uppmuntra skolresor till Förintelsens koncentrationsläger samt andra minnesplatser för folkmord och brott mot mänskligheten.

2008/09:Kr260 av Oskar Öholm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om statliga bidrag till politiska ungdomsförbund.

2008/09:Kr262 av Carin Runeson och Kurt Kvarnström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om filmarkivet i Grängesberg.

2008/09:Kr264 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att återinföra den fria entrén på de nationella museerna.

2008/09:Kr265 av Louise Malmström och Jan Björkman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om läsfrämjande åtgärder.

2008/09:Kr266 av Carin Runeson och Olle Thorell (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inom befintliga ramar omprioritera resurser i syfte att ge stiftelsen Ekomuseum Bergslagen statlig finansiering.

2008/09:Kr268 av Kenneth Johansson och Sven Bergström (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrat stöd till allmänna samlingslokaler.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Kulturutredningen bör ges direktiv att ta hänsyn till utredningen om allmänna samlingslokalers slutsatser.

2008/09:Kr270 av Sonia Karlsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till Arbetets museum för att kunna ta hand om Ewert Karlssons, EWK, unika samling av politisk illustrationskonst.

2008/09:Kr271 av Kurt Kvarnström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatt engagemang i kulturella mötesplatser.

2008/09:Kr278 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konkurrens på biografmarknaden.

2008/09:Kr285 av Rolf K Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att myndigheten Forum för levande historia bör avvecklas och verksamheten överföras till lämpligt universitet eller högskola.

2008/09:Kr286 av Lisbeth Grönfeldt Bergman (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturarbetares situation i det reformerade pensionssystemet.

2008/09:Kr301 av Henrik von Sydow (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lika förutsättningar för enskild arkivverksamhet.

2008/09:Kr307 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag till en kulturlag i enlighet med vad som anförs i motionen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör lägga fram förslag till beslut angående scenkonstnärernas trygghetssystem, även innefattande en långsiktig lösning på frågan om scenkonstpensionerna.
4. Riksdagen beslutar att avsätta 30 miljoner kronor utöver regeringens förslag till anslag 2:1 för sångares och dansares pensioner.
6. Riksdagen beslutar att till anslag 2:1 avsätta 15 miljoner kronor för att göra Unga Klara till en nationell scen för barn- och ungdomsteater.
7. Riksdagen beslutar att till anslag 2:1 avsätta 11 miljoner kronor till Riksteaterns verksamhet utöver vad regeringen föreslagit.
8. Riksdagen beslutar att till anslag 2:1 Svenska rikskonserter lägga tillbaka 10 miljoner kronor.
9. Riksdagen beslutar att till anslag 1:2 avsätta 10 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit för utveckling av Teateralliansen i enlighet med vad som anförs i motionen.
10. Riksdagen beslutar att utöver regeringens förslag avsätta 60 miljoner kronor till anslag 2:3 för förstärkning av stödet till den fria scenkonsten.
11. Riksdagen beslutar att avsätta 5 miljoner kronor till anslag 2:3 för lösning av problemet med den fria scenkonstens pensioner.
13. Riksdagen beslutar att till anslag 2:3 avsätta 15 miljoner kronor utöver regeringens förslag för genomförande av Handlingsprogram för dansen.
15. Riksdagen beslutar att till anslag 2:2 avsätta 60 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit till regionala scenkonstinstitutioner samt scenkonstkonsulenter.
16. Riksdagen beslutar att till anslag 1:2 avsätta 5 miljoner kronor utöver vad regeringen föreslagit för centrumbildningar i enlighet med vad som anförs i motionen.
17. Riksdagen beslutar att till anslag 2:3 avsätta 5 miljoner kronor utöver regeringens förslag till medel som kan sökas av arrangörsföreningar.

20. Riksdagen beslutar att till anslag 3:2 avsätta 5 miljoner kronor till läsfrämjande åtgärder utöver regeringens förslag.
21. Riksdagen beslutar att till anslag 3:2 avsätta 5 miljoner kronor utöver regeringens förslag till framtagande av barnböcker och tidskrifter för nationella och invandrade minoriteter i enlighet med vad som anförs i motionen.
22. Riksdagen beslutar att till anslag 3:2 avsätta 2 miljoner kronor för framtagande av barnböcker på teckenspråk.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag till utformning av ett fungerande distributionssystem för papperstidskrifter.
24. Riksdagen beslutar att anslaget för stöd till tidskrifter 3:2 utökas med 5 miljoner kronor och därmed också inrymmer stöd till nättidskrifter.
27. Riksdagen beslutar att till anslag 3:1 avsätta 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag för att stärka läns- och regionbiblioteken.
29. Riksdagen beslutar att till anslag 1:2 avsätta 10 miljoner kronor utöver regeringens förslag för främjande av arbetsplatsbibliotek i enlighet med vad som anförs i motionen.
31. Riksdagen beslutar att till anslag 3:1 avsätta 2 miljoner kronor utöver regeringens förslag till en sverigefinsk bibliotekslånecentral i enlighet med vad som anförs i motionen.
32. Riksdagen beslutar att till anslag 3:1 avsätta 1 miljon kronor utöver regeringens förslag till Resursbibliotek för döva i enlighet med vad som anförs i motionen.
36. Riksdagen beslutar att till anslag 1:2 avsätta 25 miljoner kronor för amatörkulturföreningarnas centralorganisationer utöver regeringens förslag.

2008/09:Kr312 av Fredrik Schulte (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en översyn av utgångspunkterna för det offentliga stödet till kulturen.

2008/09:Kr314 av Sven Bergström och Erik A Eriksson (båda c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en överenskommelse ska träffas mellan Sverige och Finland som säkerställer att tillgången till Finlands tv i Sverige och SVT:s sändningar i Finland blir minst lika stor som hittills.

2008/09:Kr315 av Nikos Papadopoulos och Börje Vestlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samlingslokalers betydelse för utövande av den grundlagsfästa mötesfriheten.

2008/09:Kr320 av Anne Marie Brodén och Göran Montan (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att friluftslivet får del av pengar från Svenska Spels överskott.

2008/09:Kr321 av Anne Marie Brodén och Göran Montan (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till friluftslivet.

2008/09:Kr331 av Maria Kornevik Jakobsson och Per Lodenius (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur ett bättre utbud av teckenspråksböcker, i första hand barn- och ungdomsböcker, kan komma till stand.

2008/09:Kr335 av Esabelle Dingizian m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av satsningar på hälsofrämjande kultur.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra fri entré-reformen på museer.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvidgning av Skapande skola-satsningen till att 2010 omfatta samtliga elever i grundskolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förlängning av Accessprojektet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att en nationell plan för att öka tillgänglighet och tillgång till bibliotek för alla medborgare tas fram.
7. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trosamfund och fritid enligt uppställning:

	Anslagsförändring (miljoner kronor)		
	2009	2010	2011
Summa utgiftsområde:	258	435	628
Anslag			
1:1 Statens kulturråd	40	70	100
1:3 Skapande skola	0	60	120
2:2 Regionala kulturfonder	70	125	225
7:1 Riksantikvarieämbetet	40	40	40
7:2 Bidrag kulturmiljövård	58	65	68
1:7 Access-projektet		25	25
8:1 Frientré museer	50	50	50
Specifikation av anslag 1:1			
Teater, dans, musik	10	20	50
Hälsofrämjande kultur	25	50	50
Biblioteksplan	5		
Summa	40	70	100

2008/09:Kr337 av Fredrik Lundh m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att samhällsstöd till ungdomsförbunden bör baseras på respektive partis partistöd.

2008/09:Kr354 av Ann-Kristine Johansson och Tommy Ternemar (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om institutioner med uppdrag att belysa utvandringen till Amerika mellan 1850 och 1930-talet.

2008/09:Kr358 av Mona Sahlin m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktlinjer för en framtida kulturpolitik.

2008/09:Kr362 av Margareta Israelsson m.fl. (s):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till anslaget 1:3 Skapande skola.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Teateralliansen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslaget till Operan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en satsning på regionala kulturinstitutioner.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om biblioteksutveckling för ökat läsande.

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri entré för alla på de statliga museerna.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en permanent EWK-utställning.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kulturmiljövården.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdragsarkeologin.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om digitalisering av biografer.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samlingslokaler.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnkultursatsningen Kulturbryggan.
15. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 17 Kultur, medier, tros-samfund och fritid enligt uppställning:

Anslag (tkr)	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:3 Skapande skola	55 905	-55 905
1:4 Försöksverksamhet medregioner	151 955	1 600
1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	25 000	4 000
2:1 Bidrag till Operan m.m.	987 406	-10 000
2:2 Bidrag till regionalteater, dans och musik	779 486	8 400
3:1 Bidrag till biblioteksverksamhet	47 740	10 000
7:2 Bidrag till kulturmiljövård	238 718	15 000
8:1 Centrala museer: Myndigheter	938 772	24 000
8:2 Centrala museer: Stiftelser	233 937	1 000
10:1 Filmstöd	309 324	15 000
13:2 Allmänna samlingslokaler	32 326	10 000
Nytt anslag: Barn- och ungdomssatsning	0	100 000

2008/09:Kr369 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma 2009 ska verka för att bolagsstämman, utöver de i budgetpropositionen föreslagna bidragen till idrott samt konst, teater och andra kulturella ändamål (förslagspunkt 19, utgiftsområde 17), beslutar om ett bidrag på 300 miljoner kronor att fördelas till barnkulturen enligt de närmare anvisningar som framgår av motionen.
2. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 17 enligt uppställning:

Anslag		Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet	199 604	75 000
1:7	Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	25 000	25 000
2:1	Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus	987 406	66 000
2:2	Bidrag till regional musikverksamhet samt	779 486	60 000
2:3	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikän- damål	155 503	85 000
3:1	Bidrag till biblioteksverksamhet	47 740	13 000
3:2	Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	124 182	12 000
4:5	Bidrag till bild- och formområdet	27 673	10 000
5:2	Ersättningar och bidrag till konstnärer	313 037	10 000
8:1	Centrala museer: myndigheter	938 772	44 000
8:2	Centrala museer: stiftelser	233 937	8 000
8:3	Bidrag till regionala museer	157 243	10 000
8:4	Bidrag till vissa museer	52 440	10 000
8:5	Riksställningar	53 803	3 000
9:2	Stöd till trossamfunden	50 232	-10 000
10:1	Filmstöd	309 324	53 000
11:2	Utbyte av tv-sändningar mellan Sverige och Finland	21 767	10 000
12:1	Ungdomsstyrelsen	29 066	80 000
13:4	Stöd till friluftorganisationer	24 910	4 000
14:1	Bidrag till folkbildningen	3 166 290	100 000
	Summa	7 697 415	668 000

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om finansiering av radio och TV i allmänhetens tjänst ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §¹

TV-avgiften är 2 032 kronor för ett år. Den ska betalas i fyra poster om 508 kronor.

TV-avgiften är 2 076 kronor för ett år. Den ska betalas i fyra poster om 519 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och ska betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden ska avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

RIKAB får, efter avtal med den avgiftsskyldige, besluta dels att TV-avgift ska betalas i andra poster och vid andra tidpunkter än som anges i första och andra styckena, dels att avgiften inte ska aviseras enligt 10 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2009.

---

¹ Senaste lydelse 2007:1332.

BILAGA 3
Regeringens och oppositionspartiernas förslag för 2009 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Belopp i 1 000-tal kronor				
Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(s)	(v) (mp)
1:1 Statens kulturråd	(ram)	48 781		
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	(ram)	199 604	+4 000	+75 000 +30 000
1:3 Skapande skola	(ram)	55 905	-55 905	
1:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kultur-politiska medel	(ram)	151 955	+1 600	
1:5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	(ram)	37 081		
1:6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	(ram)	9 898		
1:7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet	(ram)	25 000		+25 000
1:8 Barnkultur: Kulturbryggan (nytt anslag)	(ram)		+100 000	
1:9 Regionala kulturfonder (nytt anslag)	(ram)			+70 000

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
2:1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska riks-konserter, Drottningholms slottsteater	(ram)	987 406	-10 000	+66 000	
2:2 Bidrag till regional musikverk-samhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	(ram)	779 486	+8 400	+60 000	+10 000
2:3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	(ram)	155 503		+85 000	
3:1 Bidrag till biblioteks-verksamhet	(ram)	47 740	+10 000	+13 000	
3:2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter	(ram)	124 182		+12 000	
3:3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	(ram)	71 749			
3:4 Bidrag till Stiftelsen för lärtläst nyhetsinformation och litteratur	(ram)	16 192			
3:5 Institutet för språk- och folkminnen	(ram)	46 179			
4:1 Statens konstråd	(ram)	7 557			
4:2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	(ram)	36 626			
4:3 Nämnden för hemslöjdsfrågor	(ram)	1 977			

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
4:4 Främjande av hems- löjden	(ram)	22 376			
4:5 Bidrag till bild- och formområdet	(ram)	27 673		+10 000	
5:1 Konstnärsnämnden	(ram)	14 760			
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	(ram)	313 037		+10 000	
6:1 Riksarkivet och landsarkiven	(ram)	330 323			
6:2 Bidrag till regional arkivverk-samhet	(ram)	6 228			
7:1 Riksantikvarie-ämbe- tet	(ram)	218 973			+40 000
7:2 Bidrag till kulturmil- jövärd	(ram)	238 718	+15 000		+58 000
7:3 Kyrkoantikvarisk ersättning	(ram)	465 000			
8:1 Centrala museer:	(ram)	938 772	+24 000	+44 000	+50 000
Myndigheter					
8:2 Centrala museer:	(ram)	233 937	+1 000	+8 000	
Stiftelser					
8:3 Bidrag till regionala museer	(ram)	157 243		+10 000	
8:4 Bidrag till vissa museer	(ram)	52 440		+10 000	
8:5 Riksställningar	(ram)	53 803		+3 000	
8:6 Forum för levande historia	(ram)	44 090			

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
8:7 Statliga utställnings- garantier och inköp av vissa kulturföremål	(ram)	80			
9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund	(ram)	4 788			
9:2 Stöd till trossamfund	(ram)	50 232		-10 000	
10:1 Filmstöd	(ram)	309 324	+15 000	+53 000	
11:1 Statens biografbyrå	(ram)	9 692			
11:2 Utbyte av TV-sänd- ningar mellan Sverige och Finland	(ram)	21 767		+10 000	
11:3 Bidrag till doku- mentation om den medie- politiska utvecklingen och till europeiskt medie- samarbete	(ram)	466			
11:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	(ram)	2 070			
12:1 Ungdomsstyrelsen	(ram)	29 066		+80 000	
12:2 Bidrag till nationell och internationell ung- domsverksamhet	(ram)	87 355			
13:1 Stöd till idrotten	(ram)	445 551			
13:2 Bidrag till all- männa samlingslokaler	(ram)	32 326	+10 000		
13:3 Bidrag för kvinnors organisering	(ram)	28 305			
13:4 Stöd till friluftsor- ganisationer	(ram)	24 910		+4 000	

Anslag	Anslagstyp	Regeringens förslag	(s)	(v)	(mp)
13:5 Bidrag till riksdags- partiers kvinnoorganisa- tioner	(ram)	15 000			
14:1 Bidrag till folkbild- ningen	(ram)	3 166 290		+100 000	
14:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	(ram)	79 828			
14:3 Bidrag till kontakt- tolkutbildning	(ram)	15 708			
15:1 Lotteriinspek-tionen	(ram)	44 365			
Summa		10 287 317	+123 095	+668 000	+258 000

BILAGA 4

Utskottets förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till anslagsfördelning

Tusental kronor

Område, anslag (anslagsbeteckning)	Regeringens förslag	Utskottets förslag
1 Kulturområdesövergripande verksamhet	528 244	
1 Statens kulturråd (<i>ram</i>)	48 781	48 781
2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete (<i>ram</i>)	199 604	199 604
3 Skapande skola (<i>ram</i>)	55 905	55 905
4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel (<i>ram</i>)	151 955	151 955
5 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet (<i>ram</i>)	37 081	37 081
6 Stöd till icke-statliga kulturlokaler (<i>ram</i>)	9 898	9 898
7 Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet (<i>ram</i>)	25 000	25 000
2 Teater, dans och musik		
1 Bidrag till Operan, Dramaten, Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Drottningholms slottsteater (<i>ram</i>)	987 406	987 406
2 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner (<i>ram</i>)	779 486	779 486
3 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål (<i>ram</i>)	155 503	155 503
3 Litteraturen, läsandet och språket		
1 Bidrag till biblioteksverksamhet (<i>ram</i>)	47 740	47 740
2 Bidrag till litteratur och kulturtidskrifter (<i>ram</i>)	124 182	124 182

Område, anslag (anslagsbeteckning)	Regeringens förslag	Utskottets för- slag
3 Talboks- och punktskriftsbiblioteket (ram)	71 749	71 749
4 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (ram)	16 192	16 192
5 Institutet för språk- och folkminnen (ram)	46 179	46 179
4 Bildkonst, arkitektur, form och design		
1 Statens konstråd (ram)	7 557	7 557
2 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön (ram)	36 626	36 626
3 Nämnden för hemslöjdsfrågor (ram)	1 977	1 977
4 Främjande av hemslöjden (ram)	22 376	22 376
5 Bidrag till bild- och formområdet (ram)	27 673	27 673
5 Kulturskaparnas villkor		
1 Konstnärsnämnden (ram)	14 760	14 760
2 Ersättningar och bidrag till konstnä- rer (ram)	313 037	313 037
6 Arkiv		
1 Riksarkivet och landsarkiven (ram)	330 323	330 323
2 Bidrag till regional arkivverksam- het (ram)	6 228	6 228
7 Kulturmiljö		
1 Riksantikvarieämbetet (ram)	218 973	218 973
2 Bidrag till kulturmiljövård (ram)	238 718	238 718
3 Kyrkoantikvarisk ersättning (ram)	465 000	465 000
8 Museer och utställningar		
1 Centrala museer: Myndigheter (ram)	938 772	938 772
2 Centrala museer: Stiftelser (ram)	233 937	233 937
3 Bidrag till regionala museer (ram)	157 243	157 243
4 Bidrag till vissa museer (ram)	52 440	52 440
5 Riksutställningar (ram)	53 803	53 803
6 Forum för levande historia (ram)	44 090	44 090
7 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål (ram)	80	80
9 Trossamfund		
1 Nämnden för statligt stöd till tros- samfund (ram)	4 788	4 788
2 Stöd till trossamfund (ram)	50 232	50 232
10 Film		
1 Filmstöd (ram)	309 324	309 324
11 Medier		

Område, anslag (anslagsbeteckning)	Regeringens förslag	Utskottets för- slag
1 Statens biografbyrå (<i>ram</i>)	9 692	9 692
2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland (<i>ram</i>)	21 767	21 767
3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete (<i>ram</i>)	466	466
4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen (<i>ram</i>)	2 070	2 070
12 Ungdomspolitik		
1 Ungdomsstyrelsen (<i>ram</i>)	29 066	29 066
2 Bidrag till nationell och internatio- nell ungdomsverksamhet (<i>ram</i>)	87 355	87 355
13 Folkrörelsepolitik		
1 Stöd till idrotten (<i>ram</i>)	445 551	445 551
2 Bidrag till allmänna samlingsloka- ler (<i>ram</i>)	32 326	32 326
3 Bidrag för kvinnors organisering (<i>ram</i>)	28 305	28 305
4 Stöd till friluftorganisationer (<i>ram</i>)	24 910	24 910
5 Bidrag till riksdagspartiers kvinno- organisationer (<i>ram</i>)	15 000	15 000
14 Folkbildning		
1 Bidrag till folkbildningen (<i>ram</i>)	3 166 290	3 166 290
2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen (<i>ram</i>)	79 828	79 828
3 Bidrag till kontakttolkutbildning (<i>ram</i>)	15 708	15 708
15 Tillsyn av spel och lotterier		
1 Lotteriinspektionen (<i>ram</i>)	44 365	44 365
Summa för utgiftsområdet	10 287 317	10 287 317

BILAGA 5

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 3

Motion	Motionärer	Yrkanden
3. Anslagen för 2009 inom utgiftsområde 17		
2008/09:Fi270	Mona Sahlin m.fl. (s)	69–73
2008/09:Fi272	Peter Eriksson m.fl. (mp)	14
2008/09:Kr266	Carin Runeson och Olle Thorell (båda s)	
2008/09:Kr270	Sonia Karlsson m.fl. (s)	
2008/09:Kr307	Lars Ohly m.fl. (v)	4, 6–11, 13, 15–17, 20– 22, 24, 27, 29, 31, 32 och 36
2008/09:Kr335	Esabelle Dingizian m.fl. (mp)	1, 2, 6 och 7
2008/09:Kr362	Margareta Israelsson m.fl. (s)	1–8, 10, 11, 14 och 15
2008/09:Kr369	Lars Ohly m.fl. (v)	2

BILAGA 6

Pensionsvillkoren inom scenkonstområdet

Utdrag ur rapporten Uppföljning av pensionsvillkoren inom scenkonstområdet (2008/09:RFR1)

Inledning

Riksdagen beslutade under 1990-talet om en reformering av det svenska pensionssystemet. Reformen innebar en övergång från ett förmånsbaserat system till ett avgiftsbaserat system där den samlade livsinkomsten ligger till grund för framtida pensionsutbetalningar. Detta har inneburit problem för arbetstagare och arbetsgivare inom scenkonstområdet eftersom sektorn på flera sätt skiljer sig från den övriga arbetsmarknaden. Kulturutskottet har vid olika tillfällen uppmärksammat dessa problem (se t.ex. bet. 2004/05:KrU1 s. 27 f.).

Kulturutskottet beslutade i december 2007 att genomföra en uppföljnings- och utvärderingsstudie avseende kulturarbetarnas pensionsförhållanden (prot. KrU 2007/08:8.4). Vid utskottets sammanträde den 31 januari 2008 utsåg utskottet en grupp av ledamöter (uppföljnings- och utvärderingsgruppen) med uppgift att svara för genomförandet av uppföljnings- och utvärderingsarbetet. Gruppen består av Anne Marie Brodén, ordförande (m), Cecilia Wikström i Uppsala (fp), Lars Wegendal (s), Dan Kihlström (kd), Esabelle Dingizian (mp), Solveig Ternström (c) och Torbjörn Björnlund (v). Siv Holma (v) har under arbetets gång ersatt Torbjörn Björnlund (v). Tjänstemän från kulturutskottets kansli och riksdagens utredningstjänst har bistått gruppen i arbetet. I denna rapport redovisas resultatet av gruppens arbete. I denna bilaga redovisas uppföljningsgruppens slutsatser och förslag.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har beslutat att uppföljningen ska avgränsas till det offentligt stödda scenkonstområdet, vilket innebär att den omfattar teater-, dans- och musikverksamhet vid institutioner med statsbidrag och vid de fria grupperna.

Syftet med uppföljningen är att kartlägga

- eventuella problem kring pensioner som kan finnas för anställda och frilansande scenkonstnärer vid scenkonstinstitutioner med statsbidrag och vid de fria grupperna
- tjänstepensionsavgifternas påverkan på institutionernas och de fria gruppernas val av repertoar och beslut om vilka scenkonstnärer man anställer.

Uppföljningen tar sin utgångspunkt i de kulturpolitiska målen. Riksdagen beslutade 1996 om målen för den nationella kulturpolitiken. Samtidigt angav regeringen vilken inriktning de statliga insatserna skulle ha inom området (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). I uppföljningen och utvärderingen läggs särskild vikt vid följande mål:

- riksdagens mål om att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet
- den inriktning som regeringen angav i 1996 års kulturproposition för statens insatser för konstnärerna, bl.a. att insatserna bör syfta till att anpassa regelverken inom olika politikområden så att rimlig hänsyn tas till konstnärernas speciella förhållanden.

Utifrån dessa mål har följande två övergripande frågeställningar formulerats för uppföljnings- och utvärderingsinsatsen.

1. Påverkar pensionsavgifterna det kulturpolitiska utfallet genom att vara styrande för institutionernas och de fria gruppernas val av repertoar och beslut om vilka scenkonstnärer man anställer?
2. Vad innebär rådande pensionsregler och arbetsmarknadsvillkor för scenkonstnärernas pensionsvillkor?

Uppföljningen bygger på dokumentstudier och intervjuer med myndigheter och andra aktörer. Uppföljningsgruppen har anordnat två utfrågningar där företrädare för Konstnärsnämnden, Kulturrådet, Svensk Scenkonst och Teaterförbundet redovisat sina erfarenheter av pensionsproblematiken inom scenkonstområdet. Vidare har fallstudier genomförts vid följande institutioner och fria grupper: Kungl. Operan, Norrbottensteatern, Skånes musik- och dansteater samt Skottes musikteater.

Finansdepartementet, Kulturdepartementet, Konstnärsnämnden, Kulturrådet, Svensk Scenkonst och Teaterförbundet har erbjudits möjlighet att faktagranska rapportens bakgrundskapitel i sin helhet¹. De institutioner och fria grupper som besökts har faktagranskat de uppgifter som redovisas i fallstudierna. Dansalliansen, Musikalliansen, Statens pensionsverk (SPV), Symf, Teateralliansen och Teatercentrum har erbjudits möjlighet att faktagranska de avsnitt som särskilt berör deras verksamhet.

Uppföljningsgruppens slutsatser och förslag (avsnitt 5.1)

Uppföljningen har visat att scenkonstnärernas pensionsvillkor har förändrats dels som en följd av pensionsreformen som beslutades under 1990-talets slut, dels som en följd av ändrade arbetsmarknadsvillkor inom scenkonsten. Vidare har arbetsrätten förändrats så att scenkonstnärerna, liksom övriga på arbetsmarknaden, har rätt att arbeta fram till 67 års ålder.

¹ Samtliga utom Musikerförbundet har inkommit med faktagranskningskommentarer.

Pensionsreformens påverkan på scenkonstnärernas pensionsvillkor

I det nya allmänna pensionssystemet som trädde i kraft den 1 januari 2003 är det ekonomiskt fördelaktigt att vara tillsvidareanställd och att ha en lång yrkeskarriär. Det beror bl.a. på att det är en individs samlade livsinkomst som ligger till grund för beräkningen av ålderspensionen. Vidare är det endast arbetstagare som omfattas av kollektivavtal som bygger upp en tjänstepension som komplement till den allmänna pensionen. Övriga får själva finansiera en kompletterande pension. Tidigare utredningar har visat att dessa omständigheter innebär att scenkonstnärerna, liksom andra yrkesgrupper som har en lång högskoleutbildning, relativt korta yrkeskarriärer och ojämna och varierande inkomster, generellt sett har förlorat på övergången till det nya pensionssystemet.

Anställda scenkonstnärer har rätt till en avgiftsbestämd tjänstepension enligt kollektivavtal

Uppföljningen har visat att det har skett en viss förbättring av scenkonstnärernas pensionsvillkor under 2000-talet i och med att arbetsmarknadens parter har tecknat avtal som innebär en skyldighet för arbetsgivaren att betala in premier till en avgiftsbestämd tjänstepension. Vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd betalar arbetsgivaren in motsvarande 4,3 % av de anställdas löner och andra förmåner till en avgiftsbestämd tjänstepension. För fria grupper har motsvarande avtal träffats som innebär en stegvis höjning av den nuvarande premienivån från 3,5 % till 4,5 % år 2012. Villkoren inom scenkonstområdet motsvarar därmed i detta avseende i stort de villkor som gäller på arbetsmarknaden i övrigt. Förbättringen av pensionsvillkoren har dock inte fått fullt genomslag som en följd av anställningsförhållandena inom scenkonstområdet.

Uppföljningsgruppen kan konstatera att pensionsvillkoren, framför allt för dem som är verksamma vid de fria grupperna, är sämre jämfört med arbetsmarknaden i övrigt vad gäller den avgiftsbestämda tjänstepensionen. Detta beror på att en anställning som scenkonstnär vid en fri grupp i regel endast sträcker sig över några månader. Scenkonstnärernas möjligheter att tillgodoräkna sig tjänstepensionspremieinbetalningar är beroende av de fria gruppernas ekonomi. Höjda kostnader i form av t.ex. ökade pensionspremier kan leda till kortare anställningsperioder, vilket i sin tur innebär att scenkonstnärerna får tillgodoräkna sig en lägre premieinbetalning.

Ändrade arbetsmarknadsvillkor påverkar pensionsvillkoren inom scenkonstområdet

Inom scenkonstområdet har det sedan länge pågått en utveckling mot att tillsvidareanställningar ersätts med tillfälliga anställningar. I viss utsträckning har det även skett en utveckling mot att frilansande scenkonstnärer övergår från att vara anställda till att arbeta som egna företagare. En bidragande orsak till att antalet tillsvidareanställningar minskat är att arbetsmark-

nadens parter 1998 avtalat bort delar av de arbetsrättsliga regler som ger tillfälligt anställda rätt till en tillsvidareanställning efter en viss tids anställning.

Uppföljningen har visat att de ändrade arbetsmarknadsvillkoren inom scenkonstområdet har inneburit en försämring av scenkonstnärernas pensionsvillkor. Frilansande scenkonstnärer har generellt sett sämre pensionsvillkor än de som har en tillsvidareanställning. Detta hänger bl.a. samman med att den pensionsgrundande inkomsten i regel är låg under de perioder som ligger mellan olika frilansuppdrag och att arbetslöshetsersättning inte genererar någon tjänstepension. Vidare innebär de förändringar som genomförts inom arbetslöshetsförsäkringssystemet under senare år att scenkonstnärernas genomsnittliga arbetslöshetsersättning sjunkit, vilket ger en lägre pensionsgrundande inkomst under perioder av arbetslöshet.

För frilansade scenkonstnärer med F-skattsedel gäller att den ersättning som betalas ut inte genererar någon tjänstepensionsavsättning. Det ankommer därmed på företagaren att själv spara till sin pension för att få pensionsvillkor som motsvarar dem som anställda har.

Bildandet av allianser inom scenkonsten innebär förbättrade pensionsvillkor

En förutsättning för att arbetsmarknadens parter skulle teckna avtal om att godkänna undantag från lagen om anställningsskydd 1998 var att staten finansierade bildandet av Teateralliansen. Alliansmodellen har byggts ut stegvis sedan 1999 då den startade på försök. År 2006 bildades en dansallians och 2008 bildades en musikallians. Vid årsskiftet 2008/09 beräknas antalet anställda vid allianserna uppgå till 256 personer fördelat på 106 skådespelare, 50 dansare och 100 musiker. Totalt uppgår statens bidrag till allianserna till 54 miljoner kronor under 2008.

Allianserna anställer frilansande scenkonstnärer som får lön under de perioder då de inte arbetar på en teater eller motsvarande. Uppföljningsgruppen bedömer att bildandet av allianserna har inneburit att pensionsvillkoren inom scenkonsten förbättrats. Det beror på att den som är anställd av en allians kontinuerligt får en pensionsgrundande inkomst, att lönen från alliansen är högre än den ersättning som arbetslöshetsersättningen ger samt att allianserna betalar in tjänstepensionspremier. Teateralliansen betalar in premier enligt de villkor som gäller för anställda vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd medan Dans- respektive Musikalliansen betalar in premier som motsvarar de villkor som gäller vid de fria grupperna.

Allt färre scenkonstnärer omfattas av rätten till full tjänstepension före 65 års ålder

Uppföljningsgruppen kan konstatera att den som under sitt yrkesliv till huvudsaklig del är verksam vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd har avsevärt bättre pensionsvillkor än den som exempelvis i första hand arbe-

tat vid fria grupper. Det beror på att en anställning vid en scenkonstinstitution bygger upp en rätt att ta ut en tjänstepension som motsvarar upp till 65 % av lönen innan den anställda har fyllt 65 år.

De yrkesgrupper som omfattas av möjligheten att ta ut en tjänstepension före 65 års ålder är bl.a. dansare (pensionsålder 41 år), korister och sångsolister (pensionsålder 52 år), dockspelare och skådespelare (pensionsålder 59 år) och musiker. Pensionsåldern för musiker är antingen 60 år eller 63 år beroende på vid vilken institution han eller hon är anställd.

För att ha rätt till tjänstepension före 65 års ålder krävs att scenkonstnären är anställd den dagen då rätten till pension inträder. Skådespelare och sångare, men inte dansare och musiker, som under karriären haft ett långtidskontrakt om minst två år och en sammanlagd anställningstid på långtidskontrakt på fem år vid en institution kan också få ut tjänstepension före 65 års ålder i form av ett fribrev. För att få full tjänstepension krävs en tjänstetid motsvarande 30 år för musiker och 24 år för skådespelare efter det att de fyllt 28 år. För korister krävs en tjänstetid motsvarande 22 år och för dansare och sångsolister krävs en tjänstetid motsvarande 20 år. Omfattningen av pensionen beräknas linjärt, dvs. för en sångsolist som nått upp till 10 års tjänstetid halveras den förmånsbestämda pensionen.

De fysiska förutsättningarna för att fortsätta prestera på en hög konstnärlig nivå fram till 65-årsdagen är i princip desamma oavsett anställnings- och pensionsvillkor. Uppföljningen har visat att ändrade arbetsmarknads- villkor inom scenkonstområdet inneburit att möjligheten att få full tjänstepension före 65 års ålder gäller en allt mindre andel av dem som är yrkesaktiva scenkonstnärer i dag i och med att huvuddelen av scenkonstnärerna inte har en tillsvidareanställning. Utvecklingen mot en frilansarbetsmarknad har gått längst bland skådespelarna. Som exempel på utvecklingen kan nämnas att ca 700–800 skådespelare var tillsvidareanställda vid landets institutionsteatrar i början av 1990-talet. Hösten 2007 var ca 235 av de totalt 1 000 skådespelare som arbetar vid institutionsteatrarna tillsvidareanställda. Totalt beräknas antalet yrkesverksamma skådespelare uppgå till 2 400.

Stöd till scenkonstnärer att gå vidare i yrkeslivet

Uppföljningen har visat att det inte finns några särskilda insatser eller stöd för frilansande scenkonstnärer som av åldersskäl vill gå vidare i yrkeslivet. Scenkonstnärer är hänvisade till arbetsmarknadens generella villkor. De som inte har rätt till förmånsbaserad tjänstepension före 65 års ålder saknar en ekonomisk trygghet när det blir aktuellt att gå vidare i yrkeslivet. Enligt uppföljningsgruppens bedömning är dessa problem mindre för skådespelare och musiker eftersom de pensionsåldrar som regleras i tjänstepensionssystemet ligger närmare det åldersspann där ålderspensionen träder in.

Villkoren i det nya allmänna pensionssystemet innebär att scenkonstnärer som tar ut förmånsbestämd pension före 65 års ålder får en lägre ålderspension jämfört med tidigare om de inte fortsätter att yrkesarbeta

fram till dess att ålderspensionen inträder. Det beror på att nivån på ålderspensionen numera utgår från livsinkomsten och inte som tidigare från de 15 bästa inkomståren. Den negativa effekten av pensionsreformen är i detta avseende störst för dansare och sångare.

En scenkonstnär får behålla inkomsterna från en förmånsbaserad tjänstepension även om han eller hon får lön från en annan anställning. Enligt uppföljningsgruppens bedömning skulle det rimliga i detta kunna ifrågasättas. Andra yrkesgrupper med rätt till pension före 65 års ålder får genom s.k. inkomstsamordning minskad pensionsutbetalning som en följd av inkomster av arbete. Detta bör dock vägas mot att det finns faktorer som talar för att scenkonstnärer bör få behålla pensionsinkomsterna om de hittar ett nytt arbete. Med utgångspunkt i de principer som gäller för den s.k. arbetslinjen² är det enligt gruppens bedömning önskvärt att den som avslutar en karriär som scenkonstnär, oavsett pensionsvillkor, fortsätter att arbeta och därmed bidrar till sin egen och andras försörjning fram till dess att ålderspensionen träder in. Frågan om samordning mellan pensionsinkomster före 65 års ålder och arbetsinkomster bör enligt gruppens bedömning utredas vidare.

För att stimulera scenkonstnärerna att yrkesarbeta fram till ålderspensionen är det, enligt uppföljningsgruppens bedömning, motiverat att de erhåller stöd i form av vägledning och kompetensutveckling. Sådana insatser skulle underlätta både deras karriärutveckling och deras karriärväxling.

Scenkonstnärerna har rätt att arbeta till 67 års ålder

Framtill 2003 var de scenkonstnärer som har rätt till förmånsbestämd pension före 65 års ålder skyldiga att avsluta sin anställning inom en treårsperiod från det att rätten till pension uppkom. Exempelvis var en dansare vid Göteborgsoperan skyldig att avsluta sin anställning vid 44 års ålder. Genom en förändring i lagen om anställningsskydd har alla på arbetsmarknaden numera rätt att stanna kvar i sin anställning till 67 års ålder. Under uppföljningen har det framkommit att alltför många dansare och sångare kan komma att stanna kvar i sin anställning trots att de har rätt att ta ut tjänstepension fram till 65 års ålder. Anledningen till detta är en oro för att få en låg ålderspension om de tar ut pensionen och därmed avslutar sin anställning i 40- respektive 50-årsåldern. Uppföljningsgruppen bedömer att en sådan utveckling kan innebära konstnärliga problem för institutionerna i och med att det ekonomiska utrymmet för att rekrytera yngre scenkonstnärer minskar om dansare och sångare fortsätter sin anställning fram till ålderspensionen. Detta är enligt gruppens bedömning ytterligare ett argument för att det är motiverat att underlätta för scenkonstnärer att vidareutveckla sin kompetens.

² En huvudprincip i svensk arbetsmarknadspolitik är arbets- och kompetenslinjen som innebär att de som kan arbeta och bidra till sin egen och andras försörjning också ska ha möjlighet att göra detta. Samtidigt innebär principen även skyldigheter att ta till vara eller utveckla sin arbetsförmåga, även om det blir nödvändigt att byta yrke eller flytta.

Inom ramen för uppföljningen har fallstudier genomförts vid Kungl. Operan och vid Malmöoperan. Fallstudierna visar att det hittills inte har uppstått några problem vid dessa institutioner med att dansare och sångare valt att arbeta kvar vid institutionen. Kungl. Operans ledning bedömer dock att det inom kort kan uppstå en ohållbar situation eftersom ett flertal av ensemblens äldre dansare börjar närma sig pensionsåldern, t.ex. är 9 av Operans 57 tillsvidareanställda dansare i åldern 40–42 år.

Pensionsavgifternas påverkan på det kulturpolitiska utfallet

Scenkonstinstitutionernas tjänstepensionskostnader har ökat

Tjänstepensionen för anställda vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd består av en avgiftsbestämd del och av en förmånsbestämd del. Avgiftsbestämd tjänstepension finansieras genom att institutionerna betalar en i kollektivavtal fastställd avgift som baseras på de löner som betalas ut till personalen.

Det är staten som genom SPV svarar för utbetalningen av de förmånsbaserade tjänstepensioner som anställda vid scenkonstinstitutioner med statligt stöd tillgodoräknar sig. Formerna för finansieringen av statens framtida kostnader för dessa pensionsutbetalningar har ändrats vid flera tillfällen under 2000-talet. Förändringarna i avgiftssystemet har inneburit att arbetsgivarnas kostnader för tjänstepensionspremier har ökat. Uppföljningsgruppen kan konstatera att institutionerna till huvudsaklig del har kompenenserats för de ökade tjänstepensionspremierna genom ökade statsbidrag. Totalt har anslagen till institutionerna ökat med ca 170 miljoner kronor under åren 2001–2006 i syfte att kompensera institutionerna för ökade kostnader. I budgetpropositionen för 2006 angav regeringen att den ansåg att frågan om finansieringen av institutionernas tjänstepensionskostnader var löst och att institutionerna fortsättningsvis själva ska betala premiepensionskostnaderna för sin personal.

Från och med den 1 januari 2008 ökade scenkonstinstitutionerna avsättningen till de anställdas individuella ålderspensioner med 1 procentenhet. Ökningen förhandlades fram inom ramen för den senaste avtalsrörelsen och finansierades inom ramen för det tillgängliga löneutrymmet. En motsvarande ökning av avsättningen gjordes 2005, vilket institutionerna kompenenserades för av staten genom en statsbidragsökning med motsvarande 15 miljoner kronor.

Från och med 2007 betalar institutionerna institutionsspecifika premier för den förmånsbaserade tjänstepensionen, dvs. en avgift som motsvarar vad det beräknas kosta att betala ut tjänstepension till de anställda. Detta är samma avgiftssystem som används inom statsförvaltningen. Avgiftssystemet bygger på principen om att det i statsbudgeten ska gå att se hur mycket pengar som avsätts för en verksamhet och att det i myndigheternas respektive regeringens redovisning av hur statens medel används ska

framgå vad verksamheten har kostat. Vidare syftar de institutionsspecifika premierna till att det ska finnas en koppling mellan beslut arbetsgivare fattar om anställningar och löner och arbetsgivarens pensionskostnader.

Övergången till institutionsspecifika premier har i sig inte inneburit några ökade premiekostnader för institutionerna som kollektiv. Institutioner med mycket sång- och dansverksamhet har fått ökade kostnader, medan renodlade talteaterinstitutioner fått sänkta pensionskostnader. För att kompensera för detta har anslagen justerats på motsvarande sätt. Omfördelningen av anslag har utgått från den personalsammansättning som institutionerna hade 2006. Detta innebär t.ex. att en talteater som på grund av repertoaren det året anställde många fler dansare och sångare än normalt har kommit in i det justerade anslagssystemet på en högre anslagsnivå än vad institutionen annars skulle ha gjort. En musikteater som under 2006 anställde fler skådespelare och färre sångare och dansare än normalt har på motsvarande sätt kommit in i det nya systemet på en lägre anslagsnivå än vad institutionen annars skulle ha gjort.

Parallellt med övergången till institutionsspecifika premier har SPV höjt nivån på tjänstepensionspremierna som en följd av att myndigheten ändrat sina antaganden om räntenivåer och dödligheten bland dem som omfattas av tjänstepensionssystemet. Detta har inneburit en ökning av institutionernas tjänstepensionskostnader som det inte utgått någon särskild kompensation för i form av ökat statsbidrag. Vid sång- och dansinstitutionerna har detta fått en större effekt på premiekostnaderna än vid talteaterinstitutionerna eftersom tjänstepensionspremierna utgör en större andel av de totala kostnaderna. Under 2007 utgjorde t.ex. tjänstepensionsavgifterna 19 % av Kungl. Operans samlade kostnader för löner, sociala avgifter och pensionsavgifter. Vid Norrbottensteatern uppgick motsvarande andel till 12 % av personalkostnaderna. Ledningen för Kungl. Operan har redovisat att institutionen haft en ofinansierad kostnadsökning för pensionsavgifter på motsvarande 9,5 miljoner kronor 2007 och en beräknad ofinansierad kostnadsökning på 7,6 miljoner kronor för 2008.

Enligt Kulturrådet har det statliga anslaget till scenkonstinstitutionerna inte räknats upp i samma takt som kostnadsutvecklingen i samhället. I myndighetens budgetunderlag för 2009–2011 konstateras att institutionerna har haft svårt att hantera sina pensionskostnader och att den trängda ekonomiska situationen inom scenkonsten kan komma att äventyra möjligheterna till konstnärlig utveckling och ökad internationalisering. I budgetpropositionen för 2009 föreslår regeringen att Kungl. Operan tillförs 17 miljoner kronor och Dramaten 7 miljoner kronor fr.o.m. 2009 med syfte att stärka och säkerställa institutionernas verksamhet. Operan föreslås även få en engångsvis anslagsökning på 5 miljoner kronor under 2009. Regeringen föreslår även en ökning av statsbidragen till de regionala institutionerna med 10 miljoner kronor med syfte att stärka de regionala scenkonstinstitutionerna. Vidare föreslås en motsvarande ökning av bidragen till den fria scenkonsten med syfte att ge förbättrade förutsättningar för konstnärlig

utveckling av och tillgänglighet till teater, dans och musik i hela landet. Kulturrådet beslutar hur statsbidraget till regionala institutioner och fria grupper fördelas.

I SPV:s premieberäkningar görs ett antagande om att 5 % av de scenkonstnärer som institutionerna betalar in pensionspremier för inte kommer att ta ut någon förmånsbaserad pension före 65 års ålder. Uppföljningen har visat att det är vanligt att scenkonstnärer anställs under kortare anställningsperioder än två år. Detta har väckt frågan om huruvida institutionerna betalar in en alltför hög sammanlagd avgift till det statliga tjänstepensionssystemet. Uppföljningsgruppen kan konstatera att utredningen om tjänstepensioner vid vissa statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner uppgivit att den avser att göra en bedömning av om SPV:s antaganden om statens kostnader för tjänstepensioner före 65 års ålder överensstämmer med de pensioner som kan förväntas komma att betalas ut före 65 års ålder inom scenkonstområdet.

Dans och musik har blivit dyrare att producera i förhållande till talteater

Som ett exempel på att dans men även sång har blivit avsevärt dyrare att producera i förhållande till musik och talteater kan nämnas att Kungl. Operan under 2008 betalar tjänstepensionspremier som motsvarar ett genomsnittligt påslag på 20 % av musikernas löner. Motsvarande påslag för dansarna var drygt 80 %. Musikteater- och dansinstitutionerna har till stora delar kompenserats för kostnadsökningen genom ökade anslag. Enligt uppföljningsgruppens bedömning finns det en risk för att inslagen av dans och musikteater kommer att minska vid teaterinstitutionerna som en följd av det ändrade avgiftssystemet. Uppföljningsgruppen ser detta som bekymmersamt eftersom det sedan flera år har varit en prioriterad del av kulturpolitiken att stimulera danskonstens utveckling och spridning över landet.

Avgiftssystemets konsekvenser för institutionernas konstnärliga överväganden

Uppföljningen har visat att det kan vara stora skillnader mellan hur höga tjänstepensionsavgifter en institution ska betala för scenkonstnärer inom samma yrkesgrupp. Malmöoperan har t.ex. redovisat att tjänstepensionspremiépåslaget för tre korister under april 2007 varierade mellan ett påslag på 27 % och 96 % av utbetalad lön. Norrbottensteatern har redovisat att påslaget för fyra skådespelare varierade mellan 11 % och 25 % i maj 2008. Skillnaderna på individnivå kan bl.a. förklaras av att avgiftssystemet är konstruerat så att lika mycket pengar som staten beräknas betala ut i pension till en anställd ska arbetsgivarna betala in till staten i form av pensionspremier under de år som den anställda arbetar fram till sin pension. Detta får som konsekvens att avgiften stiger för en anställd om han eller hon t.ex. börjat sin karriär jämförelsevis sent i livet, invandrat till Sverige mitt i karriären, arbetat vid fria grupper, arbetat utomlands under några år etc.

Uppföljningen har visat att det finns en utbredd farhåga inom scenkonsten för att vissa scenkonstnärer kommer att få det svårt att få en anställning som en följd av att de har jämförelsevis höga pensionsavgifter.

Institutionerna kan kringgå skyldigheten att betala in tjänstepensionspremier genom att anlita scenkonstnärer med F-skattsedel eller genom att anställa personer bosatta utomlands på s.k. artistkontrakt. Uppföljningsgruppen kan konstatera att institutionernas incitament att kringgå kostnaderna för scenkonstnärernas tjänstepensionspremier har ökat som en följd av de höjda tjänstepensionspremierna. Enligt uppföljningsgruppens bedömning kan införandet av institutionsspecifika pensionspremier på sikt innebära negativa effekter både för enskilda scenkonstnärer och för scenkonstens samlade utveckling vad gäller bl.a. kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet.

Det finns, enligt uppföljningsgruppens bedömning, ett kulturpolitiskt värde i att scenkonstnärer rör sig mellan olika delar av scenkonsten och mellan olika länder. Uppföljningsgruppen kan konstatera att scenkonstnärer som arbetat utomlands under en längre period kan få det svårt att etablera sig i Sverige som en följd av att de är jämförelsevis dyra att anställa på grund av de förhöjda pensionspremierna.

Samspelet mellan en institutions ensemble och dess konstnärliga ledning är en viktig del i det konstnärliga utvecklingsarbetet. Enligt uppföljningsgruppens bedömning bidrar omfattningen av tjänstepensionspremierna till att påskynda den utveckling som sker inom scenkonsten mot allt mindre fasta ensembler och en högre andel frilansande scenkonstnärer.

Uppföljningsgruppen kan konstatera att scenkonstnärer med F-skattsedel ur kostnadssynpunkt kan ha en konkurrensfördel gentemot dem som vill verka som anställda om de tar ut lägre arvoden än vad som skulle krävas för att finansiera ett privat pensionssparande som motsvarar anställdas pensionsvillkor. I och med att arbetslösheten är hög inom scenkonstområdet finns det incitament att välja arbetsvillkor som ger en lägre pension. Det kan också finnas krav från uppdragsgivaren att arbetsinsatsen faktureras via ett bolag. Enligt uppföljningsgruppens bedömning är det rimligt att scenkonstnärer med F-skattsedel kan ta ut en ersättning som överstiger den lön som betalas ut till anställda. Därmed blir det möjligt för dem att göra privata pensionsavsättningar som ger pensionsvillkor som liknar dem som anställda har.

Uppföljningsgruppens ställningstagande (avsnitt 5.3)

Scenkonstnärernas pensionsvillkor

Uppföljningen har visat att scenkonstnärernas pensionsvillkor försämrats som en följd av 1990-talets pensionsreform och av att scenkonsten i allt högre utsträckning utvecklats till en frilansarbetsmarknad. Den har emellertid även visat att pensionsvillkoren förbättrats i vissa avseenden, t.ex. genom en utökning av antalet tjänster vid allianserna inom scenkonstområdet.

det och genom att arbetsmarknadens parter tecknat avtal som innebär en skyldighet för arbetsgivarna att betala in premier till de anställdas tjänstepensioner.

Uppföljningsgruppen anser att staten har ett övergripande ansvar för att de pensions- och arbetsmarknadsvillkor som tillämpas inom scenkonstområdet med statligt stöd ger scenkonstnärerna rimliga pensionsvillkor. Mot bakgrund av detta anser uppföljningsgruppen att

- regeringen bör ta initiativ till att förbättra möjligheterna för sångare och dansare att få stöd i form av utbildning, karriärväxlings- och karriärutvecklingsinsatser som syftar till fortsatt arbete efter det att de uppnått en ålder då de inte längre har de fysiska förutsättningarna att prestera på en hög konstnärlig nivå,
- en fortsatt utbyggnad av allianserna inom teater-, dans- och musikområdet bör eftersträvas eftersom de anställda frilansarna då får pensionsvillkor som liknar dem som gäller för tillsvidareanställda scenkonstnärer.

Pensionsavgifternas påverkan på det kulturpolitiska utfallet

Uppföljningsgruppen kan konstatera att huvuddelen av de problem som uppmärksammats i uppföljningen vad gäller tjänstepensionsavgifternas påverkan på det kulturpolitiska utfallet ryms inom ramen för de frågor som en särskild utredare har fått i uppdrag av regeringen att se över. Resultatet av denna utredning ska redovisas senast den 27 mars 2009. Uppföljningsgruppen bedömer att det sannolikt kommer att ta flera år innan de förslag utredningen presenterar kan få ett fullständigt genomslag eftersom förändringar i gällande pensionsvillkor normalt kräver långa övergångsperioder.

Uppföljningsgruppen anser därför att det finns behov av att vidta åtgärder som i det korta perspektivet motverkar de negativa effekter som det nuvarande avgiftssystemet ger upphov till för de statligt understödda scenkonstinstitutionerna vad gäller bl.a. kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet inom scenkonstområdet. Uppföljningsgruppen anser att

- regeringen bör skyndsamt ombesörja att en analys görs av det ekonomiska utfall som övergången till institutionsspecifika premier innebar för i första hand sång- och dansinstitutionerna som underlag för ett eventuellt ställningstagande om det finns skäl att genomföra en engångsvis justering av nivåerna på institutionernas statsbidrag,
- regeringen bör ge Kulturrådet i uppdrag att i sin bidragsgivning till scenkonstinstitutioner med statligt stöd ta hänsyn till att det relativt sett blivit dyrare för teaterinstitutioner att finansiera satsningar på dans- och musikteaterverksamhet som en följd av de anslags- och kostnadsförändringar som övergången till institutionsspecifika tjänstepensionspremier inneburit,

- regeringen bör undersöka vilka möjligheter det finns att ge institutionerna stabilare planeringsförutsättningar genom att införa en begränsning av hur omfattande en institutions tjänstepensionsavgift för en enskild scenkonstnär får vara. Detta skulle även minska risken för att vissa scenkonstnärer till följd av höga